Voorjaarsnota 2015

MUIP 2016-2019

Gemeente Venray

26-5-2015

AANBIEDINGSBRIEF

Gemeenteblad 2015, nr. 140
Venray, 26 mei 2015

AAN
De gemeenteraad

Wij bieden u hierbij de Voorjaarsnota 2015 aan.

De opzet van de voorjaarsnota is aangepast aan de opzet van het collegeprogramma en sluit ook aan bij de programmabegroting. De nadruk ligt op het realiseren van de speerpunten uit het collegeprogramma en de nieuwe ontwikkelingen.
Tevens zijn de hiervoor benodigde extra middelen opgenomen in het Meerjarig Uitgaven en InvesteringsPlan (MUIP).
Aansluitend is het financieel meerjarenperspectief opgenomen gevolgd door de reservepositie en weerstandsvermogen en de uitgangspunten voor de meerjarenbegroting 2016-2019.

In tegenstelling tot de voorjaarsnota 2014, die beleidsarm was, heeft het college er in deze voorjaarsnota 2015 voor gekozen de ambities die er op dit moment zijn zoveel mogelijk op te nemen. Behalve uit nieuwe ontwikkelingen vloeien deze ambities voort uit het collegeprogramma. Op dit moment zijn er nog geen keuzes gemaakt omdat het college samen met uw raad de kaders en de richting willen aangeven bij de behandeling van deze voorjaarsnota in de raad. Uiteindelijk zal het resultaat daarvan opgenomen worden in de concept (meerjaren)programmabegroting 2016-2019. Uiteraard blijft leidend het financieel uitgangspunt dat de begroting meerjarig structureel en reëel in evenwicht is. Dit betekent ook dat realisatie van alle speerpunten alleen mogelijk is indien de financiën dat toelaten.
Op dit moment voert de provincie het 4-jaarlijkse financieel verdiepingsonderzoek uit in onze gemeente. Het resultaat hiervan op 7 juli 2015 door het college van Gedeputeerde Staten worden vastgesteld. Uit het concept, dat we hebben ontvangen, blijkt dat het provinciaal kader aansluit aan ons eigen kader. Voor behoud van het meerjarig repressief toezicht is het noodzakelijk dat alle jaarschijven in de meerjarenbegrotingen 2016, 2017 en 2018 structureel en reëel in evenwicht zijn.

Ook is een eigen uitgangspunt dat de weerstandsratio meerjarig boven de 1 blijft. Dit betekent dat we bij het maken van keuzes ook dit uitgangspunt laten meewegen.

Het ziet er naar uit dat het in Nederland langzaam economisch gezien wat beter gaat. De lokale overheid merkt die verbetering vaak als laatste. Zeker nu in relatie tot de extra taken die we als gemeente erbij hebben gekregen in het kader van de 3 D's. Dit traject kent de komende jaren nog veel onzekerheden.
Het college ziet deze periode als een overgangsfase van continu bezuinigen naar een tijd waar er iets meer ruimte is voor ontwikkeling.
Zoals gezegd zijn in de voorjaarsnota veel ambities opgenomen. Dit heeft tot gevolg dat wij u nu nog geen sluitend meerjarenperspectief aanbieden.

Het perspectief is als volgt:

x € 1.000

Meerjarenperspectief voorjaarsnota 2015	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Voorjaarsnota 2015	31	2.116-	1.224-	-1.539	-1.352

- = nadeel

Nadat uw raad bij de behandeling richting en kaders heeft aangegeven, gaan wij aan de slag met de programmabegroting 2016-2019.

Gezien het negatieve financieel perspectief zullen er nog stevige keuzes moeten worden gemaakt ten aanzien van de ter hand te nemen ambities.
Het programma werken en met name het deelprogramma mobiliteit en infrastructuur vraagt de meeste extra middelen. Dit als gevolg van achterstallig onderhoud door bezuinigingen in het verleden, ander gebruik van wegen en veranderende wetgeving met betrekking tot onkruidbestrijding.

Aan de inkomstenkant staan er ook nog veranderingen op stapel. Belangrijk daarbij is ook het bedrag dat de gemeente Venray de komende jaren via het gemeentefonds ontvangt. De meicirculaire 2015 gemeentefonds zal hopelijk meer duidelijkheid verschaffen over onder meer de resultaten van de 2e fase groot onderhoud gemeentefonds. De verwachting is dat Venray daar positief uit komt. Op basis van de huidige kennis is hiervoor een extra bijdrage uit het gemeentefonds opgenomen in deze Voorjaarsnota. Daarnaast worden in de meicirculaire ook de gelden die we krijgen voor de 3 decentralisatietaken geactualiseerd.

De volgende ontwikkelingen willen we in deze aanbiedingsbrief expliciet benoemen omdat er juist op dit moment ontwikkelingen zijn waarvan de (financiële) consequenties nog niet (volledig) in deze voorjaarsnota zijn opgenomen.

Parkeerbeleid.
Een voorstel tot aanpassing van het parkeerbeleid is bij vaststelling van deze voorjaarsnota nagenoeg gereed. Dit wordt via een separaat voorstel aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd. Dit kan budgettaire gevolgen hebben voor onze meerjarenbegroting.

Venrays Huis voor de Kunsten.
In deze voorjaarsnota zijn de gevolgen van het raadsbesluit van 19 mei jl. opgenomen. Dit betekent dat er dekking is tot 1 augustus 2016. Meerjarig zijn er nog geen aanpassingen gedaan. Concreet betekent dit dat vanaf augustus 2016 de begrote subsidie gebaseerd is op de lagere jaarlijkse subsidie van ongeveer € 600.000. Op basis van het onderzoek naar het Venrays Huis voor de Kunsten en uw besluit daarop zullen de meerjarige financiële consequenties duidelijk zijn. Deze worden dan verwerkt in de meerjarenbegroting.

Belastingscenario's OZB
Een van de speerpunten is een analyse van de lastendruk woningen/niet woningen waarbij de totale opbrengst gelijk blijft. Op basis van de analyse zijn er in deze voorjaarsnota drie scenario's opgenomen:
1 – alles blijft zoals het is, gelijke stijging van de belastingdruk voor zowel woningen als niet-woningen;
2 – voor de woningen wordt de macronorm toegepast en voor de niet-woningen de inflatie correctie. Dit scenario heeft negatieve financiële gevolgen voor de begroting;
3 – de geraamde OZB stijging komt volledig ten laste van de woningen.
Gezien de huidige financiële situatie geeft het college op dit moment voor het begrotingsjaar 2016 de voorkeur voor scenario 1. Dit betekent een gelijke stijging van de belastingdruk. De waarde ontwikkeling van onroerende zaken heeft geen invloed op de lastendruk.

Het college wil graag met u een constructief debat voeren over de richting en de kaders ten behoeve van onze meerjarenbegroting 2016-2019.

Namens Burgemeester en Wethouders van Venray,

De burgemeester

De secretaris.

VASTSTELLINGSBESLUIT

De raad van Venray,

Gelezen het advies van B&W van 26 mei 2015 (gemeenteblad 2015, nr. 140);

Besluit:

1. Vaststellen van de Voorjaarsnota 2015, inclusief het Meerjarig Uitgaven- en Investeringsplan (MUIP) 2016-2019 als richtinggevend kader.
2. Het richtinggevend kader benoemen voor de toe te passen tariefdifferentiatie voor de begroting 2016 –2019. Gezien de huidige financiële situatie spreekt het college spreekt zijn voorkeur uit voor handhaving van de huidige systematiek (scenario 1).
3. Het college van B&W verzoeken een structureel en reëel sluitende begroting 2016-2019 op te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 30 juni 2015.

De voorzitter, De griffier,

INHOUD

Aanbiedingsbrief **3**

Vaststellingsbesluit **5**

Inhoud **7**

Leeswijzer **9**

1. Programma's **11**

Programma 1 Leven *13*

Programma 2 Wonen *23*

Programma 3 Werken *31*

Programma 4 Besturen *41*

2. Financieel Meerjarenperspectief 2016-2019 **49**

2.1 Huidig verwacht resultaat *50*

2.2 Ontwikkelingen *50*

2.3 Meerjarig Uitgaven en Investeringsprogramma (MUIP) 2016 - 2019 *51*

3. Reservepositie en Weerstandsvermogen **55**

3.1 Weerstandsvermogen *55*

3.2 Reservepositie *56*

4. Uitgangspunten Meerjarenbegroting 2016-2019 **59**

4.1 Richtlijnen Provincie *59*

4.2 Prijs- en loon/CAO-ontwikkeling *60*

4.3 Belastingscenario *62*

4.4 Renteomslag *64*

4.5 Ontwikkelingen in taakstellingen en reserveringen *65*

4.6 Grondbedrijf *69*

4.7 Vennootschapsbelasting *71*

4.8 Kengetallen *72*

BIJLAGEN **77**

Bijlage 1. MUIP-aanvragen totaal overzicht *79*

Bijlage 2. Toelichting Tariefdifferentiatie *81*

Bijlage 3. Lijst met afkortingen *85*

LEESWIJZER

Voor u ligt de voorjaarsnota 2015, inclusief het Meerjaren Uitgaven en InvesteringsPlan 2016-2019. De voorjaarsnota dient als richtinggevend kader voor de op te stellen Programmabegroting 2016-2019.
De indeling van deze voorjaarsnota 2015 is gebaseerd op de Strategische Visie 2025 waarin als leidraad de domeinen wonen, werken en leven benoemd zijn. In het collegeprogramma is vervolgens het programma besturen toegevoegd. Deze 4 programma's zijn ook de rode draad in hoofdstuk 1 van deze voorjaarsnota.
In aansluiting op de programmabegroting 2015 is ieder programma onderverdeeld in diverse deelprogramma's. Per deelprogramma treft u een overzicht aan van de speerpunten. Dit betreffen de activiteiten die verricht moeten worden om de tactische opgaven, zoals verwoord in het collegeprogramma en de programmabegroting, te kunnen realiseren.
In hoofdstuk 1 treft u de stand van zaken aan met betrekking tot de speerpunten en tevens een doorkijk naar de invloed voor 2016 en zo mogelijk verder.
Ook heeft een inventarisatie plaatsgevonden naar nieuwe (beleidsmatige) ontwikkelingen. Zodoende kan in een vroegtijdig stadium geanticipeerd worden op (strategische) keuzes voor de (meerjaren)begroting.

Deze voorjaarsnota kent de volgende opzet:

Hoofdstuk 1: Beschrijving van activiteiten om de gestelde doelen te kunnen realiseren. Tevens wordt een beeld gegeven van de ontwikkelingen.

Hoofdstuk 2: Weergave toelichting op het financiële meerjarenperspectief voor 2016-2019.

Hoofdstuk 3: Weergave van de (meerjarige) ontwikkeling van de reservepositie en het weerstandsvermogen.

Hoofdstuk 4: Beschrijving van de algemene financiële uitgangspunten.

In bijlage 1 is het totaaloverzicht MUIP 2016-2019 opgenomen, in bijlage 2 de toelichting tariefdifferentiatie en tot slot is in bijlage 3 de lijst met afkortingen opgenomen.

De bedragen in de tabellen zijn in € 1.000 tenzij anders is vermeld.

1. PROGRAMMA'S

Inleiding Programma's

Per (deel)programma wordt een antwoord gegeven op de vraag "Wat gaan we daarvoor doen?" De speerpunten worden toegelicht met de kennis van dit moment. Gezien het karakter van de voorjaarsnota wordt een doorkijk gegeven naar de effecten voor 2016 en zo mogelijk verder. Tevens zijn de ontwikkelingen benoemd die nog op ons pad komen, waarbij aansluiting gezocht is met de leidende principes en doelen uit de strategische visie 2025.

In de programma's wordt een antwoord gegeven op de "Wat mag het kosten?" vraag, voor de komende vier jaren. Dit betekent dat in financiële zin de MUIP-aanvragen worden toegelicht en inzicht wordt gegeven in de hieruit volgende (meerjarige) effecten.

Onderstaand treft u een totaaloverzicht aan van de financiële gevolgen per programma. Zie voor een nadere inhoudelijke toelichting de toelichting bij de diverse programma's. Deze financiële gevolgen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief in hoofdstuk 2.

x € 1.000

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Programma 1 Leven	0	8	102	106	109
Programma 2 Wonen	0	100	250	405	333
Programma 3 Werken	0	888	1.099	1.287	1.308
Programma 4 Besturen	0	237	122	147	-12
Totaal	**0**	**1.233**	**1.573**	**1.945**	**1.739**

PROGRAMMA 1 LEVEN

x € 1.000

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Deelprogramma:					
Zorg & Ondersteuning	0	0	6	12	18
Voorzieningen en Onderwijs	0	8	54	53	52
Zelfsturing	0	0	0	0	0
Sport	0	0	42	41	39
Kunst en Cultuur	0	0	0	0	0
Totaal	**0**	**8**	**102**	**106**	**109**

1.1 Deelprogramma Zorg en ondersteuning

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Invulling geven aan een nieuwe sociale infrastructuur 3D	x			
Sturing/ monitoring budgetten 3D's + open einde regelingen	x			
Ontwikkelen van beleid voor vrijwilligerswerk passend bij transformatie	x			
Opstellen van een nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid	x			
Jongeren actief betrekken bij de totstandkoming van beleid	x	x	x	
Actualiseren van het subsidiebeleid	x			
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Hulp bij het huishouden	x			
Doelgroepenvervoer	x			
Vormgeven van "de tegenprestatie"	x			
Ontwikkeling Rijksbudgetten decentralisaties	x			
Buig: verbetering verdeelmodel 2015	x			
Social return	x			

Speerpunten

Invulling geven aan een nieuwe sociale infrastructuur 3D
Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor nieuwe taken op het gebied van de jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie. In 2015 en verder geven we uitvoering aan de beleidsplannen voor de 3D's zoals eind 2014 vastgesteld door de gemeenteraad, waarin de transformatie nadrukkelijk aandacht krijgt. Daarbij is 2015 en ook 2016 een overgangsjaar waarbij het van belang is dat burgers de zorg ontvangen die nodig is. Daarnaast is het essentieel om meer ervaring en kennis op te doen met de nieuwe werkwijze gericht op eigen kracht, zelfsturing, participatie, e.d. en de nieuwe taken over de nieuwe doelgroepen. Deze informatie uit de praktijk en opgedane kennis wordt vervolgens gebruikt om de ondersteuning en zorg in te kopen voor jeugd en maatschappelijke ondersteuning voor het jaar 2016 en verder. Hierbij is het noodzakelijk om de transformatiegedachte verder door te zetten in de praktijk en bij het inkopen van ondersteuning zorg. Dit mede gezien de financiële budgetten die hiervoor beschikbaar zijn vanuit het ministerie. In 2015 zal bekeken worden hoe we de ondersteuningstructuur rondom de toegang en toeleiding tot ondersteuning en zorg verder kunnen integreren.

De Wmo richt zich vooral op de doorontwikkeling, nieuwe initiatieven, verbinding en de kanteling/de andere manier van denken. Dit op alle niveaus: van vraagverheldering tot het aanbod.

Voor de Jeugdzorg betekent het dat in 2015 de focus ligt op het regelen van alle jeugdhulp (overgangsrecht). In 2016 moet de focus meer komen te liggen op het afschalen van zorg en preventie.
De Participatiewet zal in 3 (regionale) thema's verder worden opgepakt: werknemersdienstverlening, werkgeversdienstverlening en aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt.

Voor de bedrijfsvoering van de gedecentraliseerde taken geldt dat we ons in de eerste fase van uitvoering bevinden. Dat betekent dat de in 2014 bedachte uitvoering inclusief de daar bij behorende formatie haar effectiviteit in de praktijk nog moet bewijzen. Het is in de eerste helft van 2015 vooral zaak dat de uitvoering "werkt". Het verbeteren, aanpassen, door ontwikkelen is nog fragmentarisch aan de orde en gericht op het doen functioneren van het proces. Het maakt dat een inschatting voor 2016 niet gebaseerd kan worden op een proces dat voldoende uitgetest, verbeterd en effectief is. Die ervaring doen we nu op. Vanwege die redenen gaan we er vooralsnog van uit dat de inschatting voor 2016 gelijk is aan de inschatting voor overgangsjaar 2015.
Het jaar 2016 moet echter eveneens als overgangsjaar gezien worden. De vele onzekerheden, het ontwikkelen van een monitoringssystematiek met verankering in de P&C cyclus, effecten van de transitie, overgangsjaar voor de Jeugdwet, het verbeteren en aanpassen van de processen, et cetera maakt dat in 2016 nog niet van stabilisatie gesproken kan worden. Daarmee voorzien we nu ook dat de voorspellende waarde voor de opvolgende jaren onvoldoende is. Daarmee kan 2016 dus ook als overgangsjaar worden gezien waarin dan pas voor de jaren daarna een planning gemaakt kan worden met voldoende realiteitsgehalte.
Ten behoeve van de begroting 2016 wordt in het najaar bezien of met een nadere beoordeling de huidige inschatting meer verfijnd kan worden. Eventuele aanpassingen die hier uit voortvloeien worden opgenomen in de begroting 2016. In dit kader dient opgemerkt te worden dat het Rijk tot op heden grotendeels budgetten heeft vastgesteld op basis van historische verdeelmodellen en in het komende jaar over gaat naar objectieve verdeelmodellen. Dit kan gevolgen hebben voor de budgetten maar zeker ook voor de wijze van monitoring van gegevens.

Sturing/monitoring budgetten 3D's + open einde regelingen
Ontwikkelen en vormgeven in het licht van de transformatie. Niet alleen gericht op financiën maar ook op effecten en al dan niet juiste keuzes van beleid. In 2015 moet een kwaliteits- en monitorings "systeem" worden ontwikkeld waarin de ontwikkeling van de budgetten gevolgd kan worden zodanig dat waar nodig ook tijdig bijsturing plaats kan vinden. Dit niet alleen gericht op financiën maar ook op effecten en of we al dan niet juiste keuzes gemaakt hebben in ons beleid.

Ontwikkelen van beleid voor vrijwilligerswerk passend bij transformatie
In 2015 ontwikkelen wij nieuw vrijwilligerswerkbeleid, dat is een taak van de gemeente. Vrijwilligersbeleid kan iedere (vrijwilligers)organisatie voor zichzelf op stellen. De visie op vrijwilligerswerkbeleid stellen wij op met in gedachte de Wmo 2015, de participatiesamenleving, de terugtrekkende overheid en de ontwikkeling van de zelfsturing. Het beleidsplan heeft tot doel het vrijwilligerswerk in de gemeente Venray te versterken en waarderen, door zowel de verenigingen en vrijwilligersorganisaties als de (toekomstige) vrijwilliger in hun kracht te zetten.
Het vervolg vindt plaats in 2016.

Opstellen van een nieuwe nota lokaal gezondheidsbeleid
Dit betreft een wettelijke taak. De ontwikkelingen vanuit de gedecentraliseerde taken zullen hierin, waar nodig, meegenomen worden. Start is in 2015 niet haalbaar, dit wordt opgepakt in 2016.

Jongeren actief betrekken bij de totstandkoming van beleid
Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een Venrayse Jeugdraad. Deze raad kan de het college en/of de gemeenteraad van advies voorzien aangaande jongerenzaken. De Venrayse Jeugdraad is een vehikel om jongeren conform collegeprogramma te boeien en binnen aan Venray, hen actief te betrekken bij beleid en beleid te maken met en door jongeren in plaats van voor en over jongeren. De speerpunten zelfsturing en kwaliteit van leven zijn hierbij aan de orde.

Actualiseren van het subsidiebeleid
Opstellen van een nieuw subsidiebeleid dat past binnen de ontwikkelingen van de maatschappij, waaronder de decentralisaties van taken naar gemeenten. Het moet bijdragen aan de doelstellingen die zijn vastgelegd binnen de diverse kaders zoals het uitgaan van de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid.
In 2015 zal een start gemaakt worden met de verkenning, afronding zal doorlopen in 2016. Het beleid zal tot stand komen via een interactief proces met een groot aantal betrokkenen.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Hulp bij het huishouden
Hulp bij het huishouden is nu een maatwerkvoorziening. In 2015 en doorlopend in 2016 worden de mogelijkheden bekeken om hier een algemene voorziening van te maken.
Dit i.s.m. het stimuleren van het oprichten van coöperatie(s) door inwoners. Het aanbieden via een coöperatie is 1 van de mogelijkheden om het een algemene voorziening te maken.

Doelgroepenvervoer
Er dient een combinatie gemaakt te worden tussen Wmo-vervoer (waaronder vervoer naar de dagvoorziening en de huidige regiotaxi), vervoer voor de participatiewet, jeugdhulp en leerlingenvervoer (wordt regionaal opgepakt).
Voor 1 december 2016 moet dit gerealiseerd zijn omdat dan het contract met de regiotaxi afloopt.

We zetten stevig in op het vormgeven van "de tegenprestatie"
Vanaf 2015 zetten we in op de tegenprestatie. Het jaar 2016 is een vervolg daarop. Met tegenprestatie in het kader van de participatiewet wordt bedoeld het opdragen van een significante tegenprestatie aan bijstandsgerechtigden.

Ontwikkeling Rijksbudgetten decentralisaties
Er zijn veel onzekerheden met betrekking tot de ontwikkeling van de budgetten die de gemeenten van het Rijk ontvangen om uitvoering te kunnen geven aan de nieuwe taken in het Sociaal Domein.
In 2016 wil het Rijk het beschikbare budget niet meer verdelen op basis van historisch gebruik, maar (geleidelijk) overgaan op een verdeling op basis van "objectieve" maatstaven. Dit zogenaamde objectieve verdeelmodel kent bij de invoering voor- en nadeelgemeenten. Venray behoort vooralsnog tot de voordeelgemeenten. Onderwerp van bestuurlijk overleg is nog of en hoe er een ingroeimodel komt waarmee nadeelgemeenten de gelegenheid wordt geboden om zorggebruik in overeenstemming te brengen met het lagere Rijksbudget.
Naast de verdeling van het Rijksbudget staat ook de totale omvang ervan nog verre van vast.
Op 28 april 2015 maakte de VNG bekend dat de staatssecretaris van VWS voornemens is het Rijksbudget te korten met een kwart miljard euro, omdat meer mensen in 2014 toegang kregen tot de Wet Langdurige Zorg (Wlz). De staatssecretaris veronderstelt dat er sprake is van een communicerend vat: meer toegang tot de Wlz leidt tot minder toegang in de Wmo.
De VNG trekt deze redenering zeer in twijfel en stelt daarnaast, dat gemeenten zorg hebben moeten inkopen, voor het bieden van zorgcontinuïteit en dat het budget lopende het jaar korten, niet aan de orde kan zijn.

BUIG: verbetering verdeelmodel 2015
In 2015 is het nieuwe verdeelmodel in werking getreden. Voor de verdeling van de gebundelde uitkering wordt vanaf 2015 gebruik gemaakt van een nieuw verdeelmodel, waarbij rekening wordt gehouden met meerdere niveaus waaronder de bijstandskans. Dit nieuwe model wordt in 3 jaar gefaseerd ingevoerd. Na twee jaar is er een evaluatiemoment, afhankelijk van de uitkomst kan er bijvoorbeeld voor gekozen worden om de overgangsperiode te verlengen. Het effect voor Venray is nog niet te voorspellen.
Tegelijkertijd is er in 2015 een nieuwe tijdelijke vangnetregeling ingevoerd. Deze tijdelijke en eenvoudige vangnetregeling is in de plaats gekomen van de incidentele en meerjarige aanvullende uitkering, waarvan de beëindiging via overgangsrecht is geregeld. Nu wordt gewerkt aan de meer definitieve vormgeving van de nieuwe vangnetregeling vanaf 2016.

Social Return
In het jaar 2015 is door het College ingestemd met het voortzetten van Social Return on Investment de komende twee jaar. Blijvende inzet de komende jaren is noodzakelijk om zo opdrachtnemers een bijdrage te laten leveren aan het arbeidsmarktbeleid en de werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
In het jaar 2016 leggen we met Social Return nog meer de verbinding met kunst, cultuur en sport.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Bruikleenvoorzieningen	568	1.704	0	107	210	309
Stelpost: bruikleenvoorziening (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-101	-198	-292
Subtotaal expl. lasten bruikleenvoorzieningen			*0*	*6*	*12*	*18*
Woonunits	110	330	0	16	31	46
Stelpost: woonunits (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-16	-31	-46
Subtotaal expl. lasten woonunits			*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal	**678**	**2.034**	**0**	**6**	**12**	**18**

Bruikleenvoorzieningen
Op grond van de WMO is de gemeente verplicht te voorzien in de hulpmiddelen die zijn verbonden aan de aanvraag in het kader van de WMO. De gemeente Venray heeft sinds 1 oktober 2011 in regionaal verband een overeenkomst op basis van koop van hulpmiddelen. Met dit bedrag is rekening gehouden met een afname van het aantal verstrekte hulpmiddelen. Er is verder een regionaal depot en daarom is er in 2013 door her verstrekking minder uitgegeven dan voorzien was. Vanaf 2015 is de AWBZ naar de gemeente gekomen. Het is nog niet geheel duidelijk welke gevolgen dit voor het aantal te verstrekken hulpmiddelen en het noodzakelijke krediet zal hebben. De nieuwe aanbesteding hulpmiddelen is in voorbereiding. Dit zal mogelijk resulteren in een nieuwe leverancier per 1 oktober 2015.

Woonunits
Met enige regelmaat dient er een woon-unit geplaatst te worden voor een persoon met beperkingen, zodat de mantelzorger in de woning kan wonen ter verzorging van de desbetreffende persoon. Een dure woningaanpassing wordt hiermee voorkomen.

1.2 Deelprogramma Voorzieningen en onderwijs

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Opstellen van een toekomstvisie onderwijshuisvesting primair onderwijs en het daaraan gekoppeld uitvoeringsplan en de realisering van minimaal 1 integraal kindcentrum	x	x	x	
Onderzoek naar definitieve huisvesting speciaal onderwijs in de vorm van een talentencampus en het ontwikkelen en realiseren hiervan	x	x		
Opstellen van beleid maatschappelijk vastgoed	x			
Beheer maatschappelijk vastgoed op orde	x			
Helder proces m.b.t. accommodatebeleid en vastgoed	x			
Gemeenschapsaccommodaties: de exploitatie komt vanaf 2018 voor rekening en verantwoording van de gebruikers	x	x	x	
Overige accommodaties: de exploitatie en beheer komen voor rekening en verantwoording van de gebruikers	x	x	x	
Stimuleren van het eigenaarschap van sportaccommodaties	x	x	x	
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Lokaal Educatieve Agenda (LEA)	x			
Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten (VSV)	x			
Doorontwikkeling volwasseneducatie	x			

Speerpunten

Opstellen van een toekomstvisie onderwijshuisvesting primair onderwijs en het daaraan gekoppeld uitvoeringsplan en de realisering van minimaal 1 integraal kindcentrum.
Dit is een doorlopend programma op basis van de onderwijsvisie die in 2015 is opgesteld.
In 2016 is (de aanvang) voorzien om 1 Kindcentrum (Landweert) te realiseren. De benodigde investeringsmiddelen kunnen naar verwachting gedekt worden uit beschikbare gelden voor onderwijshuisvesting. De plannen hiervoor worden momenteel in overleg met SPOV uitgewerkt en zullen vervolgens aan de raad worden voorgelegd.

Talentencampus.
In februari 2015 heeft de gemeenteraad besloten tot een nader onderzoek dat moet leiden tot een advies welke van de drie mogelijke locaties voor de Talentencampus het meest geschikt is. Afronding hiervan wordt verwacht in september 2015. Afhankelijk hiervan wordt het vervolg ingezet wat zal doorlopen in 2016. Benodigde financiën zullen dan in beeld gebracht worden.

Beleid en beheer rond maatschappelijk vastgoed.
Eind 2010 is de kadernota accommodatiebeleid opgesteld. De hierin vastgelegde ambities en beleidsuitgangspunten hebben zowel op het vastgoedbeheer als op het accommodatiebeleid betrekking. Op 7 september 2011 is een besluit genomen over de positionering vastgoed in de gemeente Venray, waarin is aangegeven welke organisatorische aanpassingen/consequenties m.b.t. de taken en verantwoordelijkheden per afdeling zijn benoemd. In 2015 wordt hierop een vervolgnota opgesteld waarin de inmiddels verworven nieuwe, voortschrijdende inzichten, worden meegenomen.
De uitgangspuntennotitie biedt de mogelijkheid om ook het ambtelijk proces rond vastgoedbeheer en accommodatiebeleid verder in te richten. Naast het team vastgoedbeheer, waar de professionalisering van het vastgoedbeheer verder vorm wordt gegeven, wordt aan de hand van een overlegstructuur, kernteam, de afstemming tussen vastgoedbeheer en accommodatiebeleid geborgd. Daarnaast zal op basis van de ervaringen in dit kernteam het uitgangspuntenbeleid verder worden doorontwikkeld.

Gemeenschapsaccommodaties: de exploitatie komt vanaf 2018 voor rekening en verantwoording van de gebruikers.
In januari 2014 is door de raad de uitgangspuntennotitie gemeenschapsaccommodatiebeleid vastgesteld. Daarbij is op initiatief van het Dorpsradenoverleg een amendement aangenomen om in de verdere uitwerking de aangekondigde inventarisatie van alle gemeenschappelijke accommodaties per dorp mee te nemen. In 2015 landt dit – samen met de ondernemingsplannen van alle besturen van gemeenschapsaccommodaties waarin zij beschrijven hoe ze in 2018 'schoon door de poort' kunnen - in een vervolgvoorstel aan de raad.
Elke accommodatie volgt daarna, aansluitend op de bredere inventarisatie en ontwikkelingen in de dorpsgemeenschap, een eigen traject. De samenwerking tussen dorpsraden en verenigingen, de vraagstukken die hierbij worden opgeworpen en de beweging die dit met zich brengt binnen de leefgemeenschap vormen de eerste resultaten van deze exercitie. Het tempo waarin een en ander plaatsvindt, verschilt per traject. Vast staat dat een proces op gang is gekomen in de (dorps)gemeenschappen, waarbij de veranderende verhoudingen tussen overheid en burgers daadwerkelijk worden ingevuld. Het uitgangspunt 'schoon door de poort' heeft hier in belangrijke mate aan bijgedragen. Om dit uitgangspunt gestand te doen zal een financieringsbehoefte- en vorm in de nabije toekomst moeten worden ingevuld. Voor dit moment is deze echter nog niet nader te duiden.

Overige accommodaties, inclusief sportaccommodaties: exploitatie en beheer komen voor rekening en verantwoording van gebruikers.
Zoals hierboven aangegeven is met het traject voor wat betreft de gemeenschapsaccommodaties een proces op gang gekomen waarbij de veranderende verhoudingen tussen overheid en burgers invulling hebben gekregen. Een dergelijke ontwikkeling is ook van toepassing op overige accommodaties. De discussie over de rol en verantwoordelijkheid van gebruikers wordt ook met andere partijen opgepakt. De beëindiging of noodzakelijke herziening van bestaande (contractuele) afspraken vormt de op dit moment de aanleiding om deze discussie met partijen te starten. Daarnaast wordt in voorkomend geval op eigen initiatief van de gebruikers het traject ingezet. Evenals bij de gemeenschapsaccommodaties geldt ook hier dat elk traject verschilt, zowel van inhoud als in tempo. In hoeverre ook binnen deze trajecten het uitgangspunt 'schoon door de poort' moet worden toegepast en welke financieringsbehoefte dit met zich brengt is op dit moment niet aan te geven.
Aparte vermelding verdient het vrijkomen van schoollokalen. Het is te verwachten dat komende jaren minder schoollokalen nodig zijn. Primair is het betreffende schoolbestuur dan

verantwoordelijk voor het exploiteren en verhuren van deze lokalen. Indien dat aantoonbaar niet mogelijk is kan het bestuur de gemeente verzoeken de lokalen terug te nemen waarbij de gemeente tevens kan besluiten de onderwijsbestemming van deze lokalen te laten vervallen. In deze laatste situatie komen deze ruimten vrij voor andere bestemmingen en zijn daarmee onderdeel in de portefeuille van het vastgoedbeheer.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Lokaal Educatieve Agenda (LEA).
In het bestuurlijk overleg Primair Onderwijs van maart 2015 is afgesproken een LEA op te stellen voor de gemeente Venray. Hierin maken gemeente, schoolbesturen en voorschoolse voorzieningen voor de (middel)lange termijn beleidsmatige afspraken met elkaar en benoemen prioriteiten van beleid voor deze periode. Belangrijk onderdeel zal zijn het verbeteren van de warme overdracht tussen voorschoolse voorzieningen (VVE)-PO-VO.

Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten (VSV).
Met de wetswijziging Voortijdig Schoolverlaten miv 1-8-2016 krijgen gemeenten binnen de arbeidsmarktregio opdracht tot het opstellen van een meerjarig regioplan VSV. Specifieke aandacht moet besteed worden aan de doelgroep kwetsbare jongeren door:

- Verbreding doelgroep RMC (Praktijkonderwijs en VSO).
- Verbrede, versterkte rol RMC t.b.v. kwetsbare jongeren, mede i.r.t. jeugdzorg, jeugd & veiligheid, participatie en arbeidsmarkt.

Doorontwikkeling volwasseneducatie.
Tot 2015 werd volwasseneducatie uitsluitend uitgevoerd door ROC Gilde, welke bekostigd werd met geoormerkte Rijksmiddelen door de gemeente (gedwongen winkelnering). Vanaf 2015 geldt er een afbouwregeling. Dit betekent nieuwe partners, andere vormen van educatie, subsidieverlening en/of aanbesteding. In 2015 is gestart met deze doorontwikkeling, die in 2016 een vervolg krijgt.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Kunstgrasvelden	131	0	0	15	14	14
Aanleg inspeelveld hockey	79	0	8	9	9	8
Vervangen accommodatie hockeyclub	444	0	0	31	31	30
Totaal	**653**	**0**	**8**	**54**	**53**	**52**

Kunstgrasvelden.
Door de raad werden in 2014 de criteria voor de beoordeling van aanvragen voor kunstgras vastgesteld. Twee verenigingen (de Peelkorf en Oranje Wit) voldoen hieraan. Beide verenigingen hebben een aanvraag voor 2016 ingediend. Volgens afspraak betalen de verenigingen 1/3 van de aanleg en de gemeente 2/3.

Aanleg inspeelveld hockey.
De hockeyclub heeft een ambitieus plan ingediend voor haar accommodatie op sportpark de Wieën. Naast het vernieuwen van het kleedgebouw en kantine maakt de aanleg van een inspeel- en trainingsveld (kunstgras, half speelveld) ook deel uit van het plan. Door de gestage groei van de club hebben de beide speelvelden inmiddels een zeer hoge dekkingsgraad bereikt. Een extra inspeel en trainingsveld biedt hiervoor een oplossing. Ondanks dat de hockeyclub het gebouw en inspeelveld als één project heeft ingediend wordt het intern toch als separaat project gezien.
De hockeybond (KNHB) heeft het inspeelveld als noodzakelijk betiteld. Met de huidige aantallen teams is dat theoretisch ook zo. Dus beleidsmatig is het inspeelveld ook vanuit de gemeente ook als noodzakelijk te betitelen.

Vervanging accommodatie hockeyclub.
Het onderkomen van de hockeyclub op sportpark de Wieën is verouderd en versleten. Het "derde hands gebouwtje" is op, het energieverbruik is fors en ligt, door reorganisatie van de velden, niet meer logisch. Al in 2012 is door de hockeyclub een start gemaakt met de planvorming voor een nieuwe accommodatie. In 2014 zijn de ambitieuze plannen kenbaar gemaakt. Deze plannen hadden betrekking op het gehele park, van sociale en verkeersveiligheid en parkeeroverlast tot aan de entree aan de Leunseweg. Afgesproken is eerst te focussen op het meest urgente item: de accommodatie, het gebouw, zelf.

1.3 Deelprogramma zelfsturing

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Doorgaan met het 'Programma Zelfsturing'	x	x	x	
Vorm en inhoud geven aan een breed gedragen financieringsfonds voor grotere leefbaarheidsinitiatieven	x			
Monitoren en evalueren zelfsturingsplannen	x	x	x	
Overige (beleids)ontwikkelingen				
N.v.t.				

Speerpunten

Doorgaan met het 'Programma Zelfsturing'.
Het huidige tijdelijke stimuleringsbeleid (Raamkrediet zelfsturende dorpen en wijken) geldt sinds 2012 en loopt in 2018 af. Circa 10 topprioriteiten van dorpen en wijken zijn dan naar verwachting gerealiseerd. Hoofddoelen van het stimuleringsbeleid zijn: gemeenschapsontwikkeling extern en organisatieontwikkeling intern. Langzamerhand wordt de impact van deze doelstellingen duidelijk:

- zelfsturing is in 2013 (SVV) één van de gemeentelijke leidende principes geworden;
- intern: wijzigende verhouding t.o.v. zelfsturende gemeenschappen en hun initiatieven;
- extern: wijzigende verhouding tussen initiatiefnemers en eigen achterban/gemeente/ derden.

In 2016 gaat de gemeente samen met alle partijen de stip op 2018 zetten en vanuit dat perspectief ophalen en uitwerken welke stappen (cultuur, financiën, communicatie, verantwoordelijkheden/ rollen/taken, aandachtsgebieden, enz.) noodzakelijk zijn om in 2018 van een participerende gemeente te spreken.

Vorm en inhoud geven aan een breed gedragen financieringsfonds voor grotere leefbaarheidsinitiatieven.
In co-creatie een conferentie voorbereiden en uitvoeren met als thema *'Gemeenschapsfonds Venray, samen maken we het verschil'* (werknaam). Beoogde partijen: de gemeenteraad, het college van B&W, het bestuur van Wonen Limburg, het bestuur van de Rabobank (incl. Coöperatiefonds), diverse Serviceclubs (Peelparels, Juniorkamer Venray, enz.), lokale liefdadigheidsfondsen, ondernemers en weldoeners. Formulering van de doelstelling van dit speerpunt is, onderdeel laten uitmaken van het co-creatie-proces. Dit betekent dat het college start met het beschrijven van een (lonkend) perspectief, dat prikkelend én open genoeg is voor derden om in te stappen in het co-creatie-proces.

Monitoren en evalueren zelfsturingsplannen.
Dit betreft het lopende tijdelijke stimuleringsbeleid *Zelfsturende dorpen en wijken 2013 – 2018*.

Overige (beleids)ontwikkelingen.
Niet van toepassing.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Raamkrediet Stimuleren zelfsturing 2013 - 2018	0	410	0	0	14	13
Stelpost: stimuleren zelfsturing (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	0	-14	-13
Subtotaal expl. lasten raamkrediet stimuleren zelfsturing			0	0	0	0
Totaal	**0**	**410**	**0**	**0**	**0**	**0**

Raamkrediet Stimuleren zelfsturing 2013 - 2018
Zelfsturing is in het collegeprogramma 2014 - 2018 als speerpunt benoemd: "We monitoren en evalueren zelfsturingsplannen (tien topprioriteiten uit alle 23 DOP's en WOP's). De basis voor dit speerpunt is gelegd in de 'oude' Strategische Visie Venray 2020. Het speerpunt is destijds uitgewerkt in het Visiedocument 'Leefbaarheid 2020' - Routeplanner voor vitale dorpen en wijken - (besluit gemeenteraad 14 december 2010) en concreet gemaakt in de Discussienota 'Realisatie Uitvoeringsprogramma's DOP's / WOP's 2012 - 2018'. Op 14 februari 2012 heeft de gemeenteraad de discussienota breed onderschreven en het college gevraagd om een voorstel voor duurzame, langjarige financiering in het voorjaar 2012 aan de raad voor te leggen. Handelend conform de richtlijnen uit de raadsinformatiebrief d.d. 13 december 2011 kan dit alleen via de voorjaarsnota. Op 8 mei 2012 heeft de gemeenteraad de definitieve nota 'Stimuleren zelfsturing dorpen en wijken 2013 - 2018" vastgesteld. Tijdens de behandeling van Voorjaarsnota 2012 is het aangevraagd budget 2013 - 2018 gehalveerd. De eerste 2 van de 4 vastgestelde zelfsturingsplannen zijn gerealiseerd in 2014, de andere 2 worden in 2015 gerealiseerd. In januari 2015 zijn twee nieuwe zelfsturingsplannen ingediend ter beoordeling. De verwachting is dat in januari 2016 plannen nr. 7 en 8 worden ingediend. De dorpen en wijken zijn gestimuleerd/geprikkeld en realiseren in zelfsturing sterke plannen die voldoen aan de gestelde eisen. Om het vertrouwen en de beweging vast te houden is het voorstel het raamkrediet conform het gehonoreerde MUIP-voorstel 2014 op te hogen tot net boven het oorspronkelijke voorstel uit 2012. Een niet onbelangrijke reden is dat er door derden en de provincie grote financiële bijdragen zijn gedaan, tot in totaal ca. 4 miljoen euro.

1.4 Deelprogramma sport

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
N.v.t.				
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Nota sportbeleid	x			

Speerpunten

Niet van toepassing.

Overige (beleids)ontwikkelingen.

Nota Sportbeleid
In 2015 wordt het regioplan sport (= beleidsvisie vastgesteld door de 7 regiogemeenten) geëvalueerd en er zal een nieuw regioplan opgesteld worden.
Aansluitend daarop en gericht op de lokale accenten wordt het sportbeleid geactualiseerd. Dit zal in 2016 plaatsvinden.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Renovatie CV- en luchtbehandelingsinstallatie Sporthal de Wetteling I	117	0	0	17	16	16
Renovatie Dak Sporthal de Weert	173	0	0	25	24	24
Totaal	**290**	**0**	**0**	**42**	**41**	**39**

Renovatie CV- en luchtbehandelingsinstallatie Sporthal de Wetteling I en Renovatie Dak Sporthal de Weert.
Voor zowel de Wetteling I als de sporthal de Weert is een MUIP aanvraag gedaan. Ingevolge artikel 5 lid 5.1/5.3. van de exploitatie- en instandhoudingsovereenkomst voor binnensportaccommodaties Venray (vastgesteld in 2001), wordt de exploitatie en instandhoudingsbijdrage telkenmale voor een periode van vijf jaren (voor het eerst in sept. 2005) vastgesteld, nadat de beheerder en de gemeente hierover overeenstemming hebben bereikt.
Als uitbreiding op de hiervoor genoemde overeenkomst is in een 'Allonge', welke in 2009 met de beheerder (Optisport) is vastgesteld, in artikel 3 lid 2 bepaald, dat de omvang van de kosten voor het volledig groot onderhoud eenmaal per twee jaar, voor het eerst in 2012, op basis van een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan, worden aangepast. Deze aanpassing wordt verwerkt in de exploitatiebegroting op basis waarvan de exploitatie- instandhoudingsbijdrage wordt geactualiseerd.

Voor de genoemde projecten zijn geen middelen gereserveerd in de gemeente begroting.
De in de 1e alinea genoemde actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan, heeft niet op de gezette momenten plaatsgevonden tussen 2001 en 2013. Evenmin zijn tussentijdse aanpassingen van het meerjarenonderhoudsplan geformaliseerd in de (onderhouds-)voorziening.
De jaarlijkse instandhoudingsbijdrage aan Optisport is mede daarom ontoereikend gebleken. Zodoende zijn er in de afgelopen jaren ook géén reserveringen gedaan voor het groot onderhoud op basis van een meer jaren onderhoudsplanning. De noodzakelijke vervangingen dienen zich nu aan en zijn niet meer uit te stellen. Uit de inspectie is gebleken dat de CV-installatie en de Luchtbehandelingsinstallatie (Mechanische ventilatie) vervangen dienen te worden. De genoemde installaties werken niet meer naar behoren. Daarnaast is ook uit inspectie gebleken dat het dak van de sporthal de Weert vervangen dient te worden op korte termijn (2016).

1.5 Deelprogramma Kunst en cultuur

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Kunst- en cultuurnota	x			
Revitalisering schouwburg	x			
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Cultuuras/regionale cultuurvisie	x			

Speerpunten

Kunst- en Cultuurnota
Het streven is om de startnotitie Kunst- en cultuurbeleid in 2015 vast te laten stellen met daarin een aantal uitgangspunten, welke in vervolgopdrachten worden uitgewerkt. Onderdeel hiervan is het beleid welke gericht is op de bibliotheek. Verwachting is dat de totstandkoming van deze nota doorloopt in 2016 aangezien het beleid interactief tot stand moet komen met een groot aantal betrokken partijen.
In deze nota zal rekening gehouden moeten worden met ontwikkelingen in de cultuuras/regionale cultuurvisie.

Revitalisering schouwburg
Op 10 februari 2015 is het plan van aanpak door de raad vastgesteld met de volgende strekking:
- Afzien van realisatie van het cultuurhuis.

- Inzetten op verbouwing van de schouwburg.
- Nieuwe duurzame start van de samenwerking met een schone lei.
- Passend binnen de in ontwikkeling zijnde beleidsnota's: cultuurbeleid, subsidiebeleid, paracommercie, good governance structuur en een geactualiseerde erfpachtovereenkomst.

Het betreft diverse beleidsvelden met elk een eigen bezetting (bestuurlijk en ambtelijk), aanpak, en planning. Voortdurende onderlinge afstemming is daarbij noodzakelijk zodat sprake is van integrale communicatie over de samenwerking en een gecoördineerde aanpak van de afzonderlijke deeltrajecten.
Naast een coördinerende taak bestaat ook de behoefte aan een gemeentelijk contactpersoon voor de voorbereiding van het verbouwingsplan van de schouwburg. De initiatiefrol voor de verbouwing ligt bij de schouwburg zelf.
Eind 2015 dient de extra inzet van een projectleider voor zowel coördinatie als contactpersoon vanuit de gemeente te zijn afgerond en moet de dienstverlening verlopen via de reguliere werkprocessen.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Cultuuras
Venlo, Horst aan de Maas en Venray zijn de mogelijkheden tot samenwerken aan het verkennen. De Provincie zet steeds meer in op gezamenlijke plannen/afstemming.

MUIP 2016-2019

Er zijn geen muip-aanvragen ingediend.

PROGRAMMA 2 WONEN

x € 1.000

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Deelprogramma:					
Woningbouw	0	44	45	45	0
Woonomgeving	0	0	0	-1	-1
Veiligheid en Handhaving	0	56	205	361	334
Handhaving en toezicht	0	0	0	0	0
Duurzaamheid, natuur en landschap, platteland	0	0	0	0	0
Totaal	**0**	**100**	**250**	**405**	**333**

2.1 Deelprogramma Woningbouw

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Opstellen regionale structuurvisie Wonen (POL)	x			
Onderzoek St. Annaterrein	x	x	x	
Omgevingswet 2018	x	x	x	
Opstellen van een regeling om leegstaande of vervallen woningen en panden aan te pakken	x	x	x	
Overige (beleids)ontwikkelingen				
N.v.t.				

Speerpunten

Regionale structuurvisie Wonen (POL-uitwerking)
Eind 2015 zijn er zes regionale deelvisies in concept gereed (Wonen, Werken/ Kantoren, Detailhandel, Landelijk gebied/Landbouw, Vrijetijdseconomie, Energie). Deze deelvisies dienen uiteindelijk door de afzonderlijke raden te worden vastgesteld. De afspraken uit de deelvisies zullen door de provincie Limburg in de provinciale Omgevingsverordening worden vastgelegd.

Onderzoek St. Annaterrein
In mei 2009 heeft de gemeenteraad het Globaal Stedenbouwkundig Plan (GSP) St. Anna vastgesteld. Sindsdien heeft de eigenaar van St. Anna, Vincent van Gogh Instituut (VvGI) herhaaldelijk getracht om het terrein (als geheel) te verkopen. De economische recessie in combinatie met te hoge verwachtingen over de verkoopprijs hebben ertoe geleid dat deze aanpak niet heeft gewerkt. Ook is gebleken dat het GSP zich te eenzijdig richt op woningbouw en een strak omlijnd stedenbouwkundig eindbeeld waaraan anno 2015 geen behoefte blijkt te zijn. Vorig jaar heeft VvGI samen met Wonen Limburg het initiatief genomen om een nieuwe toekomstvisie te ontwikkelen voor St. Anna; dit 'ambitiedocument St. Annapark Venray' zal medio 2015 worden aangeboden aan de gemeenteraad. Met het ambitiedocument wordt gekozen voor een organische ontwikkeling van St. Anna. Dit houdt in dat er rekening wordt gehouden met een gefaseerde herontwikkeling door meerdere initiatiefnemers, waarbij in tijd gedacht moet worden aan meerdere jaren. Over de randvoorwaarden, inzet en rol van de gemeente (inhoudelijk, procedureel, financieel) zullen nog nadere afspraken moeten worden gemaakt.

Omgevingswet 2018
2015: opstellen van een Plan van aanpak. Dit PvA moet helderheid bieden van de belangrijkste aandachtsgebieden waarop we willen anticiperen en die verband houden met de Omgevingswet 2018. In april 2015 zijn naar verwachting de concept-AMvB's inzake de Omgevingsweg 2018 beschikbaar, zodat de inhoudelijke koers van de wetgever voldoende helder is.

Regeling leegstaande / vervallen woningen en panden
Hier ligt een relatie met de regionale POL-uitwerkingen en provinciaal transitiefonds. Eind 2015 zal hier een plan van aanpak voor worden opgesteld.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Niet van toepassing.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Sint Annaterrein	0	0	44	45	45	0
Totaal	**0**	**0**	**44**	**45**	**45**	**0**

Sint Annaterrein
Vanuit de gemeente wordt voorgesteld om een procesbegeleider aan de herontwikkeling van het Anna terrein te koppelen om processen binnen de gemeente in goede banen te leiden. Met de aanstelling van een procesbegeleider heeft VvGI 1 aanspreekpunt binnen de gemeente die vervolgens de gevraagde acties kan uitzetten bij de verschillende disciplines en de voortgang kan bewaken.

2.2 Deelprogramma Woonomgeving

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Blijvend de functie zorg/participatie toevoegen aan wijkteams	x	x	x	
Voortzetten / oppakken van het uitvoeringsprogramma voortvloeiend uit de kadernota Afvalbeleid	x	x	x	
Leadpartner in het euregionale project Light2Citizens	x	x		
Overige (beleids)ontwikkelingen				
N.v.t.				

Speerpunten

Investeren in onze wijkteams waarbij we zorg/participatie als functie toevoegen
In 2015 vindt een evaluatie plaats van bestaande wijkteams. Daarbij wordt o.a. input opgehaald om de samenstelling van de wijkteams te evalueren en te bepalen hoe de doorontwikkeling/uitrol eruit moet komen te zien. Eventuele verbetervoorstellen worden vanaf 2016 doorgevoerd.

Naast de huidige 2 wijkteams (Landweert en Centrum) wordt in 2015 gestart met oprichting van een derde wijkteam. Eind 2015 wordt besloten of in 2016 wordt gestart met een vierde wijkteam.

Vanuit de decentralisatie Awbz-Wmo ligt er verder een opdracht om tot een gemeente dekkend netwerk van wijkteams te komen.
Voor de dorpen zal dit er overigens anders uit gaan zien. Een aantal dorpsraden is zelf al gestart met een lokaal initiatief, waarbij zorg ondersteunende activiteiten (bijv. wijkverpleegkundige) kunnen aanhaken.

Kadernota Afvalbeleid
Hergebruik van grondstoffen uit huishoudelijk afval tegen gelijkblijvende, en op termijn dalende, kosten voor de burger. Het doel dat is gesteld voor 2015 wordt waarschijnlijk net gehaald (maximaal 100 kg afval per inwoner dat niet meer geschikt is voor hergebruik). Daarnaast betaalt de burger tussen 2013 en 2016 een jaarlijks dalende afvalstoffenheffing voor het inzamelen en verwerken van het afval. Eén van de belangrijkste speerpunten in de strijd tegen restafval is in 2015 de campagne tegen voedselverspilling.
In de jaren na 2015 moet er nog een tandje worden bij gezet. Het doel voor 2020 is maximaal 50 kg afval dat niet meer geschikt is voor hergebruik.

Leadpartner in het euregionale project Light2Citizens
De uitvoering van Light2Citizens door de zeven projectpartners is afhankelijk van subsidietoekenning vanuit het INTERREG-programma. Waarschijnlijk gebeurt dat per 1 september 2015. De zeven projectpartners werken in het jaar 2016 gezamenlijk aan het uitvoeren van de nulmeting op twee testlocaties, het organiseren van een startevenement, de kennisoverdracht ambassadeurs, het behoeftenonderzoek en de ontwikkeling van een simulatiemodel voor openbare verlichting.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Niet van toepassing.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Ondergrondse afvalcontainers vervanging	0	121	0	0	13	13
Bijdrage reserve afvalstofheffing	0	0	0	0	-13	-13
Subtotaal expl. lasten ondergrondse afvalcontainers			*0*	*0*	*0*	*0*
Vervanging speeltoestellen 2016-2020	100	300	0	15	29	42
Stelpost: vervanging speeltoestellen (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-15	-29	-43
Subtotaal expl. lasten speeltoestellen			*0*	*0*	*-1*	*-1*
Openbare verlichting	124	384	0	12	24	35
Stelpost: openbare verlichting (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-12	-24	-35
Subtotaal expl. Lasten openbare verlichting			*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal	**224**	**805**	**0**	**0**	**-1**	**-1**

Ondergrondse afvalcontainers vervanging.
In 2002 zijn 34 ondergrondse containers voor restafval geplaatst. Bij een recente inspectie is gebleken dat deze ondergrondse containers allen gebreken vertonen. Door de gebreken aan de containers verloopt het legen van de containers niet veilig. De kosten voor het onderhoud en het vervangen van deze onderdelen zijn hoger dan het vervangen van de complete container. Over het algemeen gaan dit soort containers circa 15 jaar mee, en de betonput waarin deze zijn geplaatst gaat circa 30 jaar mee. Dat betekent dat deze containers in 2017 vervangen moeten worden. De kosten voor het vervangen van de 34 containers in de bestaande betonput is € 3.545 per container (in totaal € 120.530).

Vervanging speeltoestellen 2016-2020.
Vervangen speeltoestellen volgens onderhouds- en vervangingsschema. Dit schema wordt per jaar opgesteld naar aanleiding van inspectieronden waardoor het vervangingsbedrag per jaar kan verschillen. Doordat in afgelopen 3 jaar is bezuinigd op vervangingsinvesteringen verschuift de investeringspiek naar de toekomst. Dit heeft tot gevolgd dat de nu benodigde gelden hoger zijn. Om een beter en helderder vervangingsplan te verkrijgen waarin ook duidelijker de bezuinigingen hierop concreet te maken zijn, is vorig jaar het voorstel gedaan om het gemiddelde vervangingsbedrag van de komende jaren elk jaar op een gemiddeld vervangingsbudget vast te zetten. Bij de voorjaarsnota 2014 is voor 2014 en verdere jaren een taakstellend budget beschikbaar gesteld van € 100.000,waardoor de ruimte gecreëerd wordt om enkele speeltoestellen, welke niet meer veilig of dusdanig versleten zijn, te vervangen.
Het gemiddelde bedrag bedraagt volgens de inspectiegegevens ca. € 325.000.
Met de huidige aanvraag is er dus € 225.000 per jaar tekort, welk tekort de komende jaren zal stijgen.

Openbare verlichting.
De middelen worden ingezet voor het in stand houden van de bestaande openbare verlichting conform uitgangspunten uit het beleid en richtlijnen ROVL2011 en eisen NEN1010. De slechte en afgeschreven masten en armaturen openbare verlichting worden vervangen volgens het vervangingsschema en veiligheidsinspectie.

2.3 Deelprogramma Veiligheid en handhaving

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Veiligheidsveld 'veilige woon- en leefomgeving': accent op veiligheid in openbare ruimte en gerichte aanpak van zwerfafaval en illegale dumping	x			
Veiligheidshuis Noord-Limburg	x			
Gerechtelijke uitspraak uitlokken t.a.v. legalisering van de hennepteelt	x			
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Radicaliseren en jihadisme	x			
Personele claim in relatie tot sociale problematiek	x			

Speerpunten

Versterken toezicht in de openbare ruimte.
In het collegeprogramma zijn voor 2015 budgetten voor inzet op meer (sociale) veiligheid in de openbare ruimte en voor een gerichte aanpak van zwerfafval en illegale dumping opgenomen. Het idee bestaat om beide maatregelen aan elkaar te verbinden door het menselijk toezicht in de openbare ruimte te versterken, waarbij tevens de mogelijkheid ontstaat om andere ambities, zoals het realiseren van een boa-pool bestaande uit mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de doelstellingen op het gebied van social return on investment, te realiseren. Ook biedt het kansen om de toezichtcapaciteit in de nieuw te vormen wijkteams op peil te houden. Daar waar er sprake is van excessen zou overwogen kunnen worden om naast menselijk toezicht te gaan werken met flexibel cameratoezicht. Het wetsvoorstel flexibel cameratoezicht die het mogelijk gaat maken om gemeentelijk cameratoezicht flexibeler toe te passen, ligt op dit moment ter behandeling bij de Eerste Kamer. Na instemming met deze uitwerking van de actiepunten uit het collegeprogramma wordt het beschikbare budget ingezet ter dekking van de opstart- en onderzoekskosten, opleidingskosten en kosten van coördinatie. Vanaf 2016 worden alleen nog de kosten voor de coördinatie uit het beschikbare budget betaald. Echter is het voorstel om vanaf 2016 de opleidingskosten te dekken uit het participatiebudget.

Door ontwikkelen Veiligheidshuis Noord-Limburg.
De Meerjarenkoers 2014-2017 voor het Veiligheidshuis is vastgesteld inclusief bijbehorende begroting. 2014 was het transitiejaar. Per 1 januari 2015 is de kanteling van het Veiligheidshuis daadwerkelijk gestart en wordt capaciteit ingezet op de multi complexe casuïstiek.
Uitgangspunt voor de doorontwikkeling vormt nog steeds de in 2013 vastgestelde Meerjarenkoers 2014-2017. Daarbij sturen wij als gemeente op een slagvaardige/slanke organisatie waarvan de bereikte resultaten/effecten aansluiten bij de door het Veiligheidshuis geleverde inspanningen.

Legalisering hennepteelt.
Op basis van het reeds door de acht Limburgse coffeeshopgemeenten uitgewerkte model, om te komen tot regulering van de achterdeur van de coffeeshops, steunen we een initiatief om daarmee tot een wijziging van de wet te komen als het om de legalisering van de hennepteelt gaat. Hiervoor is nader (juridisch) onderzoek nodig. De bijdrage die de gemeente in deze opdracht levert, is het ondersteunen van een gezamenlijke lobby in het kader van het Manifest Joint Regulation om de wetgeving inzake legalisering van de hennepteelt aangepast te krijgen.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Radicaliseren en jihadisme.
Met het oog op een integrale aanpak op radicaliseren in het algemeen en jihadgang in het bijzonder wordt er op het niveau van Noord-Limburg een plan van aanpak voorbereid. Binnen dit plan van aanpak wordt onder meer de rol- en taakverdeling beschreven in de koude fase (preventie en signaleren) en warme fase (bij daadwerkelijk uitreizen of terugkeer). Een aantal gemeentelijke taken, waaraan de komende periode vorm en inhoud gegeven wordt, zijn onder meer het inrichten van een meldpunt, voorlichting met het oog op bewustwording, expertiseontwikkeling bij veldwerkers, de organisatie van een multidisciplinair casusoverleg voor het bespreken van concrete casuïstiek alsook de nazorg voor teruggekeerde uitreizigers, die niet in

detentie verblijven. Feit is dat een aantal van de genoemde maatregelen kosten met zich mee gaan brengen, echter vooralsnog is het lastig hiervoor een bedrag te ramen.

Sociale problematiek.
Ontwikkelingen in het sociale domein, zoals de extramuralisatie en het scheiden van wonen en zorg, zorgen voor een toename van het aantal incidenten met verwarde personen, niet alleen in kwantitatieve zin, maar vooral ook qua ernst. Incidenten leiden vervolgens tot maatschappelijke onrust, toenemende onveiligheidsgevoelens, steeds verder escalerende (buren)conflicten of geweld. Daarnaast neemt het aantal signalen toe over vereenzaming, ernstige vervuiling of personen die maatschappelijk ontredderd zijn geraakt. Deze ontwikkelingen leggen een steeds zwaardere druk op niet alleen de personele capaciteit van de politie en zorginstanties, maar ook van de afdeling Veiligheid en Handhaving. De inzet op deze problematiek wordt gemonitord.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	**invest. 2016**	**invest. 2017 t/m 2019**	**exploitatielasten**			
			2016	**2017**	**2018**	**2019**
Veiligheidshuis	0	0	22	23	23	24
Harmonisatie begroting VRLN	0	0	0	148	303	310
Enecotour	0	0	34	34	35	0
Totaal	**0**	**0**	**56**	**205**	**361**	**334**

Veiligheidshuis
De bijdrage voor het Veiligheidshuis Noord Limburg stijgt als gevolg van doorbelasting overhead door de gemeente Venlo. Het definitieve bedrag is vooralsnog niet bekend, wel ligt er een raming waarbij aan Venray een bedrag van € 12.000 doorberekend zou gaan worden. Daarnaast heeft het Veiligheidshuis in de afgelopen jaren de nazorg (ex)gedetineerden gecoördineerd. De kosten hiervoor zijn in 2014 en 2015 incidenteel ten laste gebracht van onvoorzien, omdat door alle ontwikkelingen in het sociale domein niet helder was waar deze taak structureel belegd zou kunnen worden. Vooralsnog ziet het er naar uit dat de structurele borging van nazorg (ex)gedetineerden, waarbij de doelgroep verbreed wordt tot andere justitiële kaders, gaat plaatsvinden onder het (Zorg- en) Veiligheidshuis. De geraamde kosten bedragen € 10.000).

Harmonisatie begroting VRLN
De Veiligheidsregio Limburg-Noord heeft een harmonisatietraject opgestart bestaande uit de volgende onderdelen:
1. Eén geharmoniseerde programmacatalogus.
2. Eén geïntegreerde regionale begroting voor Veiligheid en Gezondheid.
3. Eén nieuwe set van kostenverdeelsleutels .

In het najaar 2014 is door de Bestuurscommissie GGD en het Algemeen Bestuur VRLN besloten om in afwijking van de oorspronkelijke planning in 2014 nog geen besluit te nemen over de nieuwe set van kostenverdeelsleutels. Er werden namelijk een aantal ontwikkelingen onderkend die mogelijk effect zouden kunnen hebben op de verdeling van de kosten voor gemeenten. Het Algemeen Bestuur van de VRLN en de Bestuurscommissie hebben besloten om besluitvorming over de kostenverdeelsleutel te verplaatsen naar eind 2015. Implementatie vindt gefaseerd plaats vanaf 2016. De in de muip-aanvraag opgenomen bedragen zijn indicatieve bedragen. De gesprekken hierover zijn nog lopende.

Enecotour
In 2015 heeft de organisatie van de Enecotour gevraagd om in nauwe samenwerking met de Stichting Wielerpromotie Venray te faciliteren in de organisatie van de ploegenpresentatie en proloog. Dit heeft niet geresulteerd in een deelname in 2015. Wel is het verzoek gedaan om in 2016, 2017 en 2018 te faciliteren als start-, finish en etappeplaats.

2.4 Deelprogramma handhaving en toezicht

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Processen conform geldende kwaliteitscriteria, structureelopleiden van personeel en jaarlijks een uniforme risicoanalyse op alle taken	x	x	x	
Onderzoeken van de haalbaarheid van een bovenlokale pool vanbuitengewone opsporingsambtenaren (boa's)	x	x	x	
Dienstverlening toezicht, handhaving en vergunningverlening voor andere partners en streven naar een structurele samenwerking voor Wabo- en Wabo +-taken	x	x	x	
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Keuze van te volgen strategie voor toezicht en handhaving	x			

Speerpunten

Voldoen aan geldende kwaliteitscriteria.
We richten de processen en de uitvoering in volgens de geldende kwaliteitscriteria, handelen hier ook naar door personeel structureel op te leiden en jaarlijks een uniforme risicoanalyse uit te voeren op alle taken. Dit is een continue proces.

Haalbaarheid bovenlokale pool van Boa's.
Sinds januari 2014 is de Drank- & Horecawet (DHW) gewijzigd. De gemeente heeft meer bevoegdheden gekregen. Voor de handhaving van een aantal onderdelen (paracommercie, schenken alcohol voor 18+, verkoop van alcohol aan minderjarigen) moet de gemeente gecertificeerde BOA's inzetten
In de hele regio Limburg Noord zijn er op dit moment circa 10 gecertificeerde DHW- BOA 's. In de kop van Limburg Noord beschikt alleen Venray over DHW-Boa's. Deze worden ingezet in de gemeenten Venray en Horst aan de Maas en sinds januari 2015 ook in Gennep. Deze ontwikkeling schept mogelijkheden voor de inrichting van een BOA-pool in samenwerking met de andere gemeenten die over DHW-BOA's beschikken. Hiervoor wordt in april 2015 een regionaal convenant ondertekend. Op basis van dit convenant kunnen de DHW-Boa's in de hele regio Limburg Noord ingezet worden.

Dienstverlening VTH-taken aan andere partners
Deze opdracht heeft zowel betrekking op taken die ondergebracht zijn/worden bij de RUD Noord-Limburg als de overige (=achtergebleven) taken.
Het streven is om via de RUD, dan wel via rechtstreekse afspraken VTH-taken voor andere partners uit te voeren voor zover dit past binnen de capaciteit die ons ter beschikking staat. De focus voor 2016 zal liggen op:
- Het continueren van het lopende samenwerkingsverband met gemeente Horst aan de Maas op het huidige niveau.
- Structurele samenwerking op het gebied van VTH-taken met de gemeente Gennep. In 2015 is een start gemaakt op basis van een dienstverleningsovereenkomst voor één jaar.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Keuze van te volgen strategie voor toezicht en handhaving.
In 2015 zal een voorstel gedaan worden voor een eventuele aanpassing van de uitgangspunten waaronder binnen de gemeente Venray toezicht en handhaving worden uitgevoerd. Hierbij worden zaken als wenselijkheid, risicobeheersing, zelfsturing en kosten van toezicht en handhaving in de te maken afwegingen meegenomen.
In 2016 worden eventuele aanpassingen in de te volgen strategie voor toezicht en handhaving verwerkt in de diverse handhavingsuitvoeringsprogramma's.

MUIP 2016-2019

Er zijn geen muip-aanvragen ingediend.

2.5 Deelprogramma Duurzaamheid, natuur en landschap, platteland

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Regionale energievisie (POL-uitwerking)	x			
Regionale visie voor het landelijk gebied	x			
Vaststellen van een lokaal uitvoeringsprogramma Energiestrategie Venlo-Venray-Beesel, 2014 - 2017	x	x		
We streven in 2018 naar een regionaal energieloket	x			
Draagvlak voor het doorontwikkelen van agrarische bedrijven en investeren in omgevingskwaliteit	x	x	x	
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Uitvoering projecten uit de visie Maasgaard	x	x	x	

Speerpunten

Regionale energievisie en visie landelijk gebied(POL-uitwerkingen).
Eind 2015 zijn er zes regionale deelvisies in concept gereed (Wonen, Werken/ Kantoren, Detailhandel, Landelijk gebied/Landbouw, Vrijetijdseconomie, Energie). Deze deelvisies dienen uiteindelijk door de afzonderlijke raden te worden vastgesteld. De afspraken uit de deelvisies zullen door de provincie Limburg in de provinciale Omgevingsverordening worden vastgelegd.

Lokaal uitvoeringsprogramma Energiestrategie Venlo-Venray-Beesel .
Het uitvoeringsprogramma Energie Venray 2014-2017 geeft invulling aan de eerste periode op weg naar een CO2-neutraal Venray in 2030.
In deze opstartfase willen we meer energiebesparing (1% per jaar), meer opwekking van duurzame energie (1% per jaar) en meer bewustwording en verantwoordelijkheid van onze inwoners en bedrijven, intensievere communicatie en meer netwerk-activiteiten.

Regionaal energieloket.
De VNG heeft een budget ter beschikking gesteld voor het opzetten van dit regionale energieloket in de jaren 2014, 2015 en 2016. Vanaf 2017 moeten de allianties/energieloketten op eigen kracht opereren.

Draagvlak voor doorontwikkeling agrarische bedrijven
Bij initiatieven de ondernemer verzoeken de dialoog vroegtijdig op te starten (vanaf 2014). Op basis hiervan ervaring opbouwen dat kan dienen voor verbetering van de dialoog en ten behoeve van de discussie over veehouderij die dit komend jaar vorm gaat krijgen.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Uitvoering projecten uit de visie Maasgaard
Dit betreft de realisatie van de 13 projecten (Horst/Venray) uit het uitvoeringsprogramma Maasgaard fase 1 (2013-2018) die de bestaande groenblauwe structuur versterken. Door de natuurontwikkeling gericht uit te voeren en in combinatie met andere functies ontstaat er meervoudig ruimtegebruik.

MUIP 2016-2019

Er zijn geen muip-aanvragen ingediend.

PROGRAMMA 3 WERKEN

x € 1.000

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Deelprogramma:					
Kennis en innovatie	0	60	60	60	0
Economische ontwikkeling	0	0	8	15	22
Centrumontwikkeling	0	0	0	0	0
Mobiliteit en infrastructuur	0	828	1.032	1.212	1.286
Totaal	**0**	**888**	**1.099**	**1.287**	**1.308**

3.1 Deelprogramma Kennis en innovatie

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
We stimuleren innovatie, oa door een proactieve rol te spelen bij het opzetten van samenwerkings-verbanden, waaronder de doorontwikkeling van het Platform Logisch. Zeker in de sectoren waarin we koploper en/of gidsgemeente zijn, zoals maakindustrie, logistiek	x			
Voldoende aanbod stage-, leerwerk-, en werkervaringsplekken op alle niveaus	x	x	x	
Investeren in samenwerking in de regio Venlo en blijven deelnemen aan de verdere ontwikkeling van het Greenpark Venlo	x	x	x	
We zoeken als gemeente Venray en als onderdeel van de regio Noord-Limburg actief aansluiting bij de ontwikkelingen in de economische 0ost-west as en de Noord-zuid kennisas.	X			
Overige (beleids)ontwikkelingen				
N.v.t.				

Speerpunten

Stimuleren innovatie en Kennisas.
Venray heeft als ambitie uitgesproken dat wij binnen de regio gidsgemeente willen zijn als het gaat om agrofood en zorg. Daarnaast zijn de maakindustrie, logistiek en techniek belangrijke sectoren voor Venray en de regio. We investeren in de samenwerking met partners en initiëren en ondersteunen waar nodig de totstandkoming van (overleg)platformen zoals Recruitmentvalley, LOGISCH (logistiek) en EiwitRijk (agro). Het programma Eiwitinnovatie (Venray is hiervoor gidsgemeente) stimuleert, prikkelt en fungeert als vliegwiel voor de versnelling van innovaties bij bedrijven. En daarnaast het realiseren van een sterk netwerk van ondernemers (community) die het verschil maken om een excellente regio op het gebied van agribusiness te zijn en blijven. Hiermee zijn we al bezig en dit zetten we in 2016 voort, waarbij de samenwerking met de partners binnen de zorg extra aandacht verdiend. Ook blijven wij investeren in de kennisas Venlo-Venray en ondersteunen wij daarbinnen de ontwikkeling van de Brightland Campus Greenport Venlo.

Tot slot blijven wij als gemeente Venray en als onderdeel van de regio Noord-Limburg actief aansluiting zoeken bij de ontwikkelingen in de oost-westas: Euregio, de automotive sector in Helmond, Brainport Eindhoven.

Voldoende aanbod stage-, leerwerk- en werkervaringsplekken.
Het hebben van een voldoende aanbod aan stage-, leerwerk- en werkervaringsplekken op alle niveaus dient een tweeledig doel. Enerzijds zorgen voor voldoende gekwalificeerd onderwijs

personeel op alle niveaus. Anderzijds is het van belang als het gaat om het boeien en binden van jongeren aan de regio. Hier ligt een belangrijke opgave voor de triple helix partners. Als gemeente hebben we vooral een stimulerende en faciliterende rol als het gaat om het onder de aandacht brengen van dit punt bij onze partners. We gaan wat dat betreft in 2016 voort op de weg die we al ingeslagen zijn.

Samenwerken in de regio Venlo/ Greenpark.
In het kader van de campusontwikkeling Greenport Venlo wordt in 2015 onderzocht op welke wijze de organisaties DCGV, Trade Port Noord en Venlo Greenpark in elkaar kunnen worden geschoven. Eind 2014 heeft het college de uitgangspunten van de campusontwikkeling onderschreven. Doel is om te komen tot één ontwikkelorganisatie in het gebied waardoor de onderlinge concurrentie verdwijnt en er efficiënter kan worden geopereerd.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Niet van toepassing.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten			
			2016	2017	2018	2019
Stimuleren innovatie 2016-2020	0	0	60	60	60	0
Totaal	**0**	**0**	**60**	**60**	**60**	**0**

Stimuleren innovatie 2016-2020
Zie speerpunt innovatie / kennis-as.

3.2 Deelprogramma Economische ontwikkeling

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Regionale structuurvisie Werken	x			
Regionale (structuur) visie vrijetijdseconomie	x			
We stellen sociale voorwaarden aan opdrachtnemers om ze een bijdrage te laten leveren aan het arbeidsmarktbeleid en de werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.	x	x	x	
Versteviging van het lokale toeristische platform 'Rijk van Venray'.	x			
We blijven de Leisure Port voor de regionale promotie ondersteunen.	x	x	x	
We onderzoeken de mogelijkheden om te komen tot het inrichten van een gezamenlijk MKB Ondernemershuis en Bedrijvenloket.	x	x	x	
We houden aandacht voor onze topsectoren en de ontwikkelingen daarbinnen	x	x	x	
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Integrale aanpak arbeidsmarkt				

Speerpunten

Regionale structuurvisie Werken en vrijetijdseconomie
Eind 2015 zijn er zes regionale deelvisies in concept gereed (Wonen, Werken/ Kantoren, Detailhandel, Landelijk gebied/Landbouw, Vrijetijdseconomie, Energie). Deze deelvisies dienen

uiteindelijk door de afzonderlijke raden te worden vastgesteld. De afspraken uit de deelvisies zullen door de provincie Limburg in de provinciale Omgevingsverordening worden vastgelegd.

Rijk van Venray
Samengaan van VVV en TrPV/ Huijs van Venray. Organisaties maken zelf een Plan van aanpak. Gemeente is ondersteunend en faciliterend. Afronding naar verwachting begin 2016.

Leisure Port
In de loop van 2015 wordt het businessplan 2012-2016 herijkt en geactualiseerd. De berekeningsgrondslag wordt regionaal heroverwogen.

Aandacht voor topsectoren
1. Personele ontwikkelingen monitoren (via databank Vestigingen Register Limburg)
2. Monitoren vastgoedontwikkelingen (in- door- en uitstroom)
3. Belangrijkste spelers periodiek bezoeken

Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum (GOW)
De GOW heeft als doel om de waterveiligheid in het gebied te verbeteren. In 2016 werken we aan de uitwerking van het PIP (Provinciaal InpassingsPlan). De aanbesteding is dan afgerond zodat we medio 2016 starten met de werkzaamheden. De prioriteiten voor Venray zijn naast hoogwaterbescherming, de rondweg rond Wanssum en de herontwikkeling van de haven van Wanssum. Om de leefbaarheid te verbeteren wordt ook gewerkt aan een nieuw centrumplan met daarin de mogelijkheid van een Multifunctioneel Centrum voor Wanssum. De leefbaarheid wordt verder ondersteund door het uitwerken van de verkeersvisie Geijsteren, Wanssum en Blitterswijck ten behoeve van een goed aansluitend onderliggen wegennet aan de Provinciale N 270. Hieraan wordt vanaf 2016 gewerkt.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Integrale aanpak arbeidsmarkt
In 2015 is een formele bestuursopdracht vastgesteld omtrent de integrale aanpak van de arbeidsmarkt. Dit wordt verder uitgewerkt.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Wandel- en fietspaden	80	240	0	8	15	22
Bouwgrondexploitatie	0	0	0	0	0	0
Totaal	**80**	**240**	**0**	**8**	**15**	**22**

Wandel- en fietspaden
In 2015 wordt een masterplan opgesteld ter bevordering van zowel het recreatief wandelen als fietsen in onze gemeente. Daarbij zullen ook voorstellen worden gedaan om waar nodig de bestaande recreatieve infrastructuur hiervoor te upgraden en mogelijk ook uit te breiden. Voor zover de uitwerking van het Masterplan Fietsen en Wandelen betrekking heeft op de aanleg/verbetering van paden zal daarbij geprobeerd worden maximale inverdien-effecten te bereiken. We zetten waar mogelijk ook in op een maximale co-financiering vanuit interreg en ILG/POP. Indien inverdieneffecten worden behaald, worden deze bedragen in mindering gebracht op het gemuipte bedrag.

Bouwgrondexploitatie
In de gemeentelijke grondexploitaties voor woningbouw wordt voor de komende jaren rekening gehouden met een verkoop van 40 á 50 kavels per jaar.

Voor de gemeentelijke grondexploitaties voor bedrijventerreinen wordt uitgegaan van een opnamecapaciteit van 4 á 6 ha per jaar verdeeld over de Blakt en de Hulst II.

3.3 Deelprogramma Centrumontwikkeling

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
Wij werken actief mee aan het opstellen van een regionale structuurvisie Detailhandel.	x			
We stellen een centrumvisie op voor het westelijk deel van het centrum van Venray.	x			
We hebben aandacht voor de leefbaarheid in de gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum.	x	x	x	
We evalueren het parkeerbeleid	x			
We evalueren het fietsbeleid	x			
Overige (beleids)ontwikkelingen				
N.v.t.				

Speerpunten

Regionale structuurvisie Detailhandel
Eind 2015 zijn er zes regionale deelvisies in concept gereed (Wonen, Werken/ Kantoren, Detailhandel, Landelijk gebied/Landbouw, Vrijetijdseconomie, Energie). Deze deelvisies dienen uiteindelijk door de afzonderlijke raden te worden vastgesteld. De afspraken uit de deelvisies zullen door de provincie Limburg in de provinciale Omgevingsverordening worden vastgelegd.

Centrumvisie West
Er is nog geen Plan van Aanpak. Naar verwachting komt dit in de tweede helft van 2015.

Evalueren van het parkeerbeleid
In het jaar 2015 wordt in het kader van de actualisatie van het parkeerbeleid een herziening verwacht van het parkeerbeleid. Dit wordt via een separaat voorstel aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd. Dit kan budgettaire gevolgen hebben voor onze meerjarenbegroting. Op het moment van vaststelling van deze voorjaarsnota heeft het college nog geen besluit genomen over het raadsvoorstel "actualisatie parkeerbeleid". Er zijn dus ook nog geen cijfers verwerkt in deze voorjaarsnota.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Niet van toepassing.

MUIP 2016-2019
Er zijn geen muip-aanvragen ingediend.

3.4 Deelprogramma Mobiliteit en infrastructuur

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
We geven integraal en actief vorm, inhoud en uitvoering aan de Gebiedsagenda Via Venray en het Infraplan Via Venray.	x	x	x	
We blijven ons inzetten voor de ambities zoals opgenomen in de regionale infra-ambitie. In dat kader onderzoeken we de mogelijkheden voor de komst van een railterminal in Venray.	x	x	x	
Kansen en mogelijkheden om te komen tot een honderd procent dekkend glasvezelnetwerk voor de gemeente Venray worden benut.	x			
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum	x	x	x	
Verkeersveilige schoolroutes	x	x	x	

Speerpunten

Via Venray
Wij geven uitvoering aan de Bestuursovereenkomst Via Venray en de ambitie zoals verwoord in de daaruit volgende verkeersstudie Via Venray/N270. Doel daarvan is het garanderen van de bereikbaarheid van woon-, werk- en verblijfslocaties in Venray e.o. De ambitie luidt als volgt:

"Het optimaliseren van de N270 tot een hoogwaardige verbinding, die bijdraagt aan het verbeteren van de economische ontwikkeling, veiligheid, doorstroming en leefbaarheid. Niet alleen direct op en rondom deze weg maar ook in Venray en omgeving."

Regionale Infra-ambitie
"In de spooragenda van de Provincie Limburg wordt onder meer gestreefd naar het verdubbelen en elektrificeren van de Maaslijn tussen Roermond en Nijmegen. Deze verdubbeling en elektrificatie biedt wellicht de mogelijkheid om in Venray een railterminal te realiseren. Deze railterminal kan een rol spelen in de logistieke stromen tussen Wanssum, Venray, Venlo en het verdere achterland en zorgen voor een verschuiving van wegvervoer naar spoorvervoer. Zowel de ruimtelijke inpassing als ook de economische haalbaarheid moeten de komende jaren nog in beeld worden gebracht."

Glasvezelnetwerk voor de gemeente Venray
Het realiseren van een 100% dekkend glasvezelnetwerk door commerciële partijen is niet mogelijk gebleken. In 2013/2014 is het burgerinitatief Glasweb Venray gestart, met ondersteuning door de gemeente. De voorbereidingsfase eindigt medio 2015. Afhankelijk van het deelnamepercentage wordt door de initatiefnemers (DRO/WRO) besloten om tot aanleg van het glasvezelnetwerk over te gaan. Mocht het glasvezelnetwerk worden aangelegd, dan zal, naast begeleiding van het proces, ook inzet nodig zijn op toezichthoudende taken op de uitvoering van de (graaf)werkzaamheden. Ook zal een voorstel aan de raad worden voorgelegd over het vervolg van het initiatief en mogelijkheden tot (verdere) deelneming in de coöperatie.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum
De MUIP-aanvragen voor dit onderwerp betreft de realisatie van projecten binnen de Gebiedsontwikkeling. Dit kunnen projecten zijn die door het Projectbureau worden gestart en waaraan de gemeente Venray op grond van bestuurlijke afspraken een financiële bijdrage aan levert. Het betreft ook projecten op het gemeentelijke wegennet als gevolg van de Gebiedsontwikkeling waar de gemeente Venray als wegbeheerder voor verantwoordelijk is. Een voorbeeld van de eerste groep is de fietsbrug in de Meerlosebaan, een voorbeeld van de laatste groep is de herinrichting van de doorgaande weg door Wanssum ná in gebruik name van de

rondweg. In 2016 is gedacht hiervoor de planvorming te doen, uitvoering in de jaren daarop volgend.

Verkeersveilige schoolroutes
Een gevolg van het samenvoegen van basisscholen is dat meer basisschoolleerlingen met de fiets naar school moeten. Een logisch gevolg hiervan is dat deze leerlingen meer dan voorheen van de wegen in het buitengebied gebruik moeten maken. Het is gewenst dat op deze schoolthuis-routes maatregelen worden getroffen. Dit onderwerp volgt de ontwikkelingen in het (basis)onderwijs en daarom niet gedetailleerd te plannen.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Gladheid strooiers 2016-2020	75	0	0	11	11	10
GRP Afkoppelen openbare ruimte	152	475	0	9	18	26
GRP Verbeteren rioolsysteem klimaatadaptatie	270	844	0	16	31	47
GRP Vervangen drukriool civieltechnisch	32	99	0	2	4	6
GRP Vervangen drukriool Electro-Mechanisch	106	330	0	12	24	35
GRP Vervangen persleidingen	16	49	0	1	2	3
GRP Vervangen rioolgemalen civieltechnisch	20	61	0	1	2	4
GRP Vervangen rioolgemalen Electro-Mechanisch	63	197	0	7	14	21
GRP bijdrage uit voorziening riolering			0	-47	-95	-142
Subtotaal expl. lasten GRP			*0*	*0*	*0*	*0*
Meeliftbudget	61	190	0	5	10	16
Stelpost: meeliftbudget (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-6	-12	-18
Subtotaal expl. Lasten meeliftbudget			*0*	*-1*	*-2*	*-3*
Onkruidbestrijding op verharding	0	0	120	120	120	120
Verkeer Algemeen + Via Venray	538	375	49	95	127	75
Verkeer Gebiedsontwikkeling	228	2.460	0	56	147	203
Verkeer Themabudget	50	150	0	4	8	12
Stelpost: Verkeer			0	-41	-79	-103
Subtotaal expl. lasten verkeer			*49*	*114*	*204*	*188*
Voorbereidingen 2016-2020	0	0	59	59	60	61
Stelpost: voorbereidingen (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-3	-7	-10
Subtotaal expl. Lasten voorbereidingen			*59*	*56*	*53*	*51*
Wegonderhoud dotatie voorziening wegen 2016-2020	0	0	600	600	600	600
Wegonderhoud vervanging 2016-2020	1.250	2.556	0	106	176	245
Schoolfietsroutes	PM	PM	0	pm	pm	pm
Haven vervangen beschoeiing westelijke havenmond	163	0	0	11	10	10
Bijdrage uit reserve haven			0	-11	-10	-10
Subtotaal expl. lasten haven vervaning beschoeiing westelijke havenmond			*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal	**3.024**	**7.785**	**828**	**1.006**	**1.162**	**1.211**

Gladheid strooiers
De opzetstrooiers voor de pick-ups zijn aan het eind van hun levensduur en moeten vervangen worden. De kans wordt steeds groter dat de strooiers bij het volgende defect niet meer te repareren zijn. Het is nu al vaak moeilijk om aan de goede onderdelen te komen.

Vervanging rioleringen en gemalen
Dit betreft diverse noodzakelijke werkzaamheden en vervangingen om de kwaliteit en het functioneren van de gemalen en rioleringen te kunnen waarborgen. Gevolgen van de investeringen worden meegenomen in de kostendekkende rioolheffing.

Meeliftbudget
Door het combineren van werkzaamheden op het gebied van groen, verkeer, parkeren en openbare verlichting met onderhoud aan wegen en riolering en andere (herinrichtings-) projecten, kan werk met werk gemaakt worden en wordt kapitaalsvernietiging voorkomen. Tevens worden werkzaamheden voor de aanpassing van de openbare ruimte voor een betere toegankelijkheid

gecombineerd en vanuit dit budget uitgevoerd.

Onkruidbestrijding op verharding
Vanaf 2016 mogen er geen chemische onkruidbestrijdingsmiddelen meer gebruikt worden om onkruid op verharding te bestrijden. Het bestrijden dient dus met alternatieve methoden (bijv. heet water, branden, borstelen) en middelen (biologisch) te gebeuren. Bij de alternatieve middelen zijn meer onderhoudsbeurten nodig om hetzelfde effect van de chemische middelen te bereiken. Meer onderhoudsbeurten betekent hogere kosten voor de uitvoering van het werk om tot een basisniveau te komen. De eerste offertes voor alternatieve onkruidbestrijding gaan uit van het vijfvoudige van het huidige budget. Landelijke kengetallen gaan uit van ongeveer vier keer het huidige budget. Door onderhandelingen, het aanpassen van het onderhoudsprogramma en het kwaliteitsniveau wordt getracht de kosten zo laag mogelijk te houden. Dan nog zal het vele malen duurder worden om onkruid te bestrijden. De MUIP-aanvraag gaat uit van een verdrievoudiging van het budget. Dat is echt de ondergrens. Aangezien de onderhandelingen nog lopen, bestaat het risico dat het aangevraagde exploitatiebudget te laag is.

Verkeer algemeen en via Venray
Betreft projecten in het kader van de Via Venray dan wel daar sterk aan gerelateerd.

Verkeer gebiedsontwikkeling
Betreft planvorming en uitvoering van verkeersprojecten in het kader van de "Verkeersvisie Wanssum-Blitterswijck-Geijsteren (door de raad vastgesteld op 10 september 2013). Tevens opgenomen de projecten waarvoor bestuurlijke afsprakenzijn gemaakt inzake bijdragen (afspraken tussen Provincie Limburg, Projectbureau GOW en Gemeente Horst aan de Maas).

Verkeer themabudget
Met het Themabudget Verkeer wordt uitvoering gegeven aan de wens/noodzaak alert te kunnen reageren op meldingen vanuit de burgers. Het maakt het mogelijk om verkeerssituaties aan te passen met kleine maatregelen (aanleggen drempel, aanpassen oversteek, aanpassen markering, etc.). De wijziging is dat dit budget meerdere jaren is gevoteerd echter niet voor 2015, daarom nu weer aangevraagd, gezien het gemis ervan.

Voorbereidingen verkeer
Uit dit budget worden voorbereidingen bekostigd die gedaan moeten worden voor infrastructurele (onderhouds-)werkzaamheden en projecten waarvoor de budgetten nog beschikbaar gesteld moeten worden. Zeker met de huidige werkwijze, waarin veel overleg met burgers, wijkraden en initiatiefnemers noodzakelijk is, nemen de voorbereidingskosten voorafgaand aan een project toe.

Wegonderhoud dotatie voorziening wegen
In de voorziening wegen is een extra dotatie nodig om het onderhoud uit het vastgestelde wegenbeleidsplan uit te kunnen voeren. Indien de dotaties nu niet worden verhoogd, zal het bedrag waarmee de dotaties in toekomstige jaren verhoogd moeten worden steeds verder toenemen. Door achterstallig onderhoud worden deze bedragen niet alleen cumulatief hoger, maar ook in totaliteit. Uit de monitor 2014 lijkt dat de voorziening in 2022 naar € 1.700.000 negatief loopt. Een voorziening mag echter nooit negatief worden. Daarnaast is er voorlopig berekend dat € 2.300.000 nodig is voor eindelevenscycluskosten, plus kosten voor het aanpassen van wegen naar gewijzigd gebruik. In totaal € 4 miljoen. Wellicht kan er nog wat voordeel worden bereikt door zaken te combineren met gepland onderhoud en verkeers- en rioleringsinvesteringen. In het nieuwe wegenbeleidsplan 2016-2020 zal een en ander nog verder worden uitgewerkt en verduidelijkt.
In de voorziening wegen is een extra dotatie nodig om het onderhoud voorgesteld in de monitoring wegenbeleidsplan 2014 uit te kunnen voeren. Deze dotatie is nodig om een inhaalslag te kunnen maken op wegen in het buitengebied en deze wegen niet te laten vervallen naar niveau D van de crow welke wettelijk ontoelaatbaar is. De gemiddelde staat van onze wegen in het buitengebied verkeert op dit moment al in toestand C waar B wordt nagestreefd.

Wegonderhoud vervanging
Een aantal wegen zijn de afgelopen jaren afgegleden naar kwaliteitsniveau C waar B wordt nagestreefd. De daarop volgende klasse is D, welke ontoelaatbare risico's met zich mee brengt. Bij deze aanvraag is er vanuit gegaan dat de bestaande teerhoudende asfalt verharding wordt gebruikt als fundering om een nieuwe weg op te bouwen.

Schoolfietsroutes
Tot voor kort had ieder dorp een eigen basisschool. Hierdoor fietsten op de wegen in het buitengebied alleen de kinderen van de bewoners van dat buitengebied. Nu het vaker voorkomt dat scholen samengevoegd worden, fietsen er ook meer schoolkinderen op deze wegen. Vanuit de zorg voor de verkeersveiligheid voor deze vaak kwetsbare verkeersdeelnemers, is het noodzakelijk maatregelen te nemen.
Fietsen naar de scholen voor het voortgezet onderwijs gebeurt vaak in grote groepen. Op doorgaande wegen zijn vaak al aparte fietsvoorzieningen getroffen, op locaties langs de route in woonwijken en op locaties waar veel wordt overgestoken is dat veel minder het geval. Het is noodzakelijk hiervoor maatregelen te treffen opdat er binnen routes consistentie is qua verkeersveiligheid.
De basis van deze aanvraag ligt in de vraag naar maatregelen als de basisschoolkinderen van Castenray naar Oirlo moeten fietsen. Er zijn vragen gekomen deze route te verbeteren door onder meer een niet in gebruik zijnde sloot van het Waterschap om te vormen tot fietspad, als onderdeel van een fietsroute. Dit is binnen de reguliere budgetten niet in te passen.
In de muip-aanvraag zijn nog geen benodigde bedragen opgenomen. Hiervoor dient aanvullend onderzoek plaats te vinden. Vertrekpunt is een gefaseerde aanleg in 2016 en 2017.

Haven vervangen beschoeiing westelijke havenmond
Bestaand beleid, Beheerplan haven Wanssum, aanvraag op basis van het kostendekkingsplan behorende bij het beheerplan.

PROGRAMMA 4 BESTUREN

x € 1.000

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Deelprogramma:					
Bestuur	0	20	20	20	0
Dienstverlening en bedrijfsvoering	0	20	20	20	0
Financiën	0	197	82	107	-12
Totaal	**0**	**237**	**122**	**147**	**-12**

4.1 Deelprogramma Bestuur

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
We stimuleren en faciliteren manieren om jeugd en jongeren actief betrokken te krijgen bij de Venrayse politiek.	x	x	x	
We onderzoeken tevens de mogelijkheden tot (intensievere) samenwerking zowel binnen als buiten de regio Noord- (en Midden-)Limburg (in Nederland en de Eurregio).	x			
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Paracommercie	x			

Speerpunten

We stimuleren en faciliteren manieren om jeugd en jongeren actief betrokken te krijgen bij de Venrayse politiek
De voortgang over het speerpunt om jeugd en jongeren actief te krijgen bij de Venrayse politiek staat beschreven bij programma1 Leven, deelprogramma Zorg en ondersteuning, speerpunt Jongeren actief betrekken bij totstandkoming van beleid.

We onderzoeken tevens de mogelijkheden tot (intensievere)samenwerking zowel binnen als buiten de regio Noord- (en Midden-)Limburg
In het najaar van 2015 stelt de Raad het "Perspectief op samenwerking" vast, waarmee de Raad de kaders en uitgangspunten vaststelt als het gaat om waarom en hoe we (bestuurlijk) samenwerken. Daarnaast vinden er op dit moment al verschillende verkenningen plaats als het gaat om mogelijkheden voor samenwerking. Deze bevinden zich in verschillende stadia. Concreet gaat het dan onder andere over verkenning samenwerking Venlo-Venray, samenwerking met Gennep, samenwerking met Horst a/d Maas. Maar ook wordt er gekeken naar het verbeteren van de samenwerking in Euregioverband. De verdere concretisering van deze (mogelijke) samenwerkingen zal in 2016 verder zijn beslag krijgen. Los van eventuele nieuwe kansen die er kunnen ontstaan, met het "Perspectief op samenwerking als leidraad".

Overige (beleids)ontwikkelingen

Paracommercie
Eind mei 2014 is de verordening op de paracommercie in werking getreden met de afspraak om deze na een jaar te evalueren. Omdat door diverse instellingen is gekozen voor een constructie waarbij het horecagedeelte door een NV of BV wordt geëxploiteerd en derhalve de Verordening op de paracommercie niet van toepassing is, is door Koninklijke Horeca Nederland (KHN) afdeling Venray aangedrongen op een overeenkomst waarin deze instellingen verklaren zich te zullen houden aan een aantal afspraken op het gebied van commerciële exploitatie.
Van een dergelijke overeenkomst is een eerste ontwerpversie gereed die met partijen wordt besproken en aansluitend in een definitieve versie omgezet wordt.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Visie (bestuurlijke) samenwerking 2016-2020	0	0	20	20	20	0
Totaal	**0**	**0**	**20**	**20**	**20**	**0**

Visie (bestuurlijke) samenwerking 2016-2020
In het najaar van 2015 stelt de raad de visie op samenwerking "Perspectief op samenwerking" vast. Hierin worden de kaders en uitgangspunten vastgelegd, als het gaat om waarom en hoe we (bestuurlijk) samenwerken. Momenteel vinden verschillende verkenningen plaats voor mogelijke samenwerking o.a. tussen Venlo-Venray en Gennep-Venray. Ook wordt gekeken naar samenwerking in Euregioverband. Verdere concretisering zal in 2016 zijn beslag krijgen.

4.2 Deelprogramma Dienstverlening en bedrijfsvoering

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
We implementeren het principe van programmeren en prioriteren, gericht op het behalen van vooraf bepaalde resultaten.	x	x	x	
We werken processen uit volgens de principes van 'lean management' en verwijderen overbodige ballast en bottlenecks in processen	x	x	x	
We realiseren resultaatmanagement, waarbij we de kwaliteitscirkel (Plan-Do-Check-Act) rond maken door de realisatie van vooraf beschreven doelstellingen en resultaten (tussentijds) te evalueren en daarmee de vervolgacties te bepalen.	x	x	x	
We analyseren de belangrijkste risico's die het realiseren van onze doelstellingen in de weg staan en nemen passende beheersmaatregelen.	x	x	x	
De P&C- producten worden gedurende deze collegeperiode doorontwikkeld tot documenten waarmee maximaal sturen op doelen en resultaten mogelijk is.	x	x	x	
Doelstellingen en daarop afgestemde beleid- en beheersactiviteiten worden vanuit de begroting doorvertaald naar afdelingsplannen en individuele werkplannen.	x	x	x	
Dienstverlening aan de klant wordt verbeterd door het beschikbaar stellen van e-Formulieren die zijn opgebouwd volgens een standaardmethode met de op dat moment beschikbare functionaliteit.	x	x	x	
We stellen een strategisch personeelsplan op.	x			
Overige (beleids)ontwikkelingen				
N.v.t.				

Speerpunten

We implementeren het principe van programmeren en prioriteren +we realiseren resultaatmanagement + we analyseren de belangrijkste risico's
In 2015 moet de basis voor gestructureerd afstemmen van prioriteiten zijn gelegd. Vanaf 2016 moet dit als een vanzelfsprekende systematiek worden verankerd in de organisatie en bij het bestuur.

We realiseren resultaatmanagement, waarbij we de kwaliteitscirkel (Plan-Do-Check-Act) rond maken door de realisatie van vooraf beschreven doelstellingen en resultaten (tussentijds) te evalueren en daarmee de vervolgacties te bepalen.
We concretiseren per (deel)programma een set van aansprekende doelstellingen (wat willen we bereiken) en benoemen hierbij speerpunten die hieraan invulling moeten geven (wat gaan we daarvoor doen). Dit werken we uit in opdrachten conform de "A4-systematiek". Ook bij nieuw/gewijzigd beleid worden concrete doelstellingen aangegeven. Er vindt een vertaling plaats van de begroting naar afdelingsplannen en individuele werkplannen. Er is een systematiek van periodieke evaluatie en bijsturing op ieder niveau van plannen.

We analyseren de belangrijkste risico's die het realiseren van onze doelstellingen in de weg staan en nemen passende beheersmaatregelen.
Op basis van het in 2015 ingerichte proces en vastleggingssystematiek bouwen we het management verder uit. De risicoparagraaf is een vanzelfsprekend onderdeel van de beschrijving van opdrachten en nieuw beleid.

We werken processen uit volgens de principes van 'lean management' en verwijderen overbodige ballast en bottlenecks in processen.
Vanuit de visie op dienstverlening vindt het contact met de klant, klantgericht en op adequate wijze plaats. Om kwalitatieve hoogwaardige dienstverlening te kunnen bieden streven we naar samenwerking met partners om producten en diensten collectief te kunnen aanbieden Hiervoor willen we van een activiteit gerichte organisatie doorgroeien naar een procesgeoriënteerde organisatie (fase 2 binnen OOM). Hiervoor moeten we onder andere de klantprocessen aanpassen zodat deze de visie op dienstverlening ondersteunen. Uit de evaluatie van de Lean-pilots in 2012 komt naar voren dat het managementteam Lean Management een geschikte manier vindt om organisatiebreed te werken aan proces- (en kwaliteits-)verbetering. Het inzetten van de Lean moet echter selectief plaatsvinden gelet op het grote capaciteitsbeslag en inspanning die een dergelijk traject vergen.
De planning van de klantprocessen sluiten daarom aan bij de verdere implementatie van het IBP (zaakgericht werken, toptakenwebsite etc.) Ook moet het gedachtegoed achter de Lean filosofie goed doorgrond worden waarvoor training van management en medewerkers noodzakelijk blijft (opnemen in centraal ontwikkelplan).

De P&C producten worden gedurende deze collegeperiode doorontwikkeld tot documenten waarmee maximaal sturing op doelen en resultaten mogelijk is.
Het doel van het door ontwikkelen van P&C producten is het realiseren van P&C producten met een SMART inhoud, als onderdeel van de overkoepelende bestuurlijke doelstelling "in control" komen, die de gemeenteraad ondersteunen bij hun kader stellende en toetsende rol. Daardoor kunnen de P&C instrumenten een verbeterde een rol spelen in het kader van de PDCA-cyclus.
In 2015 zijn afspraken gemaakt over de vorming en inzet van een klankbordgroep vanuit de raad die tevens als ambassadeur fungeert naar de overige raadsleden. In 2015 en 2016 wordt de nadruk gelegd op de doorontwikkeling van de Programmabegroting. Daarbij willen we meer de relatie leggen met de doelen en uitgangspunten waarvoor we als organisatie staan en vastgelegd zijn in de Strategische Visie en het collegeprogramma. We geven verdere invulling aan de 3 W-vragen. Wat willen we bereiken? (Invulling geven aan de outcome en maatschappelijke effecten). Wat gaan we daarvoor doen? (Benoemen van output, te leveren diensten en producten). En tot slot: Wat mag het kosten?

Organisatieontwikkeling
We omschrijven onze centrale opgave voor de organisatie als het faciliteren van een organisatieontwikkeling, gericht op de beweging van een activiteitgerichte en beheersmatige organisatie, naar een procesgerichte organisatie, gericht op ontwikkeling, sámen met interne en externe partners die waarde toevoegen aan de gemeenschap.
We streven naar een compactere organisatie waarbinnen een beweging op gang moet worden gebracht naar efficiënter beheer op basis van minder onnodige regelgeving en onnodig beleid én minder onnodige overhead. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor het faciliteren van ontwikkeling en initiatieven vanuit de gemeenschap.

Om dit te realiseren willen we investeren in ons belangrijkste kapitaal: onze medewerkers. Hiervoor stellen we een strategisch personeelsplan op voor de komende vijf jaar. Dit helpt ons om: in-, door- en uitstroom te sturen en richting te geven aan de ontwikkeling van medewerkers. Zo kunnen we een optimale kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting monitoren en garanderen. Het dient ook als afwegingskader om de organisatietaakstelling op een verantwoorde wijze te realiseren.
Daarnaast werken we aan een houding en gedrag die passen bij een vraag gestuurde, resultaatgerichte en efficiënte organisatie. Waar nodig worden hiervoor vaardigheidstrainingen ingezet, opgenomen in een Centraal Ontwikkelplan.

Overige (beleids)ontwikkelingen

Niet van toepassing.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 t/m 2019	exploitatielasten			
			2016	2017	2018	2019
Vraaggestuurde, resultaatgerichte en efficiënte organisatie 2016-2020	0	0	20	20	20	0
Totaal	**0**	**0**	**20**	**20**	**20**	**0**

Vraaggestuurde, resultaatgerichte en efficiënte organisatie
Een van de speerpunten is dat we werken aan een houding en gedrag die passen bij een vraaggestuurde, resultaatgerichte en efficiënte organisatie. Met de nieuwe organisatiestructuur en de nieuwe teamindelingen wordt hieraan invulling gegeven met behulp van de beleidskaders uit het Centraal Ontwikkelplan (2015). Hierin komen de externe en interne ontwikkelingen waarmee we te maken hebben aan bod (o.a. social media, zelfsturing, procesgericht werken). Het vraagt van de organisatie specifieke vaardigheden, competenties alsook houding en gedrag, die we gaan aanbieden in de vorm van cursussen, workshops en bijeenkomsten. Daarnaast worden processen afgestemd op klantgerichtheid en wordt de bedrijfsvoering en aansturing daarop aangepast. Ook de ontwikkeling van het management (coachend leidinggeven, resultaatgericht sturen) wordt daarin meegenomen. De uitvoering van het ontwikkelplan zal de komende jaren zijn beslag krijgen.

4.3 Deelprogramma Financiën

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Speerpunten				
We blijven de komende vier jaar investeren in de verdere doorontwikkeling van financieel beleid en beheer.	x	x	x	
We maken een analyse van de overheadkosten en streven naar reductie.	x	x	x	
We eisen maximale transparantie, ook van de samenwerkingsverbanden en gesubsidieerde organisaties, om verrassingen achteraf te voorkomen.	x	x	x	
We geven uitvoering aan de voorgenomen aanpassing van de Wet Vennootschapsbelasting	x			
Overige (beleids)ontwikkelingen				
Taakstelling P-bezuinigingen	x			
Gemeentefondsuitkering	x			

Speerpunten

We blijven de komende vier jaar investeren in de verdere doorontwikkeling van financieel beleid en beheer.
Het uitgangspunt zijn heldere kaders om een solide financieel beleid te kunnen voeren. Dit moet leiden tot het handhaven van een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming. In 2015 worden hernieuwde, duidelijke (proces)afspraken gemaakt over de rollen, taken en verantwoordelijkheden van iedere functie met een taak binnen de P&C cyclus, passend binnen de uitgangspunten van de Organisatie ontwikkeling.
In 2015, met doorloop in 2016, worden ontbrekende essentiële beleidsnotities opgesteld en worden de huidige geactualiseerd aan de wettelijke ontwikkelingen. Ook worden verbeterpunten uit het Verdiepingsonderzoek 2015- 2018, uitgevoerd door Provincie Limburg in het kader van het meerjarig repressief toezicht, opgepakt en uitgewerkt. De samenwerking met andere gemeenten wordt intensief opgezocht. Daar waar andere gemeenten voorlopen in de doorontwikkeling, zullen we deze bestuderen en waar er toegevoegde waarde blijkt, deze, voorzien van een Venrays sausje, implementeren. Daarbij rekening houdend met de valkuilen die de collega gemeenten eerder ondervonden hebben. Om kwetsbaarheid in de uitvoering van ons financieel beleid en beheer te verminderen, zullen we eveneens intensiever de samenwerking op gaan zoeken.

We maken een analyse van de overheadkosten en streven naar reductie.
In 2015 zijn de overheadkosten inzichtelijk gemaakt, incl. de toegevoegde waarde. Op basis hiervan zijn besluiten genomen over efficiëntere/effectievere inzet. Deze worden in 2016 en volgende jaren geëffectueerd.

We eisen maximale transparantie, ook van de samenwerkingsverbanden en gesubsidieerde organisaties, om verrassingen achteraf te voorkomen.
Door het implementeren van (de speerpunten) resultaat- en risicomanagement moet de organisatie "in control" komen en hiermee de noodzakelijke transparantie worden verkregen.
Dit geldt voor de eigen organisatie.
Steeds meer werkzaamheden worden uitbesteed of doen we in samenwerking met derden. Voor zover het onze verantwoordelijkheid betreft, dienen we hierover stuurinformatie te krijgen.
In 2014 zijn de samenwerkingsverbanden, die zijn benoemd als Verbonden Partij geanalyseerd. Hieruit is gebleken dat op onderdelen stuurinformatie ontbreekt. In 2015 worden maatregelen getroffen om de gewenste transparantie te realiseren. In 2015 is "samenwerking" als speerpunt opgenomen. In de visie op samenwerking worden uitgangspunten opgenomen die ons helpen met het beleidsmatig wegzetten van besturingsuitgangspunten. Deze worden vanaf 2016 geëffectueerd bij samenwerkingsverbanden.
In 2015 worden de gesubsidieerde organisaties beoordeeld op transparantie, zodat m.n. de financiële situatie en de risico's inzichtelijk zijn. Hier is een relatie met het speerpunt "ontwikkelen subsidiebeleid ". Vanaf 2016 wordt het beleid en de verbeterpuntenm.b.t. besturing geïmplementeerd.

Vennootschapsbelasting (VPB)
In april 2014 is een wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen gepubliceerd. De wijziging van deze wet houdt in dat overheidsbedrijven óók onder deze wet gaan vallen. De nieuwe wetgeving betekent dat overheidsbedrijven die economische activiteiten uitoefenen op dezelfde wijze als private bedrijven aan Vpb zullen worden onderworpen.
De inventarisatie van de activiteiten van de VPB wordt afgerond in 2015. In de Programmabegroting 2016 worden uitgangspunten opgenomen in het kader van de VPB en indien mogelijk de financiële impact daarvan. In 2016 wordt op basis van de opzet van de fiscale openingsbalans meer inzicht verstrekt in de financiële consequenties en vindt procesmatige verankering plaats binnen de bedrijfsvoering enerzijds en de diverse beleidsvelden die in aanraking komen met VPB anderzijds.

Overige (beleids)ontwikkelingen

We realiseren de taakstelling op de P-bezuinigingen.
De actuele taakstelling voor 2015 bedraagt € 835.105 (stand 1e berap 2015) en loopt voor de daaropvolgende jaren op tot € 1.373.294 in 2019. Eind 2014 zijn oplossingsrichtingen aangegeven, op welke wijze deze nog te realiseren taakstellingen 'gehaald' kunnen worden. Het betreft een 10-tal onderdelen, waarbij per onderdeel een inschatting is gemaakt van het te realiseren bedrag.

Deze bedragen zijn geraamd op € 1.2 mln. in 2015, oplopend tot € 1,7 mln. in 2019. In de komende jaren zal blijken in hoeverre de aangegeven onderdelen gerealiseerd kunnen worden en voor welke bedragen de oplossingsrichtingen 'ingeboekt' kunnen worden.

Gemeentefondsuitkering
De groei van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven (netto gecorrigeerde rijksuitgaven). Deze systematiek wordt ook wel 'samen trap op / samen trap af' genoemd.

Met ingang van het jaar 2015 heeft de eerste fase van het groot onderhoud van het gemeentefonds tot een gewijzigd verdeelstelsel geleid. In 2016 volgen de resterende onderdelen namelijk de clusters Werk en inkomen, Brandweer en rampenbestrijding en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Eind maart 2015 heeft het rijk de voorlopige resultaten van deze tweede fase van het groot onderhoud voor de jaren vanaf 2016 bekend gemaakt. Uit de voorlopige resultaten volgt een herverdeling van het gemeentefonds van grotere gemeenten naar kleinere gemeenten. Deze verschuiving komt door beleidsmatige ontwikkelingen van de afgelopen jaren (bijvoorbeeld door toegenomen kosten voor ruimtelijke ordeningsplannen als gevolg van wettelijke verplichtingen). Vooral bij kleinere gemeenten leiden deze ontwikkelingen tot hogere kosten. Uit de voorlopige resultaten volgt voor Venray (op termijn) een verhoging van de gemeentefondsuitkering met € 1.5 mln.

De voorlopige resultaten zijn onder voorbehoud:
- Het betreft voorlopige cijfers die bij de meicirculaire 2015 weer aangepast worden met de meest actuele cijfers.
- De VNG en de Raad voor financiële verhoudingen (Rfv) zijn om een advies gevraagd. Beiden gaan niet akkoord met de financiële gevolgen Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV), onderdeel van Infrastructuur en Gebiedsontwikkeling.
- De resultaten moeten nog door de 2e kamer worden vastgesteld.
- Volgens de landelijke berichtgeving vinden de grote gemeenten (de G32) dat sprake is van een ''systeemfout'' in de voorstellen en dat dit gecorrigeerd moet worden. Deze gemeenten zullen bezwaar maken bij de minister van Binnenlandse zaken en via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Zie voor een nadere (financiële) toelichting hoofdstuk 2, onderdeel 2.4 gemeentefonds.

MUIP 2016-2019

x € 1.000

Omschrijving	**invest. 2016**	**invest. 2017 t/m 2019**	**exploitatielasten**			
			2016	**2017**	**2018**	**2019**
Backup infrastructuur 2018	0	80	0	0	11	24
Database DBopslag omgeving 2018	0	88	0	0	11	26
Dataopslag omgeving 2018	0	92	0	0	7	27
Servers omgeving 2018	0	75	0	0	11	22
Werplekken 2016_2017	300	0	7	103	85	82
Vervanging Tokens 2016_2018	0	0	10	0	15	0
Stelpost: ICT (lasten reeds verwerkt in begroting)			-10	-103	-114	-204
Subtotaal expl. Lasten ICT			7	0	25	-24
Couverteermachine 2017	0	15	0	0	4	4
Vervanging stoffering bureaustoelen 2015 tm 2020	0	111	0	0	9	8
Vervanging bedrijfswagens 2019	0	108	0	0	0	0
Extra capaciteitsinzet takenpakket financiën 2016-2018	0	0	189	82	69	0
Totaal	**300**	**569**	**197**	**82**	**107**	**-12**

Back-up infrastructuur
Voor de vervanging van de back-up apparatuur wordt een termijn van vier jaar aangehouden. Deze apparatuur moet daarom ook in 2018 vervangen worden, met als doel het borgen van de data als back-up op de locatie van de gemeente Venray. Deze data is daarnaast bij een andere locatie ook bereikbaar. De huidige back-up infrastructuur wordt hiermee gecontinueerd. Hiermee wordt uitval van de huidige apparatuur (Uptime 99,99%) voorkomen, is de data geborgd en kan data betrouwbaar worden teruggezet.

Couverteermachine
In oktober 2017 is de couverteermachine technisch afgeschreven en zal vervangen moeten worden.
Hierdoor wordt een foutieve insteek van brieven voorkomen en zullen de enveloppe volledig gevuld worden en juist geadresseerd zijn.

Database DB opslag omgeving
De Oracle/SQL apparatuur moet om de 4 jaar vervangen worden. Deze apparatuur moet daarom in 2018 worden vervangen. Door vervanging wordt de groei van de DB (database)data in de komende jaren geborgd. De vraag naar opslag van deze DB opslag zal in de komende jaren exponentieel toenemen. Steeds meer applicaties van software leveranciers maken hier gebruik van. Deze applicaties worden door de business gebruikt als ondersteuning bij het maken van haar/onze producten.

Dataopslag omgeving 2018
Om de vier jaar moet de storage/opslag apparatuur vervangen worden. De vraag naar opslag van data zal in de komende jaren exponentieel toenemen. Er verschijnen steeds meer en grotere bestanden. Deze worden door de business geproduceerd als ondersteuning bij het maken van haar/onze producten.

Servers omgeving
Server apparatuur die het serverpark virtualiseren, moet om de vier jaar worden vervangen, om de bedrijfsvoering te kunnen continueren, uitval van de apparatuur te voorkomen en storingen en onderbreking in het ICT landschap tot een minimum te beperken. De apparatuur moet daarom in 2018 vervangen worden.

Werkplekken
De afschrijvingstermijn van de werkplek apparatuur (vervangen van alle huidige pc's, zero-clients, laptops. Tablets enz.) is 4 jaar. De werkplekken zijn voor het laatst in 2012 vervangen en zullen daarom deels in 2016 en deels in 2017 vervangen worden. Onderzocht zal worden of hier een standaardisatie kan worden toegepast.

Vervanging tokens
Om plaats en tijd onafhankelijk te kunnen werken, zijn de medewerkers uitgerust met een token. Via een beveiligde toegang kan het netwerk vervolgens worden benaderd. De huidige tokens zijn in 5 bundels aangeschaft, met als gevolg een variatie van levensduur. De toekomstige vervangingen in 2016 en 2018 zullen plaatsvinden in 2 bundels van respectievelijk 100 en 150 stuks.

Vervanging stoffering bureaustoelen 2015 tm 2019
De bureaustoelen hebben een afschrijvingstermijn van 15 jaar. De zachte elementen hebben een afwijkende afschrijvingstermijn van: rugleuning 7 jaar, zitting 7 jaar en armleuning 5 jaar.
In 2017 zullen de armleuningen van de bureaustoelen vervangen worden, in 2019 de rugleuningen en in 2019 en 2020 de zittingen.

Vervanging bedrijfswagens
In 2008 heeft het college besloten tot het leasen van 6 bedrijfsauto's t.b.v. toezicht en handhaving. In juli 2013 heeft het college besloten om de 6 auto's vanuit het leasecontract over te nemen in eigendom van de gemeente. Financieel zijn deze 6 auto's eind 2018 afgeschreven. Met de kennis van nu zullen de huidige 6 bedrijfsauto's per 2019 vervangen moeten worden.

Extra capaciteitsinzet takenpakket financiën 2016-2018
Deze capaciteitsinzet is benodigd om een goede en gedegen invulling te kunnen geven, dan wel mede een bijdrage te kunnen leveren aan de onderstaande speerpunten uit het collegeprogramma:

- We implementeren het principe van programmeren en prioriteren +we realiseren resultaatmanagement + we analyseren de belangrijkste risico's
- De P&C producten worden gedurende deze collegeperiode doorontwikkeld tot documenten waarmee maximaal sturing op doelen en resultaten mogelijk is.
- We blijven de komende vier jaar investeren in de verdere doorontwikkeling van financieel beleid en beheer.
- Vennootschapsbelasting (VPB)
- We maken een analyse van de overheadkosten en streven naar reductie.

De werkzaamheden die verricht gaan worden, staan toegelicht bij de betreffende speerpunten, bij de deelprogramma's "Dienstverlening en bedrijfsvoering" en "Financiën".

2. FINANCIEEL MEERJARENPERSPECTIEF 2016-2019

Inleiding

Het meerjarenperspectief is volgens deze voorjaarsnota 2015 in alle jaren niet sluitend. Het zwaartepunt ligt vooral in het jaar 2016.

x € 1.000

Meerjarenperspectief voorjaarsnota 2015	2015	2016	2017	2018	2019
Voorjaarsnota 2015	31	2.116-	1.224-	-1.539	-1.352

- = nadeel

2a meerjarenperspectief voorjaarsnota 2015

In onderstaande tabel 'opbouw meerjarenperspectief 2015 -2019' met bijbehorende toelichtingen wordt een nadere analyse gemaakt van het verloop van het meerjarenperspectief.
Vertrekpunt is het meerjarenperspectief uit de vastgestelde Programmabegroting 2015 – 2018 (inclusief amendementen) en de nadien genomen raadsbesluiten tot en met juni 2015.
Hieruit volgt het huidig te verwachten resultaat. Vanaf het jaar 2016 laten alle jaren een negatief resultaat zien. Daarna worden de financiële gevolgen van de te verwachten ontwikkelingen toegevoegd, de gevolgen van de muip-aanvragen en als laatste de gemeentefondsuitkering.

x € 1.000

Meerjarenperspectief voorjaarsnota 2015	2015	2016	2017	2018	2019
Begrotingsresultaat begroting 2015 - 2018 (na amendementen)	101	-252	-55	-408	-558
Raadsbesluiten tot en met mei 2015	122	-146	-90	4	-66
Raadsbesluit juni 2015: mantelzorgwaardering Venray 2015 (wmo)	-65				
Huidig verwacht resultaat	**158**	**-398**	**-145**	**-404**	**-624**
Ontwikkelingen:					
Ontwikkelingen programma's (excl. Muip aanvragen)	0	0	0	0	0
Prijs-/inflatie ontwikkelingen		111	114	117	118
Loonontwikkelingen	200	-600			
Beleggingen	365				
Speerpunten collegeprogramma: benodigd restantbedrag		-100	-50	-75	
Vervallen taakstelling gemeentelijk vastgoed	-233	-155	-143	-82	-28
Tussentotaal ontwikkelingen	**332**	**-744**	**-79**	**-40**	**90**
Geactualiseerd meerjarenperspectief excl MUIP en excl. Gemeentefonds	**490**	**-1.142**	**-224**	**-444**	**-534**
Muip 2016 - 2019 (zie 2.3)	0	-1.233	-1.548	-1.895	-1.664
Rentevoordeel a.g.v. financiering muip met eigen middelen			250	460	460
Geactualiseerd meerjarenperspectief excl. Gemeentefonds	**490**	**-2.375**	**-1.522**	**-1.879**	**-1.738**
Gemeentefondsuitkering	-459	259	298	340	385
Geactualiseerd meerjarenperspectief	**31**	**-2.116**	**-1.224**	**-1.539**	**-1.352**

- = nadeel

Tabel 2.b Gespecificeerde opbouw meerjarenperspectief voorjaarsnota 2015

Onderstaand volgt een nadere toelichting op het meerjarenperspectief.

2.1 Huidig verwacht resultaat

Toelichtingen op het huidig verwacht resultaat:

Begrotingsresultaat begroting 2015- 2018(na amendementen)
Onderstaand treft u een overzicht aan van het meerjarenperspectief volgens de door uw raad vastgestelde programmabegroting 2015 – 2018 inclusief de tijdens de raadsbehandeling aangenomen amendementen.

x € 1.000

Specificatie begrotingsresultaat begroting 2015 - 2018 (na amendementen)	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Programmabegroting 2015-2018	0	-334	-129	-473	-630
Tijdens de begrotingsbehandeling aangenomen amendementen (met financiele gevolgen voor het meerjarenperspectief):					
- Amendement 4e sporthal	101	91	92	92	92
- Amendement geen 3% subsidiekorting toepassen	0	-9	-18	-27	-20
Begrotingsresultaat begroting 2015 - 2018 (na amendementen)	**101**	**-252**	**-55**	**-408**	**-558**

- = nadeel

Tabel 2.1.a Begrotingsresultaat programmabegroting 2015 - 2018

Raadsbesluiten tot en met mei 2015
In onderstaand overzicht is een specificatie opgenomen van de door uw raad tot en met mei 2015 genomen besluiten die financiële gevolgen hebben voor het meerjarenperspectief.

x € 1.000

Specificatie raadsbesluiten t/m mei 2015	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Raad september 2014: evaluatie beheer bossen	3	5	1	2	4
Raad oktober 2014: ontwikkelingen Mgr. Goumansplein	1				
Raad december 2014 : tweede bestuursrapportage 2014	-24	93	79	77	76
Raad mei 2015: huur schoollokalen		-96	-98	-100	-102
Raad mei 2015: aanschaf 2 zoutstrooiers		-14	-13	-13	-12
Raad mei 2015: 1e bestuursrapportage 2015	142	-134	-59	38	-32
Totaal raadsbesluiten t/m mei 2015	**122**	**-146**	**-90**	**4**	**-66**

- = nadeel

Tabel 2.1.b Raadsbesluiten t/m mei 2015

Raadsbesluit juni 2015: mantelzorgwaardering Venray 2015 (Wmo)
Door B&W is op 12 mei 2015 het raadsvoorstel Mantelzorgwaardering Venray 2015 (Wmo) aangenomen. Onder voorbehoud van goedkeuring door uw raad van dit raadsvoorstel in juni 2015 is het financiële nadeel voor het jaar 2015 opgenomen.

2.2 Ontwikkelingen

Toelichtingen op de ontwikkelingen:

Ontwikkelingen programma's(excl. muip-aanvragen)
Voor een toelichting op de ontwikkelingen in de programma's en deelprogramma's verwijzen wij naar hoofdstuk 1 programma's. Ten behoeve van het financiële inzicht zijn de financiële consequenties van de muip-aanvragen afzonderlijk in het overzicht 'meerjarenperspectief' opgenomen.

Overige ontwikkelingen

Prijs- en loonontwikkelingen
Voor een nadere toelichting op de inflatie- en loonontwikkelingen verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.2 prijs- en loon/cao-ontwikkelingen.
De verlaging van het inflatiecijfer in 2016 van 2% naar 1% heeft voor alle jaren een voordelig effect namelijk € 111.000 in 2016 oplopend naar € 118.000 in 2019.
Ten aanzien van de loonontwikkelingen wordt voor het jaar 2015 een voordelig resultaat verwacht van € 200.000 en voor 2016 een nadeel van € 600.000..

Beleggingen: financiële afwikkeling Verkoop Vennootschap BV
Bij de verkoop van de Essent-aandelen in 2009 is een bedrag van rond € 800 miljoen niet aan de aandeelhouders uitgekeerd. Dit bedrag is achtergehouden om mogelijke claims te kunnen opvangen. Voor Venray kwam dit neer op € 2 mln. Tussentijds is door Verkoop Vennootschap € 0,9 mln. uitgekeerd waardoor mogelijk nog € 1,1 mln. uitgekeerd zou kunnen worden. Op basis van informatie vanuit de aandeelhouderscommissie d.d. 12 mei 2015 is voor een bedrag van € 113 mln. aan claims ingediend. Verder wordt nog over een claim van maximaal € 25 mln. met de Zwitserse Belastingdienst overleg gevoerd. De termijn waarop nog claims kunnen worden ingediend loopt af op 30 september 2015.
Rekening houdend met de ingediende claims zou de uitkering voor Venray € 860.000 kunnen worden. In de huidige begroting 2015 is reeds rekening gehouden met een bate van € 495.000. Voor 2015 betekent dit voor Venray een extra bate van € 365.000. Zoals gezegd is er wel sprake van een risico dat er nog claims worden ingediend.

Speerpunten collegeprogramma
Zie hoofdstuk 4.5 ontwikkelingen in taakstellingen en reserveringen. Het voorstel is om het nog te realiseren restant van de speerpunten collegeprogramma vanuit de programmabegroting 2015 vanaf 2016 ten laste van het meerjarenperspectief te brengen. Dit betekent voor het meerjaren-perspectief een nadeel voor 2016 € 100.000, 2017 € 50.000 en 2018 € 75.000.

Taakstelling gemeentelijk vastgoed
Voor een nadere toelichting op deze taakstelling verwijzen wij u naar hoofdstuk 4.5 ontwikkelingen in taakstellingen en reserveringen.
In deze voorjaarsnota 2015 is het voorstel opgenomen om het restant van de taakstelling gemeentelijk vastgoed af te boeken. Dit betekent voor het meerjarenperspectief een nadeel voor 2015 van € 233.000, 2016 € 155.000, 2017 € 143.000, 2018 € 82.000 en voor 2019 € 28.000.

2.3 Meerjarig Uitgaven en Investeringsprogramma (MUIP) 2016 - 2019

In de Voorjaarsnota vinden nieuwe ontwikkelingen hun plek. Dit zijn ontwikkelingen die nog niet financieel vertaald zijn in de meerjarenbegroting en die via het MUIP worden ingediend.

De MUIP-aanvragen dienen: of betrekking te hebben op vervangingsinvesteringen, dan wel wettelijk verplicht te zijn of volgend uit het collegeprogramma. De MUIP-aanvragen die voldoen aan de gestelde uitgangspunten zijn opgenomen in het MUIP 2016-2019.

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2016 worden de aanvragen die opgenomen staan voor de eerste jaarschijf, definitief. Indien er in de periode van nu tot aan de vaststelling van de programmabegroting 2016 andere inzichten ontstaan, kan dit aanleiding zijn tot herprioritering. De in het MUIP 2016-2019 opgenomen investeringen en exploitatiekosten hebben structurele gevolgen.

In de programma's van deze voorjaarsnota wordt inzicht gegeven in de afzonderlijke MUIP-aanvragen. In bijlage 1 is een totaaloverzicht muip-aanvragen opgenomen.

De voor 2016 en volgende jaren geplande investeringen hebben op product niveau rentelasten tot gevolg. Dit is gebaseerd op de toegepaste renteomslag systematiek. Zie hiertoe de toelichting in hoofdstuk 4 renteomslag. Uit deze toelichting volgt dat de investeringen geheel gefinancierd kunnen worden met eigen middelen. Dit betekent dat hiervoor geen leningen aangetrokken hoeven te worden en er geen sprake is van aanvullende rentelasten. Dit levert gemeentebreed een rentevoordeel op gelijk aan de rente die is opgenomen in de kapitaallasten van de muip-aanvragen. Zoals gezegd zal de financiering van de geplande investeringen met eigen middelen geschieden en is gebaseerd op de liquiditeitenplanning 2015 t/m 2018. Verstoringen in deze planning, kunnen ertoe leiden, dat de gemeente voor de jaren 2016 t/m 2019 toch extern zou moeten financieren wat weer rentekosten tot gevolg heeft en de geprojecteerde rentevoordelen lager zouden doen uitvallen. Vooralsnog is daardoor het rentevoordeel voor de jaren na 2017 op een gelijkblijvend niveau ingeschat van € 460.000.

2.4 Gemeentefondsuitkering

De groei van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven (netto gecorrigeerde rijksuitgaven). Deze systematiek wordt ook wel 'samen trap op / samen trap af' genoemd.

Tweede fase groot onderhoud gemeentefonds
Met ingang van het jaar 2015 heeft de eerste fase van het groot onderhoud van het gemeentefonds tot een gewijzigd verdeelstelsel geleid. In 2016 volgen de resterende onderdelen

namelijk de clusters Werk en inkomen, Brandweer en rampenbestrijding en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Eind maart 2015 heeft het rijk de voorlopige resultaten van deze tweede fase van het groot onderhoud gemeentefonds bekend gemaakt. Uit de voorlopige resultaten volgt een herverdeling van het gemeentefonds van grotere gemeenten naar kleinere gemeenten. Volgens het rijk wordt deze verschuiving veroorzaakt door beleidsmatige ontwikkelingen van de afgelopen jaren (bijvoorbeeld door toegenomen kosten voor ruimtelijke ordeningsplannen als gevolg van wettelijke verplichtingen). Vooral bij kleinere gemeenten leiden deze ontwikkelingen tot hogere kosten. Uit de voorlopige resultaten volgt voor Venray (op termijn) een verhoging van de gemeentefondsuitkering met € 1.5 mln..

De voorlopige resultaten zijn echter onder voorbehoud namelijk:
- Het betreft voorlopige cijfers die bij de meicirculaire 2015 weer aangepast worden met de meest actuele cijfers.
- De VNG en de Raad voor financiële verhoudingen (Rfv) zijn om een advies gevraagd.
- Via een publicatie in de landelijke berichtgeving is bekend gemaakt dat het samenwerkingsverband van grote gemeenten (de G32) vindt dat er sprake is van een ''systeemfout'' in de voorstellen en dat dit gecorrigeerd moet worden. Deze gemeenten maken bezwaar bij de minister van Binnenlandse zaken en via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Een aantal gemeenten heeft inmiddels een rechtzaak aangespannen tegen de Nederlandse staat.
- De resultaten moeten nog door de 2e kamer worden vastgesteld.

Daarnaast is een landelijke werkgroep ingesteld die met voorstellen komt voor een 'ingroeipad' van de voorlopige resultaten en met voorstellen om de resultaten van deze 2e fase mogelijk wel of niet tezamen met de herverdeeleffecten in het sociaal domein te bezien. De werkgroep bestaat uit de betrokken departementen, de VNG en de individuele gemeenten.

Begin mei 2015 hebben de VNG en de Raad voor financiële verhoudingen hun adviezen bekend gemaakt. De belangrijkste adviezen zijn:
- De herverdeeleffecten zijn veel groter dan verwacht. Er zijn veel vragen bij het cluster Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV). De minister is per brief gevraagd een nieuw verdeelvoorstel te doen voor dit cluster voor het begrotingsjaar 2017 (advies VNG).
- Het herverdeelvoorstel voor de nieuwe verdeling van het cluster VHROSV wordt afgewezen. In afwachting van een structureel beeld van de kosten op dit cluster wordt een andere tijdelijke oplossing voorgesteld om kleinere gemeenten te compenseren voor hogere kosten die ze hebben moeten maken. De kleine gemeenten zijn met de oude verdeling namelijk structureel onderbedeeld. Het voorstel is om de verdeling zodanig aan te passen dat de kleine gemeenten voor de komende drie jaar er maximaal € 18 per inwoner op vooruit gaan (advies Rfv).
- Er is al eerder gepleit voor een grondige herziening van de verdeelsystematiek per 2018. Gezien de voorlopige resultaten van deze 2^{e} fase is er reden voor versnelling van deze herziening (advies VNG).
- BZK moet direct starten met de voorbereiding voor een fundamentele herziening van de financiële verhouding die recht doet aan de bestuurlijke, maatschappelijke en financiële dynamiek (advies Rfv).
- Een korte ingroeiperiode en een uniforme einddatum zijn noodzakelijk om de voorgestelde fundamentele herbezinning op het stelsel van de financiële verhoudingen vorm te geven. Een integrale overgangsregeling voor de herverdeeleffecten uit het groot onderhoud tweede fase en de herverdeeleffecten uit het sociale domein is noodzakelijk (advies Rfv).
- Met de verdeelvoorstellen voor de taakgebieden Werk en inkomen, Brandweer en rampenbestrijding en Onderhuisvesting wordt ingestemd (advies VNG en Rfv).

Indien het Rijk de de adviezen overneemt dan zal dit voor Venray veel ongunstiger uitpakken dan de door het rijk gepresenteerde voorlopige resultaten. Venray is namelijk een voordeelgemeente op het gebied van VHROSV van € 40 per inwoner. Het advies van de Rfv is om het voordeel voorlopig te maximeren op € 18 per inwoner voor de komende drie jaar. Voor het gepresenteerde meerjarenperspectief is vooralsnog uit gegaan van het advies van de Rfv.
Het is wachten op de meicirculaire 2015 om hier zekerheid over te verkrijgen.

Buffer tweede fase groot onderhoud
In onze huidige (meerjaren)begroting 2015 – 2018 is vanaf 2016 rekening gehouden met een structurele buffer van € 150.000 per jaar. Deze buffer was bedoeld om de verwachte nadelige

gevolgen van de tweede fase groot onderhoud gemeentefonds te kunnen opvangen. Volgens de genoemde voorlopige resultaten krijgt Venray vanaf 2016 echter een hogere gemeentefonds uitkering. Het advies van de VNG en Rfv doet daar niets aan af. De structurele buffer in onze meerjarenbegroting is niet meer benodigd en valt vrij.

Problematiek UNI-contracten / bijstandsontvangers
Bij raadsinformatiebrief (RIB) van 4 februari 2015 bent u geïnformeerd over de Venlose aanpak van jongeren tot 27 jaar, de zogenaamde UNI-aanpak. Via deze RIB is gemeld dat de UNI-jongeren waarschijnlijk niet meetellen voor de berekening van de algemene uitkering.
Uit de B&W nota van 21 april 2015 'UNI-aanpak voor jongeren tot 27 jaar' en de begeleidende RIB 'UNI-aanpak & stand van zaken uitgaven BUIG' volgt dat de Ministeries van SZW en BZK geen gehoor geven aan onze oproep om de UNI-jongeren mee te tellen. Inhoudelijk gezien is ons standpunt nog steeds dat de UNI-contracten wel degelijk mee zouden moeten tellen bij de maatstaf bijstandsontvangers. Dit omdat de UNI-aanpak wel degelijk past in de geest van de Participatiewet en met de aanpak feitelijk dezelfde uitvoeringskosten zijn gemoeid. Omdat wij als College er gezien het voorgaande alles aan willen doen om de UNI-jongeren mee te laten tellen voor de algemene uitkering, geven we het college van de gemeente Venlo de opdracht met een alternatief te komen zodat de UNI-jongeren toch meetellen in de registratie voor de componenten van de algemene uitkering. Dit zou betekenen dat het negatieve effect van de algemene uitkering dan teniet wordt gedaan. Voor het gepresenteerde meerjarenperspectief houden we vooralsnog echter wel rekening met de financiële nadelen voor de algemene uitkering door het niet meetellen van de UNI-contracten.

Hier past de toevoeging dat de gepresenteerde financiële nadelen bij de komende meicirculaire 2015 anders kunnen/zullen uitvallen op grond van gewijzigde omstandigheden.

Meicirculaire 2015
Het bovenstaande krijgt zijn definitieve weerslag in de meicirculaire 2015. De planning is dat de meicirculaire 2015 eind mei door het rijk gepubliceerd wordt. Zodra deze meicirculaire is gepubliceerd en de noodzakelijke doorrekeningen hebben plaatsgevonden wordt uw raad via een afzonderlijke raadsinformatiebrief van de resultaten op de hoogte gesteld.

x € 1.000

Gemeentefondsuitkering	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
- Tweede fase groot onderhoud gemeentefonds 2016: voorlopige resultaten (opgave rijk) *		563	563	563	563
- Integratieuitkering Sociaal domein	PM	PM	PM	PM	PM
- Vrijval buffer 2e fase groot onderhoud gemeentefonds		150	150	150	150
- Doorwerking aanpassing kengetallen: problematiek uni-contracten / bijstandsontvangers	-459	-454	-415	-373	-328
- Resultaten meicirculaire 2015	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal gemeentefondsuitkering	**-459**	**259**	**298**	**340**	**385**

- = nadeel

* De berekening is vooralsnog gebaseerd op het advies van de Raad voor financiële verhoudingen (Rfv). De meicirculaire 2015 moet zekerheid verschaffen.

3. RESERVEPOSITIE EN WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op het weerstandsvermogen: het vermogen van de gemeente om substantiële tegenvallers op te vangen zonder dat het bestaande beleid daarvoor moet worden aangepast. Hiervoor is inzicht vereist in de omvang van de aanwezige reserves (weerstandscapaciteit) en in de risico's.
Bij de berekening van risico's hanteren we een bestendige gedragslijn: de concreet aanwijsbare en kwantificeerbare risico's worden meegenomen. Er zijn dus diverse risico's die we wel kunnen benoemen, maar waarvan de omvang niet bekend is en/of de kans op manifesteren zeer ongewis is. Derhalve moeten de uitkomsten als richtinggevend worden geïnterpreteerd.
Aan de bepaling van de uitgangspunten en calculaties liggen onzekerheden ten grondslag. We noemen o.a. inschattingen van stelposten en haalbaarheid van bezuinigingen en aannames bij macro-ontwikkelingen. In algemene zin is sprake van (een toenemende) algehele onzekerheid, waardoor relatieve zekerheden van nu snel in een ander perspectief kunnen komen te staan.

3.1 Weerstandsvermogen

Uw raad heeft in 2011 besloten de weerstandsratio op minimaal 1,0 te stellen. Dat wil zeggen dat de berekende risico's in ieder geval zijn afgedekt door de aanwezige weerstandscapaciteit. Hiermee sluiten we aan bij de adviezen van de provinciaal toezichthouder. Op basis van de uitgangspunten in deze Voorjaarsnota verwachten we de volgende ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

stand ultimo	2015	2016	2017	2018	2019
Algemene reserve*	22.558	22.263	19.913	19.913	19.913
Risicoreserve grondbedrijf	-	-	2.101	3.708	4.683
Bestemmingsreserves	98	98	98	98	98
Niet benutte deel belastingcap.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Essentgelden/claims	-7.641	-7.291	-7.291	-7.291	-7.291
Netto weerstandscapaciteit	15.015	15.070	14.821	16.428	17.403
Algemene risico's	10.657	8.905	7.556	6.921	6.921
Risico's grondbedrijf	4.033	3.734	3.406	3.269	3.148
Risico's	14.690	12.639	10.962	10.190	10.069
Netto vrije ruimte	**326**	**2.430**	**3.859**	**6.237**	**7.333**
- Algemeen	4.359	6.164	5.164	5.798	5.798
- Grondbedrijf	-4.033	-3.734	-1.305	439	1.535
Weerstandsvermogen	**1,02**	**1,19**	**1,35**	**1,61**	**1,73**

* incl. resultaatbestemming conform besluit 2013 en voorstel 2014
Netto vrije ruimte: verschil tussen de weerstandscapaciteit (minus Essentgelden en claims) en de gekwantificeerde risico's.
Weerstandsvermogen: netto weerstandscapaciteit/risico's

Tabel 3.1.a opbouw weerstandsvermogen

Het totale weerstandsvermogen blijft in de begrotingsperiode (ruim) boven de minimale eis van 1,0. Voor het Grondbedrijf is tot en met 2017 sprake van een negatieve vrije ruimte.

De algemene reserve daalt in de planperiode met € 2,5 mln., m.n. door een onttrekking voor het project Ooijen-Wanssum.
De reserve Grondbedrijf wordt vanaf 2017 positief als gevolg van verwachte winstnemingen, m.n. De Blakt.

De huidige algemene risico's betreffen hoofdzakelijk open eindregelingen (m.n. de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugdwet en Participatiewet): € 9,2 mln. (2015) aflopend naar € 5,2 mln. (2019), als gevolg van doorvoeren beheersmaatregelen. Daarnaast schatten we het risico op verbonden partijen € 0,7 mln.
De risico's op het grondbedrijf nemen af als gevolg van:
- Waarderingsrisico Greenpark: deze wordt berekend over een afnemende boekwaarde.
- Marktrisico: daling boekwaarden woningbouw en bedrijventerreinen (o.a. afsluiten exploitatie De Hulst II).

Het risico voor het Kunstencentrum Jerusalem is niet gecalculeerd vanwege per 20-5-2015 bestaande onzekerheden over het vervolg. Er is rekening te houden met een substantieel risico. Verder onderkennen we risico's, die dusdanig algemeen zijn of onvoldoende concreet zijn, dat ze niet kunnen worden gekwantificeerd. Mochten deze risico's zich manifesteren, moeten ze door de algemene reserve worden opgevangen. Dit betreffen o.a. risico's uit onze bedrijfsvoering.

3.2 Reservepositie

De stand van de reserves ontwikkelt zich als volgt.

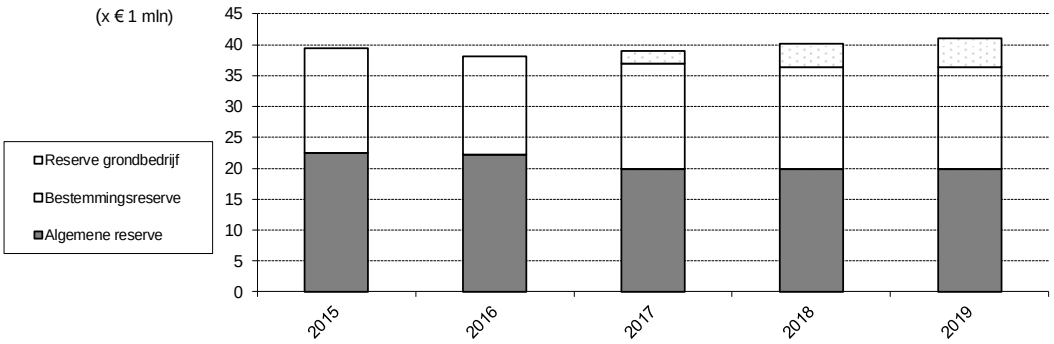

stand ultimo	2015	2016	2017	2018	2019
Algemene reserve	22.558	22.263	19.913	19.913	19.913
Bestemmingsreserves	15.930	14.880	15.931	15.478	15.478
Riasicoreserve grondbedrijf	-	-	2.101	3.708	4.683
Bestemmingsreserve groondbedrij	934	981	1.052	1.038	1.038
Totaal	**39.422**	**38.124**	**38.997**	**40.137**	**41.112**

Tabel 3.2.a opbouw reservepositie

De totale waarde van de reserves daalt in de jaren 2015-2016 en neemt vanaf 2017 toe als gevolg van een positieve exploitatieverwachting van het grondbedrijf. Zie onderstaand voor een nadere specificatie van de algemene reserve en de risicoreserve van het grondbedrijf.

Voor de beoordeling van de reservepositie worden de bestemmingsreserves aangemerkt als onderdeel van het eigen vermogen, maar deze maken geen deel uit van de weerstandscapaciteit. De bestemmingsreserves zijn geoormerkt, maar kunnen, na raadsbesluit, anderszins bestemd worden.

Voor de bepaling van het meerjarig weerstandsvermogen en de (netto) vrije ruimte is de ontwikkeling van de algemene reserve en de risicoreserve van het grondbedrijf relevant.

Algemene reserve
Onderstaande tabel geeft een nadere specificatie van het meerjarig verloop van de algemene reserve.

x € 1.000

Ontwikkeling algemene reserve	**mutaties**				
	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Saldo algemene reserve 1-1	23.431	22.558	22.263	19.913	19.913
Resultaatbestemming:					
- Netto resultaat 2014	1.079				
- Budgetoverheveling 2014 naar 2015	1.792				
- Speerpunten 2015	310				
	26.612				
Inkomsten					
Nvt					
Totaal inkomsten	***0***	***0***	***0***	***0***	***0***
Uitgaven					
Bestemde budgetoverhevelingen 2014 en voorgaande jaren	-1.915	-34			
Speerpunten 2015	-310				
Venrays huis voor kunsten: aangepast raadsvoorstel mei 2015	-432	-195			
Buurtsportcoaches	-50				
O.g.v. geactualiseerde berekeningen grondexploitaties GB dient door de alg. dnst (via de alg reserve) de risicoreserve bijgeplust te worden naar minimaal € 0.	-270	-67			
O.g.v. raadsbesluit afvalstoffenheffing een bijdrage vanuit de algemene reserve aan het product afval-stoffenheffing ogv overschot in de jaarrekening 2013.	-247				
Informatiebeleidsplan (raad 23-09-2014)	-269				
Muip 2012-2016:					
- Ooijen-Wanssum	0		-2.000	0	
- Buitengebied Wanssum, Geijsteren, Blitterswijck	-54				
1e bestuursrapportage 2015: op niveau brengen van de post onvoorzien	-506				
Totaal uitgaven	**-4.053**	***-296***	***-2.000***	***0***	***0***
Claims					
Gemeenschapshuis Wanssum (de Zandhoek)			-350		
Saldo per 31-12	**22.558**	**22.263**	**19.913**	**19.913**	**19.913**

- = uitgaven

Tabel 3.2.b ontwikkeling algemene reserve

In tabel 3.2.b ontwikkeling algemene reserve zijn alle mutaties in de algemene reserve opgenomen, die door uw raad geaccordeerd zijn tot en met mei 2015. Voor de jaren 2016-2019 wordt uitgegaan van een dekkende exploitatie. Eventuele exploitatietekorten dienen in de (meerjaren)begroting te worden opgelost of komen via de programmaverantwoordingen ten laste van de algemene reserve.

Risicoreserve grondbedrijf
Onderstaand treft u een nadere specificatie aan van het meerjarig verloop van de risicoreserve grondbedrijf.

x € 1.000

	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo per 1-1	0	0	0	2.101	3.708
Winstnemingen	438	424	2.530	2.021	1.426
Bijdragen					
- grondbedrijf	-516	-400	-429	-414	-451
- frictiegelden Algemene Dienst	-200	-100			
- Aanvulling door Algemene Dienst	278	76			
Saldo per 31-12	**0**	**0**	**2.101**	**3.708**	**4.683**

-=uitgaven
Tabel 3.2.c ontwikkeling risicoreserve grondbedrijf

De winstnemingen en bijdragen zijn gebaseerd op de geactualiseerde exploitatieberekeningen bij de Programmaverantwoording 2014 en de eerste Bestuursrapportage 2015.
Er is rekening gehouden met tussentijdse winstnemingen gebaseerd op het principe dat de negatieve boekwaarde groter is dan de gecalculeerde nog te maken kosten. Eventuele toekomstige vertragingen in de uitvoering van exploitaties kunnen grote invloed hebben op de bovenstaande cijfers.
Tevens levert het grondbedrijf tot en met 2016 een bijdrage in de vorming van de reserve frictiegelden.

4. UITGANGSPUNTEN MEERJARENBEGROTING 2016-2019

Inleiding
Via de Voorjaarsnota worden de kaders opnieuw tegen het licht gehouden en indien nodig aangepast. De kaders hebben in hoofdlijnen betrekking op richtlijnen van de provincie Limburg, prijs- en loonontwikkelingen, belastingen, renteomslag en de kengetallen die van belang zijn voor de berekening van de algemene uitkering.

4.1 Richtlijnen Provincie

Een van de taken van de provincie is om toezicht op gemeenten te houden en vast te stellen dat de gemeenten hun financiën goed op orde weten te houden. Elk jaar stuurt de provincie Limburg de zogenaamde begrotingsbrief. Hierin geeft de provincie aan welke aandachtspunten zij belangrijk vindt voor het komende begrotingsjaar en de daarbij behorende meerjarenraming. Op deze punten zal de provincie de ingediende programmabegroting 2016 en de meerjarenraming beoordelen.

De aandachtspunten die de provincie voor de begroting 2016 onderkent zijn:

- Aandacht voor onderwerpen die hun oorsprong hebben in het verleden maar wel doorwerken naar 2016 en verder. Gemeenten moeten hier alert op blijven:
  - De drie decentralisaties.
    In bijna alle gemeenten zijn in de begroting 2015 en de meerjarenramingen de 3 D's verwerkt door de lasten gelijk te stellen aan de baten. Het is de vraag of er vertrouwd kan worden op deze lastenramingen. Deze manier van ramen zorgt voor grote risico's.
    Het is belangrijk de ontwikkelingen rond de 3D's nauwkeurig te volgen.
  - Ombuigingen / bezuinigingen die in de begrotingen verwerkt zijn en nog gerealiseerd moeten worden. Goede monitoring en eventuele bijsturing zijn van belang.
- Gevolgen van de meicirculaire 2015 gemeentefonds.
  De resultaten van de tweede fase groot onderhoud gemeentefonds en de objectieve verdeelmodellen bij de jeugdhulp en de WMO 2015 algemeen deel.
  Beiden hebben effect met ingang van het jaar 2016.
- Voor 2016 is sprake van repressief toezicht indien:
  - de begroting 2016 naar het oordeel van de provincie structureel en reëel in evenwicht is of als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht uiterlijk in 2019 tot stand zal worden gebracht. Er dient sprake te zijn van een structureel (structurele lasten gedekt door structurele baten) en reëel evenwicht (de ramingen zijn reëel).
  - De jaarrekening 2014 behoort structureel en reëel in evenwicht te zijn; indien de jaarrekening niet in evenwicht is, zal het structureel tekort worden betrokken bij het onderzoek van de begroting 2016.
    De vastgestelde jaarrekening 2014 en de begroting 2016 dienen tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november aan de provincie te zijn ingezonden.
- Onderhoud kapitaalgoederen.
  Bezuinigingen op het jaarlijks en groot onderhoud kapitaalgoederen worden door de provincie alleen positief beoordeeld, indien aannemelijk wordt gemaakt dat het verlagen van het kwaliteitsniveau van het onderhoud niet zal leiden tot achterstallig onderhoud of juridische claims. Daarnaast zal actualisatie van het beheerplan op basis van de door de raad vastgestelde verlaging van het kwaliteitsniveau noodzakelijk zijn. Er is sprake van een ondergrens voor wat betreft het vast te stellen onderhoudsniveau van kapitaalgoederen. Voor bijvoorbeeld wegenonderhoud betreft dit niveau C wanneer de CROW-normen worden toegepast.
- Onderzoek onderhoud kapitaalgoederen.
  In tijden van financiële krapte neemt de kans toe dat aan het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen minder prioriteit wordt gegeven. De gevolgen laten zich op de langere termijn gelden in de vorm van achterstallig onderhoud en / of kapitaalvernietiging. De toezichthouders zullen bij de begroting 2016 (net als bij de begroting 2015) een specifiek onderzoek houden gericht op het onderhoud van kapitaalgoederen. Het onderzoek zal zich richten op de ontwikkeling in de onderhoudsuitgaven en de mate van achterstallig onderhoud.
- Demografische ontwikkelingen.
  Gelet op de grote gevolgen van de demografische ontwikkelingen op de samenleving in totaal en op de gemeenten adviseert de provincie al langer om hier proactief mee om te gaan. In een paragraaf in de begroting over de demografische ontwikkelingen kunnen de visie en het beleid van de gemeente aan de orde komen en kan de gemeente laten zien wat ze doet om op de demografische ontwikkelingen in te spelen. Voor het inzicht in de financiële gevolgen en voor de permanente monitoring van de werking van het gemeentefonds is het goede, als er een goed beeld is van de financiële impact van de demografische ontwikkelingen.

- Decentralisatie en gemeenschappelijke regelingen.
  De decentralisaties zijn veelal opgepakt in gezamenlijk verband bijvoorbeeld in de vorm van gemeenschappelijke regelingen. Bij deze regelingen is het lastiger om grip en sturing te houden op de uitvoering van taken en verandert de invulling van het budgetrecht van de raad.
  De provincie adviseert goede afspraken te maken over de werkwijze, periodieke informatievoorziening, verantwoordingswijze en de manier waarop wordt bijgestuurd.
- Woonlastennorm.
  Het kabinet is voor 2016 en verder voornemens om samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten te komen tot een woonlastennorm. Daartoe zal door een werkgroep de woonlastennorm verder worden uitgewerkt.

4.2 Prijs- en loon/CAO-ontwikkeling

In de Voorjaarsnota worden de inflatiepercentages van prijzen en lonen gepresenteerd voor het nieuwe begrotingsjaar (2016) en de meerjarenbegroting (2017-2019). Als basis hiervoor hanteren we de korte termijnraming van maart 2015 van het Centraal Plan Bureau (CPB).

In het onderstaande overzicht worden de meest recente korte termijn ramingen van het CPB uit maart 2015 vergeleken met de gehanteerde uitgangspunten in onze huidige (meer)jarenbegroting 2015-2018.

%	2015	2016	2017	2018	2019
Prijsstijging overheid					
- CPB korte termijnraming maart 2015	0,30	1,00	nb*	nb*	nb*
- Begroting 2015-2018	1,50	2,00	2,00	2,00	2,00
Mutatie	**-1,20**	***-1,00***			
Loonstijging					
- CPB korte termijnraming maart 2015	0,60	2,30	nb*	nb*	nb*
- Begroting 2015-2018	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25
Mutatie	***-1,65***	*0,05*			

** Het CPB geeft voor de jaren na 2016 geen prognoses.*
Tabel 4.2.a ontwikkeling prijzen/lonen CPB vs Programmabegroting 2015-2018

Toelichting op bovenstaande tabel
CPB korte termijnraming maart 2015
Het CPB schetst in haar korte termijnramingen een beeld tot en met het jaar 2016. Voor de jaren vanaf 2017 worden geen ramingen afgegeven.

Begroting 2015 – 2018: prijsstijging
In de programmabegroting 2015 – 2018 is voor het jaar 2015 een prijsstijging van 1,5% gehanteerd en vanaf 2016 2%.

Uitgangspunt prijsstijging bij deze voorjaarsnota

Prijsstijging

Jaar 2016
Uit bovenstaande opstelling blijkt dat het CPB, volgens de korte termijnraming van maart 2015, voor 2016 uit gaat van 1%. Dit is ten opzichte van de programmabegroting 2015 – 2018 een daling met 1% wat neerkomt op een geschat voordeel (lagere lasten) van € 100.000.
Dit betekent dat we voor 2016 onze lasten- en batenkant uitgaan van een prijsstijging van 1,0%.

Jaar 2017 en verder
Zoals vorenstaand vermeld wordt door het CPB voor de jaren vanaf 2017 geen ramingen afgegeven. Wij verwachten dat na 2016 de inflatie zal stijgen en stellen dan ook voor om voor 2017 en de navolgende jaren een percentage van 2,0% te hanteren. In onze meerjarenraming is vanaf 2017 al rekening gehouden met een inflatie van 2%. Dit levert geen voor- of nadeel op. Voor 2017 en opvolgende jaren heeft de aanpassing vanuit 2016 wel een doorwerking in 2017 en verder.

Loonstijging
De huidige cao voor gemeenteambtenaren loopt tot 1-1-2016. Voor de jaren 2015 – 2019 was rekening gehouden met een loonindex van 2,25%. Voor 2016 verwacht het CPB een loonstijging van 2,0% en een stijging van de sociale lasten van 0,4%. De totale loonindex ligt daarmee 0,15% hoger is dan het gehanteerde percentage in de meerjarenbegroting 2015. Het CPB geeft voor 2017 en volgende jaren geen verwachte loonstijging af.
Op basis van de huidige cao-afspraken en de afspraken uit het pensioenakkoord, is het percentage loonstijging reëel. Gezien de geringe afwijking t.o.v. de huidige meerjarenbegroting wordt voorgesteld het gehanteerde % van 2,25% voor de meerjarige bijstelling van de loonindex ongewijzigd te laten.

Per 1-4-2015 ontvangen gemeenteambtenaren nog een nominale loonsverhoging van € 50 per maand, daarmee blijft het brutoloon gemiddeld ca. 0,5% achter bij de raming voor 2015. Voor 2015 wordt echter nog onderhandeld tussen de VNG en de vakbonden over een eenmalige uitkering ter compensatie van de lagere werkgeverspremies als gevolg van het ABP-pensioenakkoord. Hierin is afgesproken dat het werkgeversvoordeel als gevolg van dit akkoord, structureel aan het arbeidsvoorwaardenbudget voor werknemers wordt toegevoegd. Het eerste bod van de VNG van 0,74% van het jaarsalaris is door de bonden afgewezen. Verdere onderhandelingen hierover liggen momenteel stil.
De sociale lasten voor werkgevers zijn per 1-1-2015 met ca. 1,6% gedaald. Ondanks dat er nog rekening gehouden moet worden met een eenmalige uitkering voor 2015, is de verwachting dat in 2015 een voordeel van ca. € 200.000 kan worden geboekt op de totale post jaarwedden. Bij de 2e berap 2015 zal hiervan een nauwkeurige doorrekening worden gemaakt.

Samengevat zien de *voorgestelde* prijs- en loonontwikkelingen er als volgt uit:

	2016	2017	2018	2019
Prijsstijging				
- lasten	1,00%	2,00%	2,00%	2,00%
- baten	1,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Loonstijging				
- lasten	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%
- baten	2,25%	2,25%	2,25%	2,25%

Tabel 4.2.b voorgestelde prijs-/loonontwikkelingen

Overige loonontwikkelingen
Op 15 juli 2014 is het principeakkoord cao gemeente 2013-2015 overeengekomen. Hierin is onder meer opgenomen dat het IKB (individueel keuzebudget) zal worden ingevoerd per 1 januari 2016. Omdat er echter nog veel onduidelijkheden zijn over de uitwerking is de invoeringsdatum verplaatst naar 1 januari 2017. De IKB sluit aan bij de wens voor meer keuzevrijheid voor de werknemer en is daarmee een verdere stap in de modernisering van de arbeidsvoorwaarden. Door middel van het IKB is invulling op individuele basis mogelijk. Het IKB is een persoonlijk budget dat gaat bestaan uit de middelen die nu nog horen bij de Vakantietoelage, Eindejaarsuitkering, Levensloopbijdrage en bovenwettelijk verlof. Op het moment dat de IKB in werking treedt vervallen bovenstaande arbeidsvoorwaarden. Medewerkers hebben na de invoering van het IKB de keuze om de IKB-bronnen maandelijks of op had-hoc basis uit te laten betalen.

Zoals het er nu naar uitziet, zal de invoering van het IKB met een eenmalige extra last rekening gehouden moeten worden. De vakantietoeslag wordt in de huidige situatie niet binnen het kalenderjaar opgebouwd en uitbetaald maar heeft een betalingsritme van juni tot en met mei. Omzetting van het betalingsritme, in het kader van de invoering van het IKB leidt er toe dat gemeenten in het eerste jaar 19 in plaats van 12 maanden vakantietoeslag uitbetalen.
Op dit moment is de VNG in overleg met de belastingdienst over een alternatief voorstel voor het onderbrengen van de vakantietoelage in het IKB en wil het definitieve standpunt van de Belastingdienst afwachten voordat verder besluitvorming plaatsvindt. Dit vergt enige tijd. Vooralsnog moet voor 2016 rekening worden gehouden met een eenmalige extra last van € 600.000.

De verwachte financiële gevolgen van de voorgestelde prijs- en loonstijgingen en loonontwikkelingen zijn:

x € 1.000

Prijs- / loonontwikkelingen	2015	2016	2017	2018	2019
Prijseffecten		111	114	117	118
Looneffecten	200				
Individueel keuzebudget (IKB)		-600			
Totaal gevolgen	**200**	**-489**	**114**	**117**	**118**

- = nadeel
Tabel 4.2.c financiële gevolgen prijs-/loonontwikkelingen

4.3 Belastingscenario

De gemeentelijke heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente Venray. Onderstaand worden de uitgangspunten voor het belastingscenario 2016-2019 per belastingsoort weergegeven.

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Gemeenten kunnen de OZB-tarieven zelf bepalen. Er worden door het Rijk geen maximale tarieven opgelegd. Wel is er een macronorm van toepassing. De macronorm is geen wettelijke norm, maar het betreft een gemiddeld stijgingspercentage voor alle gemeenten.
In het rapport van de werkgroep Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen "Evaluatie systematiek macronorm OZB" wordt geconcludeerd dat de macronorm onroerende zaakbelastingen geen effectief beheersingsinstrument is gebleken. Om die reden heeft de werkgroep voorgesteld deze norm af te schaffen. De werkgroep heeft een aantal mogelijke alternatieven geschetst. Het kabinet vindt de alternatieven in het rapport nog onvoldoende uitgewerkt om reeds nu te besluiten tot aanpassing of afschaffing van de huidige norm. Daarom is de macronorm OZB in 2015 nog gehandhaafd als instrument.

Het kabinet is voor 2016 en verder voornemens om samen met de VNG te komen tot een woonlastennorm. De woonlasten bestaan uit de combinatie van de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Er zijn ter zake nog geen concept voorstellen gepubliceerd.

Voor de inkomstenraming OZB geldt als algemeen uitgangspunt een constante omvang van de opbrengst van de OZB en een jaarlijkse aanpassing van de OZB tarieven. Voor deze collegeperiode is in coalitieakkoord 2015-2018 vastgelegd dat voor de OZB de macronorm wordt gehanteerd. Voor de periode daarna is het inflatiepercentage toegepast.

Scenario's voor een herverdeling van de OZB lasten en inkomstenstijging OZB

In het collegeakkoord is afgesproken:
"We maken een analyse van hoe de lastendruk woningen/niet-woningen is. Aan de hand van deze analyse wordt bekeken of er verbetervoorstellen mogelijk zijn binnen de afspraak dat het totaal-bedrag aan inkomsten gelijk moet blijven."

Voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing geldt het principe van kostendekkende tarieven.
Als eerste is daarom de lastendruk woningen/niet-woningen voor de OZB aanslag geanalyseerd.

Uit deze analyse blijkt dat de verhouding van de OZB tarieven voor de eigenaren woningen en de eigenaren niet-woningen uiteen is gaan lopen. Van 2000 tot en met 2011 steeg de tariefdifferentiatie van 69 % naar 119% in 2011. Daarna is een daling in gezet naar 89% in 2015. In 2000 gold een nieuwe (wettelijke) werkwijze voor het bepalen van de WOZ waarde. Daarbij gold dat het verschil in waardestijging tussen woningen en niet-woningen gecompenseerd mocht worden door een differentiatie in de tarieven toe te passen.

De hierdoor ontstane tariefdifferentiatie is gehandhaafd en is om een aantal redenen toe of afgenomen. De belangrijkste oorzaak is dat het tarief wordt bepaald door enerzijds de gewenste inkomstenstijging en anderzijds de WOZ waardeontwikkeling van de woningen en de niet-woningen

In de meerjarenraming geldt dat de inkomsten OZB met de macronorm of het inflatie percentage stijgen. De tariefstijging van de OZB aanslag is de som van de WOZ waardeontwikkeling en de gewenste inkomstenstijging.

In de bijlage van deze Voorjaarsnota treft u informatie aan over de tariefdifferentiatie en een drietal scenario´s voor de tarieven OZB 2016.

Als scenario's treft u aan:

scenario 1: Handhaving van de huidige systematiek waarbij de procentuele OZB inkomstenstijging voor zowel woningen en niet woningen gelijk blijft: toepassing van de macronorm op de tarieven en compensatie voor WOZ waarde daling of stijging. Financieel gezien heeft dit scenario geen gevolgen. Zowel voor woningen als niet woningen stijgen de belastingen met 3%.

scenario 2: Voor de OZB inkomstenstijging woningen wordt de macronorm toegepast en voor de niet-woningen het inflatiepercentage. Dit heeft voor 2016 een financieel nadeel tot gevolg van ruim € 137.000. Dit scenario betekent voor de woningen een belastingverhoging van 3% en voor de niet woningen 1%.

scenario3: De in totaliteit geraamde OZB inkomstenstijging komt ten laste van de eigenaren woningen. Voor de niet-woningen wordt op het tarief toegepast de compensatie voor WOZ waardedaling of –stijging. Financieel gezien heeft dit scenario geen gevolgen. Dit betekent voor de woningen een belastingverhoging van 7% en voor de niet woningen 0%.

Gezien de huidige financiële situatie geeft het college op dit moment voor het begrotingsjaar 2016 de voorkeur voor scenario 1. Dit betekent een gelijke stijging van de belastingdruk. De waarde ontwikkeling van onroerende zaken heeft geen invloed op de lastendruk.

Verruiming belastinggebied

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft aan de Tweede en de Eerste Kamer de Agenda Lokale Democratie over versterking van de lokale democratie en vraagstukken rond participatie aangeboden. In deze agenda gaat de minister o.a. in op de verkenning van de verruiming van het lokaal belastinggebied.

De decentralisaties op het gebied van werk, zorg en jeugd hebben de roep om uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied versterkt. Vergroting van het lokaal belastinggebied onder gelijktijdige verlaging van rijksbelastingen stimuleert de gemeente tot het maken van een eigen afweging tussen de noodzaak/wenselijkheid van de uitgaven en het belastingoffer.

Rioolheffing

Een belangrijke taak van de gemeente is de zorg voor afval-, grond-, en hemelwater. Voor de kosten van de inzameling en afvoer naar de zuivering van het huishoudelijk afvalwater, de kosten voor de inzameling en de afvoer van het hemelwater vraagt de gemeente een vergoeding in de vorm van een rioolheffing.

Basis voor de rioolheffing is het door de raad vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan (lees: GRP), met kostendekkende tarieven.

In 2013 is de berekening van het kostendekkingsplan(KDP) gewijzigd. In verband met deze nieuwe berekening wordt voor de komende jaren rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van de tarieven van 2%, dit is inclusief inflatiecorrectie.

Afvalstoffenheffing

Basis voor de afvalstoffenheffing zijn de kostendekkende gedifferentieerde tarieven (Diftar). In de Kadernota afvalbeleid 2013 – 2025 is vastgelegd dat de gemiddelde afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden maximaal € 177 per jaar bedraagt. Uitgangspunt hierbij is dat de kosten worden gedrukt door een betere scheiding van de afvalstromen.

Overige belastingen, rechten en tarieven

Bij de overige belastingen, rechten en tarieven, zoals: leges, marktgelden, precariobelasting en lijkbezorgingrechten (begraafrechten), reclamegelden, havengeldbelastingen en brandweerrechten. Uitgangspunt is een jaarlijkse aanpassing van de tarieven met het inflatiepercentage c.q. kostendekkendheid.

(Water)Toeristenbelasting

Uitgangspunt is een aanpassing van de tarieven met het geldende CPB inflatiepercentage. Voor 2016 wordt uitgegaan van een inflatiepercentage van 1%. Vanaf 2017 geldt het inflatiepercentage volgens paragraaf 4.2 van deze voorjaarsnota. De stijging van het tarief wordt pas doorgevoerd, zodra het tarief afgerond kan worden op 5 cent.

Uit onderstaande tabel blijkt dat het tarief voor de toeristenbelasting voor 2016 onveranderd gelijk blijft aan het tarief van 2015. Het tarief 2016 blijft € 1,15.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
inflatiepercentage	1,75%	1,50%	1,00%	2,00%	2,00%	2,00%
berekend tarief	1,16	1,18	1,19	1,22	1,24	1,27
werkelijk tarief	1,15	1,15	1,15	1,20	1,20	1,25

Tabel 4.3a ontwikkeling tarief (water)toeristenbelasting

Parkeerbelastingen
Voor het komend jaar 2016 wordt uitgegaan van het CPB inflatiepercentage van 1 %. Dit jaar (2015) wordt in het kader van de actualisatie van het parkeerbeleid een herziening verwacht van het parkeerbeleid in de komende jaren. Dit kan invloed hebben op de verwachte opbrengst voor de komende jaren 2016 t/m 2019. Vooralsnog wordt voor deze jaren het inflatiepercentage volgens het CPB gehanteerd. Besluitvorming over het nieuwe beleid wordt medio dit jaar verwacht.

Totaaloverzicht tariefontwikkeling belastingen, heffingen en tarieven

	2016	2017	2018	2019
OZB	3,00 %	3,00 %	3,00 %	2,00 %
Rioolheffing	2,00 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %
Afvalstoffenheffing	kostendekkend	kostendekkend	kostendekkend	kostendekkend
Toeristenbelasting	0,00 %	4,35%	0,00 %	4,35%
Parkeerbelastingen Overige belastingen	inflatie inflatie/ kostendekkend	inflatie inflatie/ kostendekkend	inflatie inflatie/ kostendekkend	inflatie Inflatie/ kostendekkend

Tabel 4.3b tariefontwikkeling belastingen, heffingen en tarieven

(On)benutte belastingcapaciteit
Bij de belastingcapaciteit worden drie heffingen meegenomen: de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Doordat de riool- en de afvalstoffenheffing kostendekkende tarieven kent en de OZB stijgt met het maximale percentage (zijnde de macronorm) heeft de gemeente Venray, binnen dit rekenmodel, geen onbenutte belastingcapaciteit voor de jaren 2016 t/m 2019.

4.4 Renteomslag

Het rente-omslagpercentage wordt gehanteerd voor het doorrekenen van o.a. investeringen, grondexploitaties en als vergoeding voor de inzet van eigen middelen in de exploitatie zoals (structureel deel) reserves en voorzieningen. In de programmabegroting 2015-2018 zijn we uitgegaan van een rente-omslagpercentage van 4,5%.

Hierna volgen een aantal uitgangspunten en onderbouwingen ten behoeve van het voorstel voor het toe te passen rente-omslagpercentage voor de begroting 2016 tot en met 2019.

Uitgangspunten:
- het gewogen gemiddelde rentepercentage van de tot nu toe afgesloten geldleningen waarmee de investeringen zijn gefinancierd: 4,99%;
- verwachte jaarlijkse stijging van de lange rente voor 2016 t/m 2019 met gemiddeld 10% ten opzichte van de rentestand per 7 april 2015 op basis van informatie van externe bronnen;
- voor de investeringen van de renovatie is projectfinanciering aangetrokken en derhalve uitgezonderd voor de rente-omslagberekening;
- de geplande investeringen voor 2015 kunnen volledig met eigen middelen worden gefinancierd;
- de voor 2016 geplande investeringen (o.a. MUIP 2016-2019) en investeringen voor 2017 t/m 2019 (ingeschat op € 5 miljoen per jaar) worden geheel gefinancierd met eigen middelen;
- voorspellingen Europese Centrale Bank en het Centraal Plan Bureau.

Onderstaand volgt een overzicht van het gewogen gemiddelde rentepercentage van de eind 2014 afgesloten geldleningen en rekening houdend met de inzet van eigen middelen voor de jaren 2015 t/m 2019:

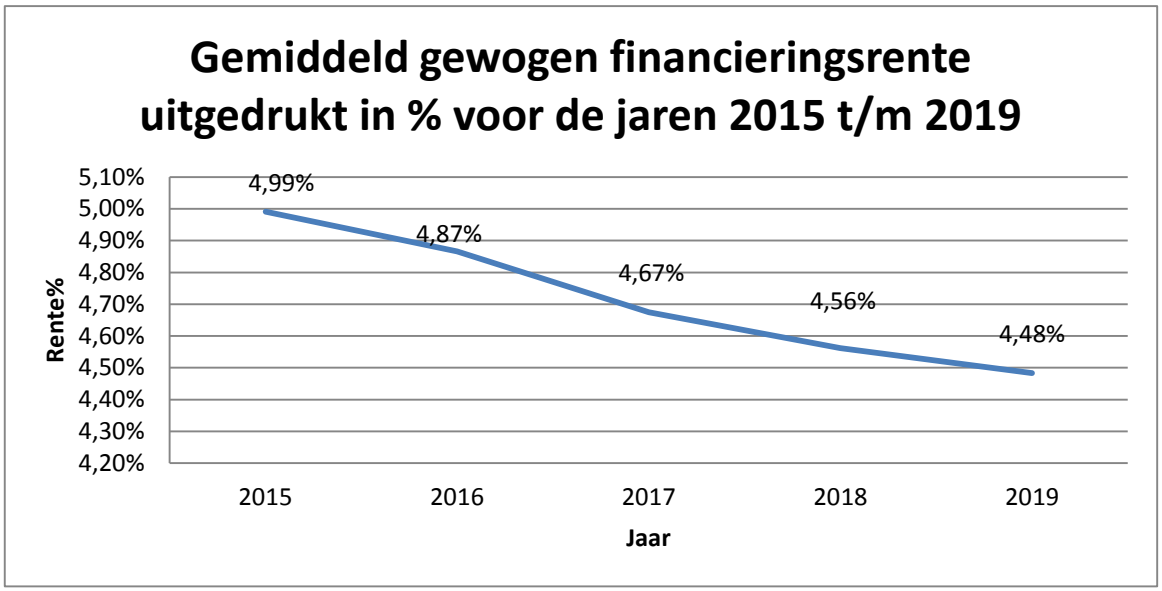

Bovenstaande grafiek laat een daling van het gemiddelde rentepercentage zien. Deze daling wordt veroorzaakt doordat de verwachte investeringen 2015 t/m 2019 volledig met eigen middelen kunnen worden gefinancierd. De huidige omvang van de eigen middelen vloeit voort uit o.a. vrijval van beleggingen, grondverkopen en omvangrijke subsidievoorschotten die eerst in latere jaren besteed hoeven te worden.

Volgens de korte termijnraming van het Centraal Planbureau trekt de economische groei dit jaar aan tot 1,7% en volgend jaar tot 1,8%. Dit wordt o.a. veroorzaakt door de daling van de euro ten opzichte van de dollar en de forse daling van de olieprijzen die beide gunstig zijn voor de Nederlandse economie.
Met betrekking tot de korte rente heeft de Europese Centrale Bank (ECB) onlangs, zoals verwacht, geen wijziging van de korte rente doorgevoerd. De ECB heeft de taak om de inflatie op ongeveer 2% te houden, maar dit lukt moeilijk vanwege o.a. de lage olie- en voedselprijzen. Wat de lange rente betreft wordt deze beïnvloed door de opkoopactie van obligaties door de ECB, die nog tot september 2016 duurt. De vraag naar obligaties van de ECB duwt de kapitaalmarktrente omlaag. Dit geldt zeker voor Nederland waar het aanbod van obligaties relatief beperkt is. Dankzij deze lage rente kunnen ook banken zich goedkoper financieren.

Uitgaande van het gemiddelde rentepercentage voor de jaren 2016 tot en met 2019 van de uitstaande leningen met de inzet van eigen middelen is het voorstel om in de programmabegroting 2016 t/m 2019 het rente-omslagpercentage te handhaven op 4,5%.

4.5 Ontwikkelingen in taakstellingen en reserveringen

In de huidige (meerjaren) programmabegroting 2015 zijn diverse nog te realiseren taakstellingen (bezuinigingen) en ingeboekte stelposten (extra financiële ruimte) opgenomen. Onderstaand volgt een nadere inhoudelijke toelichting op de ontwikkelingen in de taakstellingen en stelposten.

Taakstellingen

Beleidsinhoudelijke bezuinigingen

x € 1.000

Nog te realiseren	2015	2016	2017	2018	2019
Gemeentelijk vastgoed	0	0	0	0	0
Onderwijs	38	0	0	0	0
Onderuitputting investeringen		200	200	200	200
Halvering speerpunten college	0	0	0	0	0
Totaal taakstellingen	**38**	**200**	**200**	**200**	**200**

Tabel 4.5.a resterende taakstellingen beleidsinhoudelijke bezuinigingen

Gemeentelijk vastgoed
Vanuit het rijk is vanaf 2015 een taakstelling opgelegd voor onderwijshuisvesting. In de begroting 2015 was deze deels al ingevuld.
Bij de budgetverantwoording over de renovatie van het gemeentehuis (raad 7 april 2015) is besloten het voordeel dat hierdoor ontstaat ten guste te laten komen van de taakstelling vastgoed. Hierdoor is de taakstelling structureel verlaagd met € 64.500.
In deze voorjaarsnota 2015 is nu het voorstel verwerkt om het restant van de taakstelling gemeentelijk vastgoed af te boeken. Het bereiken van de sociaal maatschappelijke doelen gebeurt steeds meer in samenwerking met of zelfs op initiatief van (groepen van) inwoners. Het stimuleren en faciliteren van deze ontwikkeling vergt maatwerk, ook als het de inzet van een maatschappelijke accommodatie betreft. Door de taakstelling op het gemeentelijk vastgoed af te boeken ontstaat enige (financiële) ruimte om hieraan in een voorkomend geval tegemoet te komen door bijvoorbeeld verlaging van de huur- of koopprijs van het betreffende vastgoed.
Dit betekent voor het meerjarenperspectief een nadeel voor 2015 van € 233.000, 2016 € 155.000, 2017 € 143.000, 2018 € 82.000 en voor 2019 € 28.000.

x € 1.000

Taakstelling gemeentelijk vastgoed	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Taakstelling gemeentelijk vastgoed conform programmabegroting 2015 (pag. 111)	-297	-219	-207	-146	-92
Renovatie gemeentehuis (raad 7 april 2015)	65	65	65	65	65
	-233	-155	-143	-82	-28
Via de voorjaarsnota 2015 ten laste van het meerjarenperspectief	233	155	143	82	28
Restant taakstelling gemeentelijk vastgoed	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 4.5.b taakstelling gemeentelijk vastgoed

Onderwijs
Per 1 januari 2015 zijn de verantwoordelijkheden met betrekking tot het onderhoud van de schoolgebouwen geheel bij de schoolbesturen komen te liggen. Dit betekent concreet dat voor het onderhoud van deze gebouwen de gemeente gekort is in het gemeentefonds. De gelden voor het onderhoud worden vanaf 1 januari 2015 direct vanuit het rijk aan de schoolstichtingen uitgekeerd. Daarom is dit als een taakstelling bij het product huisvesting primair onderwijs ondergebracht.
Een deel (€ 235.000) van de taakstelling wordt gerealiseerd binnen de begroting.
Binnen het IHP zijn investeringskredieten beschikbaar gesteld voor o.a. "algemene maatregelen leegstand" en voor "aanpak binnenmilieu scholen". Hiervan zijn de schoolbesturen op de hoogte.

1	Bongerd	€ 226.883
2	Toverbal	€ 1.599.999
3	speciaal onderwijs	€ 2.255.280
4	alg. maatregelen leegstand	€ 500.000
5	binnenmilieu	€ 2.100.000

Inzake de taakstelling op het gebied van onderwijshuisvesting is in de raad afgesproken dat binnen alle onderwijsbudgetten de taakstelling wordt gerealiseerd.
Op dit moment wordt besproken hoe de taakstelling en de uitvoering van het huisvestingsplan gerealiseerd kunnen worden.
Daarbij heeft het college nu als uitgangspunt het volgende vastgesteld om te bespreken en verder uit te werken:

- De kapitaallasten op de kredieten in te zetten als bezuinigingstaakstelling, (De gemeente heeft geen wettelijke verplichtingen voor het uitvoeren van maatregelen binnenklimaat en leegstand, maar gelet op de beschikbaarstelling vanuit de raad vereist dit goed overleg met de schoolbesturen, omdat er verwachtingen zijn geschapen.
- Schoolbesturen voor deze doelen deels te compenseren met een budget uit de voorziening huisvesting primair onderwijs.
- De uitwerking hiervan zal ter besluitvorming aan college en raad worden voorgelegd.

x € 1.000

Taakstelling onderwijs	2015	2016	2017	2018	2019
Taakstelling onderwijs	350	350	350	350	350
Inlossing taakstelling:					
- Bezuinigingen	-247	-257	-263	-270	-278
- Vrijval doordecentralisatie Raayland	-	-60	-60	-60	-60
- Vrijval kredieten leegstand en binnenklimaat	-65	-42	-41	-40	-39
Restant taakstelling Onderwijs	**38**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 4.5.c resterende taakstellingen beleidsinhoudelijke bezuinigingen

Onderuitputting investeringen
Onze organisatie is ervan doordrongen dat investeringsopdrachten gerealiseerd moeten worden in het jaar dat ze zijn gepland. Wij sturen daar ook op. U kunt dit volgen via onze Bestuurs-rapportages en de Programmaverantwoordingen. De ervaring is echter dat zowel interne als externe factoren er toe kunnen leiden dat vertragingen ontstaan bij de uitvoering van onze investeringsopdracht. Daartoe wordt een structurele onderuitputting op investeringen ten gunste van de begroting opgenomen van € 200.000.

Halvering speerpunten college
Het collegeprogramma 2014-2018 kent verschillende speerpunten. Gezien de financiële situatie is in de programmabegroting 2015 – 2018 de afweging gemaakt om alleen die speerpunten op te pakken die géén (extra) geld kosten of slechts incidentele middelen vragen. In het college-programma stond hiervoor in 2015 € 777.000 geraamd. Uiteindelijk was er na het vaststellen van de begroting voor 2015 € 467.000 beschikbaar. In de raadsvergadering van 10 februari 2015 is besloten om het nog te realiseren deel van € 310.000 te dekken uit het te verwachten positieve jaarrekening resultaat 2014. Het jaarrekeningresultaat 2014 is van voldoende omvang om de taakstelling voor 2015 op te lossen. Voor 2016 en verder wordt in deze voorjaarsnota voorgesteld om dit ten laste te brengen van het meerjarenperspectief. Zie de tabel hieronder.

Overzicht nog te realiseren speerpunten college.

x € 1.000

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Diversen 2015	777				
Cultuurhuis		68			
RUD		28			
Kennis-as		41			
Centrum Venray		14			
Wegen (via Venray)		50	100	150	
Totaal speerpunten	777	201	100	150	0
Opgenomen in begroting 2015-2018: helft van de speerpunten	-467	-101	-50	-75	
Nog te realiseren programmabegroting 2015-2018	310	100	50	75	0
Realisatie vanuit het jaarrekeningresultaat 2014	-310				
Via deze voorjaarsnota 2015 ten laste van het meerjarenperspectief		-100	-50	-75	
Nog te realiseren	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Organisatietaakstelling (personele bezuiniging)
Onderstaande tabel geeft een nader inzicht in het verloop van de organisatietaakstellingen:

x € 1.000

Organisatietaakstelling	2015	2016	2017	2018	2019
Taakstelling t/m begroting 2013					
taakstelling voorjaarsnota 2010	1.776	1.788	1.799	1.811	1.824
aanvullende taakstellingen vanaf 2010	953	1.018	1.031	1.046	1.066
taakstelling begroting 2013	500	500	500	500	500
taakstelling begroting 2014	135	270	400	400	400
Specifieke taakstellingen					
taakstelling bezuiniging handhaving Horst	85	299	306	312	318
taakstelling projectleidersuren	534	611	637	664	698
Totale taakstelling t/m begroting 2014	**3.983**	**4.486**	**4.673**	**4.733**	**4.806**
Totaal gerealiseerd	**3.147**	**3.264**	**3.281**	**3.378**	**3.432**
Restant taakstelling	**835**	**1.222**	**1.392**	**1.355**	**1.374**

Tabel 4.5.d organisatie taakstellingen

De personele taakstelling die nog gerealiseerd moet worden bestaat uit de extra taakstelling die is opgelegd bij de Programmabegroting 2014 (€ 135.000 in 2015, oplopend naar € 400.000 vanaf 2017). Verder is er vanaf 2015 een taakstelling ontstaan vanuit de samenwerking op het gebied van handhaving met de gemeente Horst aan de Maas en de taakstelling op projecturen. Conclusie is dat er vanaf 2015 nog € 0,8 mln aan bezuinigingen (structureel) gerealiseerd moet worden, oplopend naar € 1,4 mln. vanaf 2017.

Voor de langere termijn is het noodzakelijk om te komen tot een strategische personeelsplanning om zodoende voor de langere termijn verder invulling te geven aan de bezuinigingstaakstelling. Aanwending van de frictie-reserve kan daarbij noodzakelijk zijn, mede in relatie tot het organisatie-ontwikkelingstraject.

Projecturen
Op dit budget staan uren van projectmedewerkers die bij het opstellen van de programma-begroting nog niet toe te wijzen zijn aan concrete projecten. In de loop van het begrotingsjaar worden deze uren toegekend aan dan lopende projecten of zal er bezuinigd moeten worden op de formatie. Omdat de dekking van de kosten binnen de projecten gevonden moet worden is voor dat bedrag een taakstelling opgenomen
Daarnaast worden projecturen voor de jaren 2014 tot en met 2017 gedekt uit de frictiereserve voor een bedrag van circa € 335.000. Het streven is om ook deze uren alsnog te dekken uit projecten. Vanaf 2018 maken deze uren deel uit van het begrotingssaldo.

Taakstelling handhaving
De gemeente Horst aan de Maas heeft per 1-1-2011 de overeenkomst voor handhavingsuren verminderd. In 2014 is overeenstemming bereikt over de afkoop van de contractuele verplichtingen. Deze afkoopsom is voor de helft gebruik in 2014 ter dekking van de gemiste inkomsten. In 2015 wordt het resterende deel gebruikt als dekking voor het nog niet opgeloste deel. De oplossing voor deze taakstelling wordt onder andere gezocht in de samenwerking met o.a. gemeente Gennep op het gebied van VTH.

Reserveringen (buffers)
In dit onderdeel wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken m.b.t. in de begroting opgenomen reserveringen.

x € 1.000

Reserveringen	2015	2016	2017	2018	2019
Stelpost MUIP			pm	pm	pm
2e fase groot onderhoud gemeentefonds			0	0	0
Bezuinigingen rijk (25%)	767	1.035	1.384	1.425	1.425

Tabel 4.5.c stelposten

Stelpost MUIP
In de Programmabegroting 2016 wordt de jaarschijf 2016 van het MUIP 2016-2019 in de betreffende programma's opgenomen. De jaarschijven 2017-2019 zijn richtinggevend waardoor de hieruit voorvloeiende lasten op de MUIP-stelpost (in programma 4) worden opgenomen. Dit met uitzondering van de investeringen/lasten die onlosmakelijk samenhangen met de jaarschijf 2016. Deze lasten zijn ook in de betreffende programma's verwerkt.
Zodra uw raad over de MUIP 2016 – 2019 heeft besloten wordt deze stelpost gevuld en opgenomen in de Programmabegroting 2016 - 2019.

2e fase groot onderhoud gemeentefonds
Om de verwachte nadelige gevolgen van de tweede fase groot onderhoud gemeentefonds te kunnen opvangen is in de (meerjaren)begroting 2015 -2018 vanaf het jaar 2016 een structurele buffer van € 150.000 opgenomen. Volgens de voorlopige resultaten van de 2e fase groot onderhoud gemeentefonds krijgt Venray vanaf 2016 echter een hogere uitkering uit het gemeentefonds. De structurele buffer in onze (meerjaren) begroting is niet benodigd en valt vrij ten gunste van het meerjarenperspectief.

Bezuinigingen rijk 25%
Vanaf de programmabegroting 2012 zijn bedragen gereserveerd als buffer voor te verwachten efficiencykortingen voor de decentralisatieopdrachten. Voor 2012 € 475.000, 2013 € 950.000, 2014, € 1.425.000 en vanaf 2015 € 1.900.000. Deze buffer is nadien negatief beïnvloed door de B&W nota's 'projectplannen 2.0 decentralisatie maatschappelijke taken' en de notitie 'herstructurering NLW en Participatiewet'. In het kader van het sluitend maken van de programmabegroting 2014 – 2017 is deze buffer vanaf 2015 structureel verlaagd met € 475.000. De buffer is bij deze voorjaarnota 2015 meerjarig nog op eenzelfde niveau als vermeld in de programmabegroting 2015.

In het onderstaand overzicht wordt het verloop van de buffer weer gegeven.

x € 1.000

Buffer 25% rijksbezuinigingen	2015	2016	2017	2018	2019
Programmabegroting 2012	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900
Programmabegroting 2013: Inzet tbv werkplein - NLW/Wsw	-1.368	-89	-300		
Tussentotaal	**532**	**1.811**	**1.600**	**1.900**	**1.900**
B&W nota 2 apr. 2013: Notitie herstructurering NLW en Participatiewet	792	-80	300		
Aanpassing buffer programmabegroting 2014 - 2017	-475	-475	-475	-475	-475
BenW nota 15 juli 2014 Rapportage transitie NLW	59	-221	-41		
Effecttuering claim	-141				
Totaal	**767**	**1.035**	**1.384**	**1.425**	**1.425**

4.6 Grondbedrijf

Algemeen beeld
Al ruim 5 jaren verkeerd Nederland in een financiële crisis/recessie. Dit heeft landelijk grote gevolgen voor de grondexploitaties. Het krachtenveld rond de woningmarkt is in sterke beweging door enerzijds de economie en anderzijds politiek ingrijpen op de woningmarkt. De veranderende krachten zijn niet op één hand te tellen en spelen zowel op de lange als op de korte termijn in op de woningmarkt. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld de versobering van de

hypotheekrenteaftrek, invoering vennootschapsbelasting gemeenten, de btw-verhoging, de lastenverzwaring van de burger en last but not least de afwikkeling van de Europese schuldencrisis.

De hierboven genoemde krachtenvelden op macro en mesoniveau hebben een grote invloed op de woning- en bedrijvenmarkt. De gevolgen hiervan zijn ook terug te zien binnen de gemeenten. De resultaten en risico's van de grondexploitaties (micro niveau) staan sterk onder druk. De situatie op de woning- en bedrijvenmarkt komt namelijk in de grondexploitatie tot uitdrukking in het afzettempo en daarmee de looptijd en de hoogte en ontwikkeling van de grondprijzen. Dit leidt in het algemeen tot lagere en latere geprognosticeerde winstnemingen en in sommige gevallen verliezen.

Toch druppelen langzamerhand positieve geluiden door als het gaat om de woningmarkt. De tekenen van (prijs)herstel zijn weliswaar nog pril en kwetsbaar, maar toch lijkt het alsof er sinds 2014 een kentering merkbaar is geworden. Het vertrouwen bij consumenten begint hiermee ten dele terug te komen. De verwachting is dat deze kentering zich verder doorzet. We merken dit door de groter wordende vraag naar bouwkavels. Hoe de woningmarkt zich in 2015 en verder daadwerkelijk zal gaan ontwikkelen moet blijken.

Grondprijzen
De gemeente Venray heeft ervoor gekozen de grondprijzen vanwege de recessie al een aantal jaren te bevriezen. Dit geldt ook voor de grondprijzen in 2015. Dit betekent dat in elke kern van Venray de m² prijs van € 230 excl. BTW gehandhaafd blijft. Ter stimulering van de woningmarkt is in een aantal kerkdorpen de grondprijs al enkele jaren tijdelijk verlaagd naar € 180 per m². De grondprijzenpilot voor deze dorpen Veulen, Vredepeel, Heide en Castenray loopt nog tot 1 januari 2016. Daarna geldt voor deze dorpen weer de reguliere grondprijs. De tijdelijke verlaging van groen- en reststroken is per januari 2015 geëindigd. Deze prijs was vanaf 1 januari 2013 verlaagd van € 115 per m² k.k. naar € 75 per m² k.k. Vanaf januari 2015 geldt weer de grondprijs van € 115 per m² k.k. Verder is bij het bepalen van de grondprijzen voor 2015 na onderzoek besloten geen differentiatie in de grondprijzen voor woningbouw door te voeren.

Ter stimulering van de woningbouw zijn naast de tijdelijke grondprijsverlaging een tweetal stimuleringsmaatregelen ingevoerd:
- uitgestelde betaling/betaling in termijnen;
- afzien van vragen waarborgsom.

Ook is er een verkoopteam in het leven geroepen dat zich nog meer richt op de promotie en verkoop van kavels.

Al met al speelt Venray zo goed als kan in op de markt om zo de verkoop van woningen en bedrijventerreinen te blijven stimuleren.

Grondexploitaties
In de geactualiseerde grondexploitaties wordt rekening gehouden met de behoeftecijfers uit de etilprognoses. De effecten van de kredietcrisis met daarbij een structureel lagere vraag naar woningen is in de grondexploitaties verwerkt. De grondexploitaties zijn verder behoedzaam opgesteld, worden alert gevolgd en indien nodig worden voorstellen voor eventuele bijstelling voorgelegd. Voor wat betreft de uitgangspunten is rekening gehouden met een rentepercentage van 4,5% (interne rente) en een kostenstijging van 2%. Voor de opbrengstenstijging is voorzichtigheidshalve uitgegaan van een stijging van 1% vanaf 2018.
Het resultaat op eindwaarde van de gemeentelijke grondexploitaties is bij de jaarrekening 2014 ingeschat op € 6,9 mln. voordelig. In 2013 was dit € 6,6 mln. voordelig. Het resultaat is hiermee gestegen met € 0,3 mln. Het is lastig in te schatten wat het resultaat in de toekomst zal zijn. Wel is duidelijk dat de druk op de grondexploitaties groot blijft. De grootste risico's zijn een eventuele grondprijsverlaging of -differentiatie én de begrote verkopen van kavels in relatie tot de woningmarktbehoefte. Dit laatste kan leiden tot een afwaardering binnen een grondexploitatie.

Voor de niet in exploitatie zijnde gronden hebben er in het verleden enkele afboekingen plaatsgevonden. In 2015 is er nog 1 "nog niet in exploitatie genomen" project. Jaarlijks wordt de boekwaarde van de nog niet in exploitatie genomen gronden afgewaardeerd tot marktwaarde. Het betreft dan hoofdzakelijk rentekosten en uren welke worden afgeboekt ten laste van de risicoreserve grondbedrijf. Deze afwaardering is verplicht in het kader van de regels van het BBV. Deze regels schrijven immers voor dat het activeren van vervaardigingskosten op niet in exploitatie genomen gronden beperkt dienen te blijven tot het niveau van de huidige marktwaarde van de grond.

Deelnemingen
De gemeente Venray c.q. het grondbedrijf neemt deel in een aantal regionale projecten. Dit zijn Venlo Greenpark en Villa Flora. De Floriade BV is per 1 december 2013 ontbonden.

Vennootschapsbelasting
Per 1 januari 2016 worden de gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (vpb). Als uitgangspunt gaat gelden dat de vpb-plicht ontstaat voor zover de gemeente een onderneming drijft in de zin van de Wet inkomstenbelasting 2001 en zij met deze onderneming in concurrentie treden met private ondernemingen. De gemeente zelf is de belastingplichtige en kan volstaan met het indienen van één aangifte vennootschapsbelasting waarin de resultaten van alle belaste ondernemersactiviteiten worden gesaldeerd. Als voorbeeld van een belaste ondernemersactiviteit is de handel in onroerende zaken, een onderdeel van het grondbedrijf. De verwachting is dat het grondbedrijf in zijn geheel als één af te bakenen ondernemingsactiviteit wordt aangemerkt. Bij het grondbedrijf lopen de ondernemershandelingen en overheidstaken vaak door elkaar. De verwachting is dat voor deze laatste taken, bijvoorbeeld de aanleg van openbare voorzieningen, een beroep kan worden gedaan op vrijstelling.
De invoering van de belastingplicht voor het grondbedrijf houdt in dat per 1 januari 2016 de administratie zodanig moet zijn ingericht dat er naast de reguliere grondexploitatie een fiscale grondexploitatie wordt opgesteld.

Risicoreserve grondexploitatie
De stand van de risicoreserve grondbedrijf is per 31-12-2014 nihil. De druk op het grondbedrijf zal de komende jaren groot blijven. Wat de gevolgen zijn voor de komende jaren zal moeten blijken en is mede afhankelijk van de economische ontwikkelingen.

De risicoreserve komt per 31-12-2014 € 4,2 mln. lager uit dan benodigd. De verwachting is dat de risicoreserve Grondbedrijf tot en met 2017 onder het niveau blijft, maar dat daarna weer aan de dekkingseisen kan worden voldaan.

Zolang de risicoreserve niet voldoet aan de norm wordt zeer terughoudend omgegaan met nieuwe investeringen. Vanuit het grondbedrijf zal strenge sturing plaatsvinden op het terugbrengen en vermijden van risico's. Het verminderen van risico's op bijvoorbeeld Niet in Exploitatie Genomen Gronden (NIEG's) kan er toe bijdragen dat het tekort op de risicoreserve wordt verminderd.

4.7 Vennootschapsbelasting
Op 14 april 2014 is een wetsvoorstel modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen gepubliceerd. De Wet Vennootschapsbelasting (lees Vpb) wordt daarvoor gewijzigd. In werking is voorzien per 1 januari 2016. Momenteel is het wetsontwerp nog in behandeling in de Eerste Kamer. De wijziging van deze wet houdt in dat overheidsbedrijven óók onder deze wet gaan vallen. De nieuwe wetgeving zal er op gericht zijn dat overheidsbedrijven die economische activiteiten uitoefenen op dezelfde wijze als private bedrijven aan Vpb zullen worden onderworpen. In de periode na publicatie van de wet zijn diverse wijzigingen aangeboden. Deze hebben onder meer betrekking op versoepeling van commerciële dienstverlening en op samenwerkingsverbanden tussen publiekrechtelijke rechtspersonen en/of privaatrechtelijke overheidslichamen waarvoor een vrijstelling geldt. Dit betreffen een gemeenschappelijke regeling in de zin van de Wet gemeenschappelijke regeling en samenwerkingsverbanden die zijn gegoten in de vorm van een privaatrechtelijk overheidslichaam, zoals een B.V./N.V. of stichting.
Uit oogpunt van efficiency is samenwerking gezocht met een 5-tal gemeenten. Inmiddels is de inventarisatie van mogelijk met Vpb-belaste activiteiten nagenoeg afgerond. Belangrijke onderdelen zullen daarna achtereenvolgens moeten worden afgewerkt:

- Standpuntbepaling van de soll-positie (wat is onbelast, vrijgesteld of belast)
- Afstemming met de Belastingdienst.
- Opmaken openingsbalans.
- Inrichting van de financiële administratie zodat Vpb-activiteiten eenvoudig kunnen worden benaderd.

Ten aanzien van de financiële impact op de begroting 2016 kan op dit moment nog geen uitspraak worden gedaan.

4.8 Kengetallen

Voor de berekening van de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds hanteren wij voor een aantal kengetallen onze eigen meest recente gegevens. Hiertoe volgen wij niet de aantallen zoals die door het rijk gebruikt worden omdat deze aantallen (over het algemeen) achterlopen op onze eigen registraties. Dit betreft de kengetallen: de aantallen woonruimten, inwoners, bijstandsontvangers, leerlingen en WOZ-waarden.
Deze aantallen worden gebruikt voor de berekening van de algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2015 die naar verwachting eind mei 2015 zal verschijnen.

Inwoners

De laatste prognoses gaan er nog vanuit dat het aantal inwoners in onze gemeente tot 2021 nog licht zal blijven stijgen, gemiddeld met zo'n 17 personen per jaar. Deze stijging komt volgens de prognoses geheel voor rekening van de groep 65-plussers. Vanaf 2021 zal een langzame daling in gaan zetten.
De groep 0-19 jarigen zal naar verwachting tot 2020 met ca. 7,5% krimpen, waarbij het aantal 20-64 jarigen in dezelfde periode met ca. 2,2% kleiner wordt. De groep ouderen, vanaf 65 jaar, groeit tot 2020 met ongeveer 16,5% volgens de laatste cijfers.
De ontgroening en vergrijzing zal zich daarna nog verder doorzetten in de daarop volgende jaren. Daarbij geven de prognoses aan dat de groep 0-19 jarigen tot 2025 kleiner wordt, daarna een kleine opleving laat zien tot 2035 en dat daarna weer een daling zichtbaar is.

De inwoneraantallen tot en met 2015 komen uit de gemeentelijke basisadministratie (GBA).
De verdeling per bevolkingsgroep vanaf 2016 is afkomstig uit de E,til uitgave "Venray – Bevolking", jaargang 2014.

Inwoners

Aantal inwoners	**2015***	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Inwoners per 1 januari:						
Van 0 – 19 jaar	9.774	9.626	9.498	9.382	9.218	9.051
Van 20 – 64 jaar	25.453	25.349	25.218	25.033	24.971	24.911
Van 65 jaar en ouder	7.979	8.250	8.535	8.859	9.106	9.344
Totaal per 1 januari	**43.206**	**43.225**	**43.251**	**43.274**	**43.295**	**43.306**
Groei inwoners per jaar:	19	26	23	21	11	6
Totaal per 31 december:	**43.225**	**43.251**	**43.274**	**43.295**	**43.306**	**43.312**

**Werkelijke cijfers uit GBA*

Tabel 6.5b kengetal Inwoners, bron: E,til; Progneff, 2014

Woonruimte

In de door uw raad op 29 maart 2011 vastgestelde Kadernotitie Wonen is opgenomen dat er tot 2020 jaarlijks 125 woningen toegevoegd worden om aan de autonome behoefte te voldoen. Deze behoefte is bepaald op basis van de E,tilprognoses. Inmiddels zijn er nieuwe prognoses uitgevoerd door E,til. In het onderstaande schema zijn deze verwerkt.

De woningbouwproductie in de gemeente Venray zal in 2015 niet boven de autonome behoefte van 95 woningen liggen. Naar verwachting zal het aantal toegevoegde woningen rond de 50 liggen. Er worden verspreid over de gemeente woningen opgeleverd. Op verschillende locaties zowel in Venray als in de kernen zijn in het woningprogramma de geplande, te bouwen woningen in aantal naar beneden bijgesteld.

In het woningbouwprogramma is het percentage geplande huurwoningen enigszins gedaald. De woningbouwcorporatie heeft een groot aantal huurwoningen gerealiseerd, wat deze daling verklaart. Van de 161 gebouwde woningen zijn maar liefst 129 woningen levensloopbestendig; een noemenswaardig aandeel.

Toevoegingen aan de woningvoorraad in 2014:
- er zijn 161 woningen opgeleverd;
- 80% van de nieuwbouw is huurwoning in het sociale segment;
- bijna 29% van de toegevoegde woningen is in de dorpen gebouwd;
- de toevoegingen in de dorpen zijn hoofdzakelijk gerealiseerd in Blitterswijck, Leunen en Oirlo;

- de doelstelling om 25% levensloopbestendige woningen te realiseren is behaald;

De statistieken van de woningvoorraad worden vastgesteld op basis van de gegevens opgenomen in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). De maatstaf woonruimte is aangepast als gevolg van ontwikkelingen in relatie tot de BAG.
De definitie van woonruimte wordt met ingang van 2015 geharmoniseerd met die van de BAG. Dat betekent dat de capaciteit bijzondere woongebouwen per complex terugvalt naar 1 en de woon-eenheden helemaal niet meer meetellen. De woonruimten met logiesfunctie (recreatiewoningen) echter nog wel. Gemeente Venray heeft in de BAG de recreatiewoningen die complexmatig gerealiseerd zijn, niet voorzien van een logiesfunctie, maar van een woonfunctie.

Woonruimten per 1-1	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Woonruimten	**18.710**	**18.841**	**18.958**	**19.075**	**19.189**	**19.294**

Huishoudens
Vanaf het jaar 2015 is voor de berekening van de algemene uitkering een nieuwe maatstaf ingevoerd genaamd 'huishoudens'. Hieronder vallen de particuliere huishoudens en personen in institutionele huishoudens.

Huishoudens						
	31-12-2014	**31-12-2015**	**31-12-2016**	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**31-12-2019**
- Particuliere huishoudens	18.045	18.421	18.548	18.669	18.783	18.889
- Personen in institutionele instellingen	940	940	940	940	940	940
Bron: CBS Statline en Etil (Progneff 2014)						

Bijstandontvangers
Sinds 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. De Participatiewet vervangt drie verschillende regelingen: de Wajong, de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) en de WWB (Wet Werk en Bijstand). De doelstelling van de Participatiewet is de arbeidsdeelname aan de onderkant van de arbeidsmarkt substantieel te laten stijgen.

Hieronder volgt een overzicht van de te verwachten bijstandsontvangers in de komende jaren. De tendens is dat het macro-economisch beter gaat, echter dit zien we nog niet terug in een afname van het bijstandsvolume. Ook het aantal WW-uitkeringen laat zowel lokaal als regionaal gemiddeld genomen een stijging zien. Per 1 januari 2016 wordt de WW-duur verkort, wat ongetwijfeld tot gevolg zal hebben dat mensen sneller in de bijstand terecht komen. Daarnaast hebben we te maken met een significant hogere taakstelling van het aantal te huisvesten statushouders. Ook voor 2016 is de verwachting dat de instroom van statushouders onverminderd hoog blijft. Van deze doelgroep is bekend dat zij vaak langdurig afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering. Hiertegenover staat een lichte daling van het aantal jongeren met een Uni-contract, dit in tegenstelling tot de landelijke trend van jongeren in de uitkering. We verwachten tot 2018 nog een, weliswaar aflopend, financieel tekort op de BUIG. In 2016 en 2017 houden we, ondanks de nog steeds hoge bijstandsaantallen, rekening met een lichte daling van het aantal bijstandsontvangers. We gaan ervan uit dat de vooruitstrevende regionale werkgeversaanpak en het opbloeiende economische klimaat positief zal bijdragen aan een daling van het aantal bijstandsontvangers. Uiteindelijk verwachten we vanaf 2018 een stabilisatie in het bijstandsvolume.

Aantal bijstandsontvangers per 31-12	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Jongeren - unicontracten	92	90	80	70	70	70	70
Uitkering Participatiewet > 27<pensioenleeftijd	708	700	680	650	620	620	620
Uitkering Participatiewet elders verz/verpl.	77	75	75	75	75	75	75
IOAW	53	50	50	50	45	45	45
IOAZ	2	2	2	2	2	2	2
Loonkostensubsidie	n.v.t.	10	20	30	40	40	40
Totaal	**932**	**927**	**907**	**877**	**852**	**852**	**852**

Jongeren
Voor jongeren tot 27 jaar geldt een zoektermijn van 4 weken. Dit betekent dat de jongere in de eerste 4 weken na de datum van melding nog geen aanvraag kan indienen. In die 4 weken zal de jongere zelfstandig op zoek moeten naar een opleiding of werk. Door inzet van de jongerencoaches willen we zoveel mogelijk voorkomen dat jongeren instromen in de uitkering. De aanpak van de Uni blijkt succesvol, gelet op de gemiddeld korte contractduur van een Uni-contract.
De voortzetting van deze aanpak, in combinatie met het verwachte aantrekken van de economie, betekent naar verwachting een daling van het aantal jongeren met een Uni-contract.

Uitkering Participatiewet > 27 < pensioengerechtigde leeftijd
We gaan ervan uit dat het economisch herstel zich in 2016 en 2017 langzaam gaat vertalen in een daling van het aantal bijstandsontvangers, ook gezien de krapte op de arbeidsmarkt die gaat ontstaan als gevolg van demografische ontwikkelingen.
Eind 2015 worden de met de gemeente Venlo gemaakte prestatieafspraken in het kader van de samenwerking Werkplein geëvalueerd. Bij het opstellen van nieuwe prestatieafspraken met ingang van 2016 zal rekening worden gehouden met de realiteit van de huidige arbeidsmarktsituatie.

IOAW
Oorspronkelijk verwachten we, na de stijging in de afgelopen jaren, na 2016 een beperkte daling in de IOAW. Dit omdat een gedeelte van de IOAW'ers uit de uitkering stroomt vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Echter, gelet op de verkorting van de WW-duur per 1 januari 2016, is het ook aannemelijk dat oudere werklozen sneller instromen in de bijstand vanwege de kleinere kans op het vinden van werk voor deze groep. Vandaar dat we op korte termijn nog niet uitgaan van een daling in de IOAW, maar hoogstens een stabilisatie.

Loonkostensubsidie
In verband met de invoering van de participatiewet wordt het aantal mensen dat gebruik maakt van een loonkostensubsidie toegevoegd als maatstaf voor de algemene uitkering.
De prestaties van de gemeenten worden straks afgelezen aan de mate waarin gemeenten loonkostensubsidies inzetten. Dit heeft ook gevolgen voor de gemiddelde prijs per uitkering wat weer een rol speelt bij de totstandkoming van de rijksbudgetten.
Als de banenafspraak en beschut werken meer vorm krijgt verwachten we een stijgende lijn in de inzet van de loonkostensubsidie.

Cijfers Algemene Uitkering: Bijstandsontvangers
Tot en met 2015 zijn de aantallen bijstandsontvangers van het jaar 't-1' bepalend voor de hoogte van de algemene uitkering van het jaar 't'. Vanaf 2016 wordt een driejarig gemiddelde toegepast voor deze maatstaf. Dit moet voor een stabielere uitkering vanuit het Gemeentefonds zorgen. Voor het jaar 2016 wordt dan het gemiddelde van de aantallen bijstandsontvangers per 31 december van de jaren 2012, 2013 en 2014 bepalend voor de algemene uitkering, en zo verder.

We zien de UNI-jongeren ook als bijstandsontvangers. Zij krijgen weliswaar niet daadwerkelijk een bijstandsuitkering, maar een Uni-contract. We tellen de jongeren wel mee omdat ze onderdeel uitmaken van de bijstandsaanpak. Uit de definities van het ministerie van SZW blijkt echter dat een UNI jongere buiten de definities van bijstandsontvanger en uitkeringsontvanger valt. Een maatstaf voor de algemene uitkering is het aantal bijstandsontvangers en het aantal uitkeringsontvangers in een gemeente. Dit aantal heeft een positief effect op de hoogte van de algemene uitkering. Het gevolg van de UNI-aanpak is dan ook dat de algemene uitkering lager is. Het negatieve effect op de algemene uitkering wordt gecompenseerd door de besparing als gevolg van de kortere uitkeringsduur en de besparing op de bruto loonkosten ten opzichte van de bruto uitkering. De gemeente Venlo onderzoekt momenteel de mogelijkheden om de Uni wel te laten meetellen bij de bijstandsontvangers.

Leerlingen

Leerlingen Voortgezet onderwijs
Onderstaande cijfers betreffen voor 2015 de cijfers van de 1 oktobertelling 2014. Voor 2016 en verder zijn de cijfers overgenomen van de concept leerlingenprognose, afgegeven door het Raayland College april 2015 (op basis van oktobertelling en nieuwe aanmeldingen komend schooljaar).

Conform de meicirculaire gemeentefonds 2014 worden de VAVO leerlingen (voortgezet algemeen volwassenenonderwijs) vanaf uitkeringsjaar 2011 meegeteld voor de financiering

Leerlingen voorgezet speciaal en speciaal onderwijs

Hier worden de cijfers gehanteerd voor 2015 van 1 oktober 2014. Voor 2016 en verder worden deze cijfers gelijk gehouden omdat er in het speciaal onderwijs geen prognose af te geven is.

Leerlingen speciaal onderwijs duur

Hier worden de cijfers gehanteerd voor 2015 van 1 oktober 2014. Voor 2016 en verder worden deze cijfers gelijk gehouden omdat er in het speciaal onderwijs geen prognose af te geven is.

Leerlingen Onderwijs per 1-10	2015 Obv 1 okt. 2014	2016 1-10-15 Obv prognose	2017 1-10-16 Obv prognose	2018 1-10-17 Obv prognose	2019 1-10-18 Obv prognose	2020 1-10-19 Obv prognose	2021 1-10-20 Obv prognose
Voortgezet Onderwijs	2.411	2.330	2.168	2.045	1.937	1.872	1.812
Voortgezet speciaal ond.	120	120	120	120	120	120	120
Speciaal onderwijs	57	57	57	57	57	57	57
Spec. onderwijs duur	20	20	20	20	20	20	20
Totaal	**2.608**	**2.527**	**2.365**	**2.042**	**2.134**	**2.069**	**2.009**

- *Het Voortgezet Speciaal onderwijs is niet gehuisvest in de gemeente Venray, dit betreft het aantal leerlingen uit de gemeente Venray dat naar een school voor voortgezet speciaal onderwijs gaat, teldatum 01-10-2013*
- *Het speciaal onderwijs is sinds augustus 2014 gehuisvest in de gemeente Venray (Stichting SSONML met speciaal onderwiis clusters 3 en 4).*
- *Onder speciaal onderwijs duur wordt de nevenvestiging van de Wijnbergschool bedoeld, voor langdurig zieke kinderen, gevestigd in Venray.*
- *Sinds 2015 is het passend onderwijs in werking, hetgeen betekent dat er meer kinderen binnen het regulier basisonderwijs worden opgevangen en dus minder zullen doorstromen naar het speciaal onderwijs.*

WOZ-waarden

De hoogte van de WOZ-waarden (totaal voor Nederland) heeft effect op de ontwikkeling van de uitkeringsfactor. In de komende meicirculaire worden de nieuwe door het Rijk gehanteerde WOZ-waarden, voor Venray en het totaal van Nederland, afgegeven. Daarop worden ook de uitkeringspercentages aangepast. Voor 2015 en volgende jaren voeren wij via deze Voorjaarsnota 2015 geen wijzigingen door, maar verwerken de gevolgen in de Programmabegroting 2015 en de Programmabegroting 2016 via de B&W nota over de meicirculaire 2015.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. MUIP-AANVRAGEN TOTAAL OVERZICHT

x 1000

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 tm 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Programma 1						
Raamkrediet Stimuleren zelfsturing 2013 - 2018	0	410	0	0	14	13
Stelpost: stimuleren zelfsturing (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	0	-14	-13
Subtotaal expl. lasten raamkrediet stimuleren zelfsturing			0	0	0	0
Bruikleenvoorzieningen	568	1.704	0	107	210	309
Stelpost: bruikleenvoorziening (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-101	-198	-292
Subtotaal expl. lasten bruikleenvoorzieningen			0	6	12	18
Woonunits	110	330	0	16	31	46
Stelpost: woonunits (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-16	-31	-46
Subtotaal expl. lasten woonunits			0	0	0	0
Kunstgrasvelden	131	0	0	15	14	14
Aanleg inspeelveld hockey	79	0	8	9	9	8
Renovatie CV- en luchtbehandelingsinstallatie Sporthal de Wetteling I	117	0	0	17	16	16
Renovatie Dak Sporthal de Weert	173	0	0	25	24	24
Vervangen accommodatie hockeyclub	444	0	0	31	31	30
Totaal	**1.621**	**2.444**	**8**	**102**	**106**	**109**
Programma 2						
Sint Annaterrein	0	0	44	45	45	0
Veiligheidshuis	0	0	22	23	23	24
Harmonisatie begroting VRLN	0	0	0	148	303	310
Enecotour	0	0	34	34	35	0
Ondergrondse afvalcontainers vervanging	0	121	0	0	13	13
Bijdrage reserve afvalstofheffing			0	0	-13	-13
Subtotaal expl. lasten ondergrondse afvalcontainers			0	0	0	0
vervanging speeltoestellen 2016-2020	100	300	0	15	29	42
Stelpost: vervanging speeltoestellen (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-15	-29	-43
Subtotaal expl. lasten speeltoestellen			0	0	-1	-1
Openbare verlichting	124	384	0	12	24	35
Stelpost: openbare verlichting (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-12	-24	-35
Subtotaal expl. Lasten openbare verlichting			0	0	0	0
Totaal	**224**	**805**	**100**	**250**	**405**	**333**

Omschrijving	invest. 2016	invest. 2017 tm 2019	exploitatielasten 2016	2017	2018	2019
Programma 3						
Gladheid strooiers 2016-2020	75	0	0	11	11	10
GRP Afkoppelen openbare ruimte	152	475	0	9	18	26
GRP Verbeteren rioolsysteem klimaatadaptatie	270	844	0	16	31	47
GRP Vervangen drukriool civieltechnisch	32	99	0	2	4	6
GRP Vervangen drukriool Electro-Mechanisch	106	330	0	12	24	35
GRP Vervangen persleidingen	16	49	0	1	2	3
GRP Vervangen rioolgemalen civieltechnisch	20	61	0	1	2	4
GRP Vervangen rioolgemalen Electro-Mechanisch	63	197	0	7	14	21
GRP bijdrage uit voorziening riolering			0	-47	-95	-142
Subtotaal expl. lasten GRP			0	0	0	0
Meeliftbudget	61	190	0	5	10	16
Stelpost: meeliftbudget (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-6	-12	-18
Subtotaal expl. Lasten meeliftbudget			0	-1	-2	-3
Onkruidbestrijding op verharding	0	0	120	120	120	120
Verkeer Algemeen + Via Venray	538	375	49	95	127	75
Verkeer Gebiedsontwikkeling	228	2.460	0	56	147	203
Verkeer Themabudget	50	150	0	4	8	12
Stelpost: Verkeer			0	-41	-79	-103
Subtotaal expl. lasten verkeer			49	114	204	188
Voorbereidingen 2016-2020	0	0	59	59	60	61
Stelpost: voorbereidingen (lasten reeds verwerkt in begroting)			0	-3	-7	-10
Subtotaal expl. Lasten voorbereidingen			59	56	53	51
Wegonderhoud dotatie voorziening wegen 2016-2020	0	0	600	600	600	600
Wegonderhoud vervanging 2016-2020	1.250	2.556	0	106	176	245
Schoolfietsroutes	PM	PM	0	pm	pm	pm
Haven vervangen beschoeiing westelijke havenmond	163	0	0	11	10	10
Bijdrage uit reserve haven			0	-11	-10	-10
Subtotaal expl. lasten haven vervaning beschoeiing westelijke havenmond			0	0	0	0
Stimuleren innovatie 2016-2020	0	0	60	60	60	0
Wandel- en fietspaden	80	240	0	8	15	22
Bouwgrondexploitatie	0	0	0	0	0	0
Totaal	**3.404**	**8.925**	**888**	**1.099**	**1.287**	**1.308**
Programma 4						
Backup infrastructuur 2018	0	80	0	0	11	24
Couverteermachine 2017	0	15	0	0	4	4
Database DBopslag omgeving 2018	0	88	0	0	11	26
Dataopslag omgeving 2018	0	92	0	0	7	27
Servers omgeving 2018	0	75	0	0	11	22
Werplekken 2016_2017	300	0	7	103	85	82
Vervanging Tokens 2016_2018	0	0	10	0	15	0
Stelpost: ICT (lasten reeds verwerkt in begroting)			-10	-103	-114	-204
Subtotaal expl. Lasten ICT			7	0	29	-20
Vervanging stoffering bureaustoelen 2015 tm 2020	0	111	0	0	9	8
Vervanging bedrijfswagens 2019	0	108	0	0	0	0
Extra capaciteitsinzet takenpakket financiën 2016-2018	0	0	189	82	69	0
Vraaggestuurde, resultaatgerichte en efficiënte organisatie 2016-2020	0	0	20	20	20	0
Visie (bestuurlijke) samenwerking 2016-2020	0	0	20	20	20	0
Totaal	**300**	**569**	**237**	**122**	**147**	**-12**
Totaal programma's	**5.249**	**11.843**	**1.233**	**1.547**	**1.895**	**1.664**

BIJLAGE 2. TOELICHTING TARIEFDIFFERENTIATIE

In het collegeakkoord is afgesproken (hfst. 4.4.3):
"We maken een analyse van hoe de lastendruk woningen/niet-woningen is. Aan de hand van deze analyse wordt bekeken of er verbetervoorstellen mogelijk zijn binnen de afspraak dat het totaal-bedrag aan inkomsten gelijk moet blijven."

Voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing geldt het principe van kostendekkende tarieven.
Als eerste is daarom de lastendruk woningen/niet-woningen voor de OZB aanslag geanalyseerd.

De totale inkomst OZB is gebaseerd op een procentueel tarief per € 1000 van de WOZ waarde.
Voor de OZB aanslag wordt gehanteerd:
1. De WOZ waarde woning voor de eigenaar woningen.
2. De WOZ waarde niet woning voor de eigenaar niet-woningen.
3. De WOZ waarde niet woning voor de gebruiker niet-woningen.

Hierbij geldt ook een verschillend procentueel tarief. In de discussie over de lastendruk wordt het verschil in deze tarieven ter discussie gesteld.

De tariefdifferentiatie heeft betrekking op de OZB tarief voor:
- De WOZ waarde woningen voor de aanslag eigenaar woningen.
- De WOZ waarde niet-woningen voor de OZB aanslag voor de eigenaar niet-woningen.

Voor de beeldvorming dient er rekening mee te worden gehouden, dat voor de bepaling van de hoogte van de OZB aanslag de peildatum van de WOZ waarde 1 januari van het voorafgaand jaar is. In het verleden golden afwijkende peildata.

Het hanteren van een tariefdifferentiatie is gestart in 2001.
Met de invoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) op 1 januari 1995, vond de herwaardering van onroerende zaken door alle gemeenten in Nederland op hetzelfde moment (peildatum) eens per 4 jaar plaats. Voor het eerste WOZ-tijdvak 2001 t/m 2004 wordt gehanteerd het waarde niveau van de onroerende zaken op de peildatum 1 januari 1999. Deze waarde gold voor de aanslagoplegging 2001 tot en met 2004.
Uit de waardeontwikkeling bleek over het algemeen dat bij de categorie woningen een hogere waardeontwikkeling heeft plaatsgevonden vergeleken met de categorie niet-woningen, wat een landelijk gegeven was. Om die reden heeft het kabinet een wetsvoorstel ingediend waarin de gemeenten de mogelijkheid kregen om een beleidskeuze te maken ten aanzien van de lastendrukverdeling. Voor de periode 2001-2004 gold een maximale tariefdifferentiatie op basis van een voorgeschreven rekenregel. De gemeente Venray hanteerde voor het tijdvak 1997-2000 geen tariefdifferentiatie.

De tariefdifferentiatie voor het tijdvak 2001-2004 werd als volgt berekend:
100 * tarief differentiatie jaar 2000 * waarde-indexwoningen/waarde-index niet-woningen

Voor de gemeente Venray gold de volgende WOZ waardeontwikkeling:

	Tijdvak 1997-2000 WOZ waarde	**Tijdvak 2001-2004 WOZ waarde**	**Waarde-vermeerdering**	**Waarde-vermeerdering**
Woningen	fl. 1.889.015.800	fl. 4.299.140.000	fl. 2.410.124.200	128 %
Niet-woningen	fl. 1.445.372.656	fl. 1.946.410.906	fl. 501.038.250	35%

Daardoor golden de volgende waarde-indexen:
waarde-index woningen = fl. 4.299.140.000/ fl. 1.889.015.800 = 2,28
waarde- index niet-woningen = fl. 1.946.410.906/ fl. 1.445.372.656 = 1,35

Berekening de tariefdifferentiatie
100*tariefdifferentiatie jaar 2000 * waarde-indexwoningen/waarde-index niet-woningen
100* 1*2,28/1,35= 169,001789.

In 2001 leidde dit tot een tariefdifferentiatie voor het tarief woningen versus tarief niet-woningen van 69%.

Belastingjaar	2000	2001 t/m 2004
Tariefdifferentiatie eigenaar woningen vs eigenaar niet-woningen	geen	69%

De tariefdifferentiatie evenals de WOZ waarde gold voor een periode van 4 jaar (2001 tot en met 2004).

Voor het tijdvak 2005-2006 werd de tariefdifferentie op nieuwe vastgesteld aan de hand van deze de formule.
De tariefdifferentiatie evenals de WOZ waarde gold voor een periode van 2 jaar.

Belastingjaar	2004	2005 en 2006
Tariefdifferentiatie eigenaar woningen vs eigenaar niet-woningen	69%	107%

Tussen 2006 en 2015 steeg de tariefdifferentiatie van 107% naar 119% in 2011. Daarna is een daling in gezet naar 89% in 2015.
Het OZB tarief en daarmee ook de tariefdifferentiatie wordt bepaald door een aantal factoren:

- De WOZ waarde op de peildatum.
- Andere berekeningssystematiek:
  - in 2000 gold een tarief per waarde van fl. 5000;
  - in 2001 gold een tarief per waarde van € 2268;
  - in 2006 gold een tarief per waarde € 2500;
  - vanaf 2009 geldt procentueel tarief van de WOZ waarde.
- Wijzing WOZ tijdvakken: 1e periode 2001-2004, 2e periode 2005-2006 en vanaf 2007 tijdvak van 1 jaar.
- Wijziging peildatum WOZ waarde voor de OZB aanslag: *S*inds 2008 ligt de waarde peildatum één jaar voor de ingang van het belastingjaar. Daarvoor kenden we de 2 jaarlijkse vaste waardepeildatum en nog eerder de vierjaarlijkse vaste waardepeildatum.
- De herindeling in 2010 had met name negatieve consequenties voor de niet woningen uit de voormalige gemeente Meerlo Wanssum.
- Andere invloeden zoals de afschaffing van de hondenbelasting.
- De afschaffing OZB gebruikersdeel voor eigenaren woningen per 1 januari 2006.
- De compensatie voor daling riool- en afvalstoffentarieven in 2014.
- De structureel doorwerkende opbrengstverschuiving in 2014 van € 30.000 van OZB-inkomst van gebruiker niet-woningen naar eigenaar niet-woningen.

In de raming geldt dat de totale opbrengst OZB met de macronorm wordt verhoogd t.o.v. de realisatie van het voorgaande jaar.

Om inzicht te geven in een mogelijke ontwikkeling van de tariefdifferentiatie van 2015 naar 2016 en daarmee van de OZB aanslag is een 3-tal scenario's uitgewerkt, op basis van de gegevens voor de begroting 2015.
Scenario 1: Handhaving van de huidige systematiek waarbij de procentuele OZB inkomstenstijging voor woningen en niet-woningen gelijk blijft: toepassing van de macronorm op de inkomsten.
Scenario 2: Voor de OZB inkomstenstijging woningen wordt de macronorm toegepast en voor de niet-woningen het inflatiepercentage.
Scenario 3: De totale geraamde OZB inkomstenstijging in dit scenario komt ten laste van de eigenaren woningen.

In april 2015 is aan de waarderingskamer de volgende waardeontwikkeling WOZ voor peildatum 1-1-2015 ten behoeve van het belastingjaar 2016 doorgegeven:

- Woningen -2%.
- Niet-woningen – 1,5%.
- Daarnaast geldt een Macronorm van 3% en een inflatiepercentage van 1%.

Voor de uitwerking van de scenario's is een rekenvoorbeeld voor de gemiddelde WOZ waarde woning en niet-woningen (eigenaar deel) opgenomen.

<u>Begroting 2015</u>
In de begroting 2015 kennen we een tariefdifferentiatie van 89.05 %.
Voor de begroting 2015 hanteren we de volgende inkomstenraming OZB.

	opbrengst 2015 zonder accres t.b.v. tariefbepaling	OZB grondslag 2015 waardepeildatum 1-1-2014	tarief 2015	Differentiatie woningen/ niet-woningen	tarief 2014
OZB eigenaar woning	€ 5.332.793	€ 3.719.853.735	**0,1434%**		**0,1348%**
OZB eigenaar niet-woning	€ 4.210.240	€ 1.552.936.736	**0,2711%**	89,05%	**0,2601%**
OZB gebruikers niet-woning	€ 2.769.755	€ 1.281.405.650	**0,2161%**		**0,2073%**
Totaal	**€ 12.312.787**	**€ 6.554.196.121**			

Raming inkomsten OZB 2016.
Toepassing van de macronorm op de opbrengst 2015 leidt tot een geraamde OZB inkomst van 2016 van € 12.312.787 * 3%= € 12.672.170 (exclusief accres).
In onderstaande scenario's zitten kleine totaalverschillen deze zijn het gevolg van afrondingen.

Scenario's

- **Scenario 1**

Handhaving van de huidige systematiek, waarbij de procentuele OZB inkomstenstijging voor woningen en niet-woningen gelijk blijft: toepassing van de macronorm op de tarieven en compensatie voor WOZ waarde daling of stijging

In dit scenario daalt de tariefdifferentiatie van 89,05 % naar 88,15 %. De geraamde inkomsten stijging wordt gerealiseerd. De OZB aanslag stijgt met 3 %.

	opbrengst 2016 zonder accres t.b.v. tariefbepaling	OZB waarde o.b.v. uitgangspunten 2016 t.o.v. 2015	tarief 2016	Differentiatie woningen/ niet-woningen	tarief 2015
OZB eigenaar woning.	€ 5.488.964	€ 3.645.456.661	0,1506 %		0,1434%
OZB eig. niet-woning	€ 4.333.470	€ 1.529.642.685	0,2833 %	88,15%	0,2711%
OZB gebr. niet-woning	€ 2.850.322	€ 1.262.184.565	0,2258 %		0,2161%
Totaal	**€ 12.672.756**	**€ 6.437.283.911**			
rekenvoorbeeld	2015	2016		€ stijging	% stijging
OZB eigenaar woning					
WOZ waarde 2015: € 188.530	€ 270,35				
WOZ waarde 2016[1] :€ 184.759		€ 278,19		€ 7,84	2,90%
OZB eigenaar niet woning					
WOZ waarde 2015: € 584.000	€ 1583.22				
WOZ waarde 2016[2]: € 575.240		€ 1629.65		€ 46,43	2,93%

[1]: woning: WOZ waarde 2016 = waarde 2015 -2%
[2]: niet-woning: WOZ waarde 2016 = waarde 2015 -1,5%

- **Scenario 2**

Handhaving voor de woningen van de huidige systematiek waarbij de procentuele OZB inkomstenstijging voor woningen gelijk is aan de macronorm: Toepassing van de macronorm op de tarieven en compensatie voor WOZ waarde daling of stijging.
Voor de niet-woningen geldt dat de procentuele OZB inkomstenstijging voor woningen gelijk is aan het inflatiepercentage: toepassing van het inflatiepercentage op de tarieven en de compensatie voor WOZ waardedaling of –stijging.

In dit scenario wordt de in de VJN geraamde inkomstenstijging niet gerealiseerd. Er wordt een bedrag van € 137.489 niet gerealiseerd.
In dit scenario 2 daalt de tariefdifferentiatie van 89.05% naar 84.55 %
De OZB aanslag voor de eigenaar woningen stijgt met 3 % die voor de eigenaar niet-woningen met 1%.

	opbrengst 2016 zonder accres t.b.v. tariefbepaling	OZB waarde o.b.v. uitgangspunten 2016 t.o.v. 2015	tarief 2016	Differentiatie woningen/ niet-woningen	tarief 2015
OZB eigenaar woning.	€ 5.488.964	€ 3.645.456.661	**0,1506%**		**0,1434%**
OZB eig. niet-woning	€ 4.250.533	€ 1.529.642.685	**0,2779%**	84,55%	**0,2711%**
OZB gebr. niet-woning	€ 2.795.770	€ 1.262.184.565	**0,2215%**		**0,2161%**
Totaal	**€ 12.535.267**	**€ 6.437.283.911**			
	-€ 137.489				
rekenvoorbeeld woning	2015	2016		€ stijging	%stijging
OZB eigenaar woning					
WOZ waarde 2015: € 188.530	€ 270,35				
WOZ waarde 2016[1] :€ 184.759		€ 278,19		€ 7,84	2,90%
OZB eigenaar niet woning					
WOZ waarde 2015: € 584.000	€ 1.583,22				
WOZ waarde 2016[2]: € 575.240		€ 1.598,46		€ 15,24	0,96%

[1]: woning: WOZ waarde 2016 = waarde 2015 -2%
[2]: niet-woning: WOZ waarde 2016 = waarde 2015 -1,5%

- **Scenario 3:**

De in totaliteit geraamde OZB inkomstenstijging komt ten laste van de eigenaren woningen.
Voor de niet-woningen wordt op het tarief toegepast de compensatie voor WOZ waarde daling of stijging.
Voor de eigenaar woningen geldt een tariefstijging bestaande uit de compensatie voor WOZ waarde daling of stijging vermeerderd met een stijging voor de realisatie van geraamde OZB inkomsten.

In dit scenario 3 worden de geraamde inkosten gerealiseerd De tariefdifferentiatie daalt van 89,05 % naar 75,84 %.
De OZB aanslag voor de eigenaar woningen stijgt met 6,94 % die voor de eigenaar niet-woningen met 0%.

	opbrengst 2016 zonder accres t.b.v. tariefbepaling	OZB waarde o.b.v. uitgangspunten 2016 t.o.v. 2015	tarief 2016	Differentiatie woningen/ niet-woningen	tarief 2015
OZB eigenaar woning	€ 5.704.612	€ 3.645.456.661	**0,1565%**		**0,1434%**
OZB eig. niet-woning	€ 4.209.064	€ 1.529.642.685	**0,2752%**	75.84%	**0,2711%**
OZB gebr. niet-woning	€ 2.768.495	€ 1.262.184.565	**0,2193%**		**0,2161%**
Totaal	**€ 12.682.171**	**€ 6.441.003.765**			
rekenvoorbeeld	2015	2016		€ stijging	% stijging
OZB eigenaar woning					
WOZ waarde 2015: € 188.530					
WOZ waarde 2016[1] :€ 184.759	€ 270,35				
OZB eigenaar niet woning		289.12		€ 18,77	6.94%
WOZ waarde 2015: € 584.000					
WOZ waarde 2016[2]: € 575.240	€ 1.583,22				
OZB eigenaar woning		€ 1.582,87		€ -0,36	-0,02%

[1]: woning: WOZ waarde 2016 = waarde 2015 -2%
[2]: niet-woning: WOZ waarde 2016 = waarde 2015 -1,5%

Gezien de huidige financiële situatie geeft het college op dit moment voor het begrotingsjaar 2016 de voorkeur voor scenario 1. Dit betekent een gelijke stijging van de belastingdruk. De waarde ontwikkeling van onroerende zaken heeft geen invloed op de lastendruk.

BIJLAGE 3. LIJST MET AFKORTINGEN

Afkorting	Uitgeschreven
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AMvB's	Algemene Maatregel van Bestuur
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAG	Basisregistratie adressen en gebouwen
B&W	Burgemeester & Wethouders
BIS	Bestuurlijk Informatie Systeem
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon OpsporingsAmbtenaar
BUIG	Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten
BZK	Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CPB	Centraal Plan Bureau
CSO	Convenant Samenwerkende Overheden
3 D's	3 Decentralisaties
DCGV	Development Compagnie Greenport Venlo
DHW	Drank- en Horecawet
DOP	DorpsOmgevingsProgramma
DRO	Dorpsradenoverleg
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Europese Monetaire Unie
G32	Netwerk van 37 (middel)grote steden in ons land
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GOW	Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
GSP	Globaal Stedenbouwkundig Plan
HOF	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
IAU	Incidenteel Aanvullende Uitkering
IBP	InformatieBeleidsPlan
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKB	Individueel Keuzebudget
Interreg- programma	Subsidieprogramma van het Europees fonds
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en Arbeidsongeschikte Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
KCC	Klant Contact Centrum
KDP	Kosten dekkingsplan
KNHB	Koninklijke Nederlandse hockeybond
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
LKF	Limburg Kapitaalmarkt Fonds
LVO	Limburgs Voortgezet Onderwijs
MAU	Meerjarig Aanvullende Uitkering
MFC	MultiFunctioneel Centrum
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MUIP	Meerjarig Uitgaven- en Investerings Plan
NEN1010	Norm voor elektrotechnische laagspanningsinstallaties in woningen, gebouwen en infrastructuur
NIEG	Niet in exploitatie genomen gronden
NLW	Noord Limburg West
OOM	Organisatie Ontwikkel Model
OZB	Onroerend Zaak Belasting
pva	Plan van aanpak
P&C	Planning en Control
PDCA	Plan Do Check Act
PO	Primair onderwijs
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg

Rfv	Raad voor financiële verhoudingen
RIB	Raadsinformatiebrief
RIEC	Regionaal Informatie en Expertisecentrum
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiecentrum
ROC	Regionaal opleidingencentrum
ROVL2011	Richtlijn voor openbare verlichting 2011
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SPOV	Stichting Primair Onderwijs Venray
SSONML	Stichting Speciaal Onderwijs Noord- en Midden-Limburg
SVV	Strategische Visie Venray
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TrPV	Toeristisch-recreatief Platvorm Venray
UNI	Uitkering naar Inkomen
VAVO	Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs
VHROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stadsvernieuwing
VJN	Voorjaarsnota
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRLN	Veiligheidsregio Limburg-Noord
VvGI	Vincent van Gogh Instituut
(V)SO	(Voortgezet) Speciaal Onderwijs
VSV	Voortijdige SchoolVerlater
VTH	Vergunningverlening Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VWS	Volksgezondheid Welzijn en Sport
3 W vragen	Wat willen we bereiken?, Wat gaan we daarvoor doen?, Wat mag het kosten?
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
Wajong	Wet Werk en Arbeidsondersteuning Jonggehandicapten
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOP	Wijk Omgevings Programma
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
WRO	Wijkradenoverleg
WWB	Wet Werk en Bijstand
WsW	Wet sociale Werkvoorziening
WWnV	Wet Werken naar Vermogen